

**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΤΟΜΕΑΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ**

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
Η Σύγχρονη Εγκληματικότητα και η Αντιμετώπισή της**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Υπεύθυνος Καθηγητής: Μαγγανάς Αντώνιος

ΘΕΜΑ :

***Σύγχρονες Μορφές Αντιμετώπισης του Εγκλήματος:
Η Ανάλυση Εγκληματολογικών Πληροφοριών από τις
Αρχές Επιβολής του Νόμου***

*Υπεύθυνος Εργασίας : ΜΑΣΠΕΡΟ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
(Α.Μ. 3203Μ006)*

Μέλη Επιτροπής: Ιάκωβος Φαρσεδάκης
Χριστίνα Ζαραφωνίτου

Αθήνα, Σεπτέμβριος 2005

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εισαγωγή.....	5
Μέρος Α΄: Η Ανάλυση Εγκληματολογικών Πληροφοριών.....	8
1. Εννοιολογικοί Προσδιορισμοί	8
1.1. Η Έννοια της Επεξεργασμένης Πληροφορίας (intelligence).....	8
1.2. Η Έννοια της Ανάλυσης	10
1.3. Η Σχέση της Ανάλυσης εγκληματολογικών πληροφοριών με την Ανακριτική	11
2. Πηγές Πληροφοριών (intelligence sources).....	13
3. Η Διαδικασία της Επεξεργασίας Εγκληματολογικών Πληροφοριών.....	15
3.1. Ανάθεση Έργου	15
3.2. Συλλογή Ακατέργαστων Πληροφοριών	16
3.3. Αξιολόγηση.....	17
3.4. Ταξινόμηση.....	18
3.5. Ανάλυση.....	19
3.5.1. Ενοποίηση των δεδομένων	20
3.5.2. Ερμηνεία δεδομένων.....	20
3.6. Διάχυση του τελικού προϊόντος της ανάλυσης.....	21
4. Οι νοητικές διεργασίες της ανάλυσης.....	23
4.1. Στρατηγικές Σκέψης.....	24
4.2. Επίκληση Μεθόδων Κοινωνικών Ερευνών	25
5. Ιδιαίτερες Τεχνικές και Μέθοδοι της Ανάλυσης Εγκληματολογικών Πληροφοριών	28
5.1. Ανάλυση συσχετίσεων- συνδέσεων (Association/ Network Analysis)	28
5.2. Ανάλυση Ροών (Flow Analysis)	30
5.3. Γεωγραφική Ανάλυση (Geographic Analysis)	34
5.4. Ανάλυση συχνότητας- Ανάλυση αιτιών και αποτελεσμάτων (Frequency and Cause and effect Analysis)	36
5.5. Ανάλυση Τυπολογίας Εγκλήματος (Crime Pattern Analysis)	37
5.6. Προγνώσεις (Forecasts)	38
5.6.1. Αναλογίες.....	39
5.6.2 Προβλέψεις Αιτιώδους Συνάφειας	39
5.6.3 Προσδιορισμός Τάσεων.....	40
5.6.4 Εκπόνηση Σεναρίων	40
5.6.5 Δείκτες και Προειδοποιήσεις (Indicators and Warnings).....	41
5.7. Εκτίμηση Απειλής και Ρίσκου (Threat and Risk Assessment)	42
5.8. Οικονομική Ανάλυση εγκλήματος (Financial Analysis)	44
Μέρος Β΄: Μοντέλα Αστυνόμευσης που Υποστηρίζουν την Ανάλυση Πληροφοριών	46
1. Αστυνόμευση που κατευθύνεται από τις επεξεργασμένες πληροφορίες (Intelligence Led Policing).....	46
1.1. Προσδιορισμός του μοντέλου	47
1.1.1. Το Εγκληματικό Περιβάλλον (Criminal environment)	48
1.1.2 Η Επεξεργασία Πληροφοριών (Intelligence)	49

1.1.3. Κατανόηση και Ερμηνεία του Εγκληματικού Περιβάλλοντος (Interpretation of the criminal environment)	49
1.1.4. Αυτοί που λαμβάνουν τις αποφάσεις (Decision makers)	51
1.1.5. Άσκηση επιρροής σε αυτούς που λαμβάνουν αποφάσεις (Influencing the decision makers)	51
1.1.6. Επίδραση στο εγκληματικό περιβάλλον (Impacting the Criminal Environment)	52
1.2. Προοπτικές- Εκτιμήσεις	54
2. Αστυνόμευση που Προσανατολίζεται στα Προβλήματα (Problem Oriented Policing)	56
2.1. Εφαρμογή του Μοντέλου- η Θέση της Ανάλυσης	57
2.1.1. Έρευνα	58
2.1.2. Ανάλυση	59
2.1.3. Ανταπόκριση	61
2.1.4. Αξιολόγηση	62
2.2. Προοπτικές- Εκτιμήσεις	63
3. Σύγκριση των Δύο Μοντέλων	65
4. Η Ανάπτυξη της Αστυνόμευσης που Χρησιμοποιεί την Ανάλυση Εγκληματολογικών Πληροφοριών	67
4.1. Διεθνές επίπεδο	68
4.1.1. Διεθνείς Ενώσεις Αναλυτών	68
4.1.2. Η Ανάλυση Εγκληματολογικών Πληροφοριών στον Οργανισμό Interpol	69
4.1.3. Η Ανάλυση Εγκληματολογικών Πληροφοριών στις Η.Π.Α.	70
4.1.4. Καναδάς	71
4.1.5. Αυστραλία	73
4.2. Ευρωπαϊκό Επίπεδο	73
4.3. Η Ανάλυση Εγκληματολογικών Πληροφοριών στην Ελλάδα	76
4.3.1. Οι Εθνικές Διοικητικές Αρχές που διαχειρίζονται Εγκληματολογικές Πληροφορίες	76
4.3.2. Υπηρεσίες που Χρησιμοποιούν την Μεθοδολογία της Ανάλυσης	78
4.3.3. Εκτιμήσεις	81
Επίλογος	83
Βιβλιογραφία	85

Εισαγωγή

Η αστυνομία, ως φορέας κοινωνικού ελέγχου, χρησιμοποιεί σε μεγάλο βαθμό επιστημονικές μεθόδους και τεχνικές για την επίτευξη της κύριας αποστολής της που είναι η καταπολέμηση του εγκλήματος. Ο επιστημονικός χαρακτήρας του έργου της γίνεται ιδιαίτερα εμφανής στον τομέα των εγκληματολογικών ερευνών που στοχεύουν στην εξακρίβωση της ταυτότητας του δράστη, κατά τη διενέργεια της ανάκρισης εγκλημάτων, εκμεταλλευόμενη για αυτό το σκοπό τις μεθόδους των θετικών επιστημών.

Ωστόσο, ένας σημαντικός τομέας γνώσης που δεν έχει εκμεταλλευτεί στον ίδιο βαθμό, είναι αυτός που προκύπτει από την επιστημονική μεθοδολογία που έχουν αναπτύξει οι κοινωνικές επιστήμες. Τα τελευταία χρόνια γίνονται προσπάθειες από πολλές Υπηρεσίες Εφαρμογής του Νόμου να εκμεταλλευτούν αυτόν τον τομέα γνώσης μέσω της ανάπτυξης και χρήσης της **ανάλυσης πληροφοριών**.

Ως γραφειοκρατικός οργανισμός, η αστυνομία, γίνεται δέκτης πολλών και ποικίλων πληροφοριών αναφορικά με το έγκλημα, που υπερβαίνουν την γνώση που αποκομίζεται στα πλαίσια του προανακριτικού της έργου. Αυτές οι πληροφορίες, αν δεν συλλεχθούν και αξιοποιηθούν με τον κατάλληλο τρόπο, μετατρέπονται σε εμπειρίες και απόψεις που μεταδίδονται περιστασιακά στους αστυνομικούς καθορίζοντας την ερμηνεία της πραγματικότητας και την στάση τους απέναντι στο έγκλημα.¹

Η ανάλυση πληροφοριών συντελεί στην προσπάθεια της αστυνομίας να αποκτήσει ο σχεδιασμός και η δράση της μία ορθολογικότητα, μέσα από την καλύτερη και αντικειμενικότερη γνώση του εγκληματικού περιβάλλοντος. Οι μέθοδοι που χρησιμοποιεί προέρχονται κατά κύριο λόγο από τις κοινωνικές επιστήμες και ιδιαίτερα από τον τομέα της εγκληματολογίας. Ο βασικός λόγος για τον οποίο η ανάλυση «δανείζεται» αυτές τις μεθόδους είναι η ομοιότητα που υπάρχει στο τελικό σκοπό: Βασική επιδίωξη της εγκληματολογικής έρευνας είναι η ερμηνεία του εγκληματικού φαινομένου και η αντίδραση σε αυτό.² Όμοια, η ανάλυση πληροφοριών προσπαθεί να δημιουργήσει την κατάλληλη γνώση, για τις Αρχές εφαρμογής της Νόμου, με σκοπό να καθοδηγήσει τις μελλοντικές δράσεις κοινωνικού ελέγχου, με την όσο δυνατόν καλύτερη κατανόηση του εγκληματικού φαινομένου. Αυτό το επιτυγχάνει με την μετατροπή των κοινών πληροφοριών, που προέρχονται από διάφορες πηγές, σε χρήσιμη γνώση.

Οι γνώσεις που προκύπτουν από την ανάλυση πληροφοριών καθίστανται χρήσιμες τόσο για το **ανακριτικό έργο της αστυνομίας** – ιδιαίτερα στην έρευνα σοβαρών και οργανωμένης

¹ Πρβλ. Λαμπροπούλου Ε., Κοινωνικός Έλεγχος του Εγκλήματος, Αθήνα, Παπαζήσης, 1994, σελ. 217.

μορφής εγκλημάτων - όσο και για **το προληπτικό της έργο**, εφόσον, μέσα από τις μεθόδους που χρησιμοποιεί, προσδιορίζονται τυπολογίες και τάσεις στην εγκληματικότητα, καθορίζοντας προτεραιότητες στη δράση της.

Στην έρευνα εγκλημάτων η ανάλυση προσπαθεί να υποβοηθήσει το έργο των ανακριτικών υπαλλήλων παρέχοντας συνδρομή στην εξέταση πολύπλοκων υποθέσεων που συγκεντρώνουν τεράστιο όγκο πληροφοριακών δεδομένων, όπως στις περιπτώσεις του σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος. Με τις κατάλληλες τεχνικές επεξεργασίας πληροφοριών στοχεύεται ο προσδιορισμός των σχέσεων μεταξύ διαφόρων οντοτήτων (πρόσωπα, αντικείμενα, συμβάντα κ.λπ.) που εμπλέκονται σε μία υπόθεση εγκλήματος που ερευνάται από τις Αρχές, με στόχο να αναδειχθεί η αλήθεια σε όλες τις πτυχές της.

Στο έργο της πρόληψης, έχουν αναπτυχθεί ιδιαίτερες τεχνικές που αποσκοπούν να επεξεργαστούν τις πληροφορίες για την εγκληματικότητα, προκειμένου να θέσει προτεραιότητες στην αστυνομική δράση, με την καλύτερη και αποτελεσματικότερη διάθεση των πόρων (προσωπικό και μέσα) που διατίθενται στην καταπολέμηση της. Συγκεκριμένα, προσδιορίζονται οι τάσεις που παρατηρούνται στην εγκληματικότητα, εξετάζονται οι γενικότεροι παράγοντες που τη διαμορφώνουν και υποβοηθείται το έργο των Φορέων και Αρχών που έχουν ρόλο στην αντεγκληματική πολιτική, με σκοπό να λάβουν ορθολογικές αποφάσεις που θα έχουν ουσιαστικό αντίκτυπο στο έγκλημα.

Διαμορφώνεται λοιπόν, ένα καινούργιο μοντέλο αστυνόμευσης κατά το οποίο η γνώση που προκύπτει από την ανάλυση πληροφοριών λειτουργεί ως «οδηγός», καθορίζοντας τις μελλοντικές δράσεις των αστυνομικών υπηρεσιών απέναντι στα προβλήματα εγκληματικότητας. Η εφαρμογή του όμως προϋποθέτει τη διάθεση των αστυνομικών οργανισμών να αλλάξουν τόσο στις οργανωτικές τους δομές, όσο και στη νοοτροπία που έχει εντριφύσει το προσωπικό τους, με βάση την υφιστάμενη εσωτερική δομή αυτών των οργανισμών. Η αστυνομία πρέπει να παύσει να αποτελεί κλειστό σύστημα, που αφομοιώνει επιλεκτικά τις πληροφορίες που προέρχονται από το εξωτερικό περιβάλλον και να δημιουργήσει τους κατάλληλους μηχανισμούς που θα της επιτρέψουν να κατανοήσει τα προβλήματα εγκληματικότητας σε ρεαλιστικές διαστάσεις.

Στην παρούσα εργασία εξετάζεται το αντικείμενο της ανάλυσης πληροφοριών, ως ιδιαίτερη επιστημολογική μεθοδολογία που έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του έργου των Αρχών Επιβολής του Νόμου. Επιπρόσθετα παρουσιάζονται οι βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις στις οποίες στηρίζεται η αστυνόμευση που διαμορφώνει τη δράση της μέσα από την καλύτερη γνώση του εγκληματικού φαινομένου. Τέλος, εξετάζεται πώς η ανάλυση πληροφοριών έχει αναπτυχθεί

² Φαρσεδάκης Ι, Ανακριτική. Δικαιώματα του Ανθρώπου και Εγκληματογένεση, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 1984, σελ. 13.

σε διάφορες χώρες του κόσμου, καθώς και στο επίπεδο της διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας, ενώ γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στις προοπτικές που έχει αυτό το αντικείμενο για τη χώρα μας.

Μέρος Α΄: Η Ανάλυση Εγκληματολογικών Πληροφοριών

1. Εννοιολογικοί Προσδιορισμοί

Προκειμένου να γίνει όσο δυνατόν πιο κατανοητό το αντικείμενο της Ανάλυσης Εγκληματολογικών Πληροφοριών, απαραίτητη θεωρείται η προϋπόθεση προσδιορισμού και κατανόησης των εννοιών που συνδεούνται με αυτή, καθώς το συγκεκριμένο αντικείμενο δεν έχει αναπτυχθεί από τις Ελληνικές Αρχές Επιβολής του Νόμου όσο σε άλλες χώρες του εξωτερικού.

Βασικές έννοιές που θα συναντήσουμε στα κεφάλαια που ακολουθούν είναι αυτές της *επεξεργασμένης πληροφορίας* και της *ανάλυσης*.

1.1. Η Έννοια της Επεξεργασμένης Πληροφορίας (intelligence)

Στην προσπάθεια να προσδιορίσουμε τον όρο «*επεξεργασμένη πληροφορία*», πρέπει να επισημανθεί ότι στην αγγλική γλώσσα αυτή η έννοια μεταφράζεται με την λέξη *intelligence*. Σε αγγλοελληνικά λεξικά ο όρος *intelligence* μεταφράζεται όπως και ο όρος *information* με την λέξη «πληροφορία». Ωστόσο, για τις Αρχές Επιβολής του Νόμου, το νόημα της έννοιας *intelligence* ξεχωρίζει από αυτή της *information*, καθώς η πρώτη συνδέεται με το αποτέλεσμα μιας νοητικής διεργασίας και εμπεριέχει το στοιχείο της *χρησιμότητας* και της *γνώσης* που μπορεί να *καθοδηγήσει κάποιες μελλοντικές ενέργειες*.

Κάτι τέτοιο ωστόσο δεν σημαίνει ότι αυτή καθ' εαυτή η πληροφορία που δεν έχει υποστεί επεξεργασία δεν έχει καμία αξία για αυτόν που την κατέχει. Πολλές φορές μία πληροφορία μπορεί να θεωρηθεί και αυτή ως γνώση για κάποιο πρόσωπο ή οργανισμό, εφόσον εξυπηρετεί συγκεκριμένες ανάγκες, ενώ σε άλλες περιπτώσεις οι πληροφορίες μπορούν να θεωρηθούν ως ακατέργαστα δεδομένα που πρέπει να τύχουν περαιτέρω ανάλυσης, προκειμένου να ανακαλυφθεί το νόημα τους. Αυτό λοιπόν που κάνει μία πληροφορία χρήσιμη γνώση, εξαρτάται από το πώς φαίνεται στον κάτοχο της.³

Ένας κοινά αποδεκτός ορισμός, θεωρεί την επεξεργασμένη **πληροφορία ως το τελικό προϊόν μιας σύνθετης διαδικασίας, κατά την οποία ερμηνεύονται και αναλύονται πληροφορίες, προκειμένου να ανακαλυφθεί το νόημα τους.**⁴ Αυτό το τελικό προϊόν συνδέεται με την υλοποίηση ερευνητικής δράσης προκειμένου να εξαχθούν χρήσιμα

³ Muller-Wille Bjorn, *Shaping an intelligence community within the E.U.*, Institute for Security Studies, Paris, 2004, p. 7.

⁴ International Association of Law Enforcement Intelligence Analysts, Inc, «Law Enforcement Analytic Standards», November 2004, txt at: www.ialeia.org, 14-4-2005, p.33.

συμπεράσματα. Η ερευνητική δράση επικεντρώνεται στην ερμηνεία δεδομένων με την επιλογή των κατάλληλων μεθοδολογιών της ανάλυσης, που απευθύνεται σε πρόσωπα που καλούνται να πάρουν αποφάσεις για μελλοντικές δράσεις.⁵

Η φράση «γνώση που σχεδιάστηκε για δράση», αποτελεί ίσως τον καλύτερο τρόπο για την περιγραφή της επεξεργασμένης πληροφορίας, δίνοντας έμφαση στον πρωταρχικό της στόχο: να βοηθήσει και να καθορίσει την πορεία και την εξέλιξη αστυνομικών ερευνών. Ωστόσο, η επεξεργασμένη πληροφορία πάντοτε συμπεριλαμβάνει ένα βαθμό ρίσκου, καθώς βασίζεται στην ερμηνεία των δεδομένων που γίνεται με **τη δημιουργία υποθέσεων**. Ο βαθμός του ρίσκου και η ρεαλιστικότητα των υποθέσεων εξαρτάται από την ποιότητα και το περιεχόμενο των πρωταρχικών πληροφοριών, καθώς και από την ανάλυση που έχει πραγματοποιηθεί, (η οποία εξαρτάται από τις ιδιαίτερες ικανότητες και γνώσεις του αναλυτή).⁶

Οι επεξεργασμένες πληροφορίες διακρίνονται σε δύο κύριες κατηγορίες: τις επιχειρησιακές και τις στρατηγικές πληροφορίες. Η διάκριση αυτή γίνεται κυρίως με γνώμονα τον αποδέκτη της γνώσης που προκύπτει αλλά και τον τελικό σκοπό που εξυπηρετεί.⁷

Οι **επιχειρησιακές επεξεργασμένες πληροφορίες** απευθύνονται σε επιχειρησιακές ομάδες των Αρχών Επιβολής του Νόμου που διεξάγουν έρευνες για συγκεκριμένα εγκλήματα, παρέχοντας υποθέσεις και συμπεράσματα που μπορούν να φανούν χρήσιμα και να καθοδηγήσουν αυτές τις έρευνες. Οι πληροφορίες αυτές μπορούν να περιγράψουν **συγκεκριμένα εγκληματικά δίκτυα, άτομα ή ομάδες** που εμπλέκονται σε παράνομες δραστηριότητες, εξετάζοντας τις χρησιμοποιούμενες μεθόδους τους, τις ικανότητες τους, τις τρωτότητες τους, τα όρια τους και τις προθέσεις τους.

Οι **στρατηγικές επεξεργασμένες πληροφορίες** επικεντρώνονται σε μακροπρόθεσμους στόχους των Υπηρεσιών Επιβολής του Νόμου. Χαρακτηριστικό των στρατηγικών πληροφοριών είναι ότι βάσει αυτών επανεξετάζονται θέματα, όπως οι παρούσες και αναδυόμενες τάσεις στην εγκληματικότητα, οι αλλαγές στο εγκληματικό περιβάλλον, οι απειλές στην δημόσια τάξη και ασφάλεια, οι ευκαιρίες για μελλοντικές πολιτικές και δράσεις ελέγχου του εγκλήματος, καθώς και οι πιθανές οδοί για αλλαγές σε τωρινές πολιτικές, προγράμματα και νομοθεσία.

⁵ Mc Dowell Don, *Strategic Intelligence end Analysis: Guidelines on Methodology and Application*, The Intelligence Studies Center, Australia, 1997, p. 7.

⁶ Europol Analysis Unit, *Analytical Guidelines*, Europol, The Hague, 2000, Insert 1.

⁷ Harris D. R., *Basic Elements of Intelligence. A Manual for Police Department Intelligence Units*, C.A.C.I., Virginia, 1976, pp. 12-13.

1.2. Η Έννοια της Ανάλυσης

Όπως προαναφέρθηκε η επεξεργασμένη πληροφορία αποτελεί το τελικό προϊόν μιας σύνθετης διαδικασίας κατά την οποία οι πρωταρχικές πληροφορίες αναλύονται και ερμηνεύονται. Η ανάλυση αποτελεί την καρδιά της διαδικασίας επεξεργασίας των πληροφοριών, κατά την οποία ακατέργαστα δεδομένα μετατρέπονται σε χρήσιμη γνώση. Υποστηρίζεται ότι με την ανάλυση εξετάζεται χωριστά κάθε στοιχείο της πληροφορίας που διατίθεται και στη συνέχεια πραγματοποιείται μία νέα σύνθεση αυτών των στοιχείων με τέτοιο τρόπο που να δίνεται ένα νόημα στο τελικό προϊόν που θα προκύψει. Επομένως, βασικά στοιχεία της ανάλυσης είναι **ο κατακερματισμός των δεδομένων και η σύνθεση τους**, με σκοπό να δοθεί μια καινούργια εικόνα βάσει των πρωταρχικών πληροφοριών που έχουν συλλεχθεί.⁸

Σε μία παρόμοια προσέγγιση, η ανάλυση πληροφοριών αποτελεί τη διαδικασία αξιολόγησης και μετατροπής της ακατέργαστης πληροφορίας σε επεξηγήσεις, και κρίσεις για τα πρόσωπα τα οποία παίρνουν αποφάσεις, είτε αυτοί είναι οι επικεφαλής μιας έρευνας εγκλήματος, είτε οι επικεφαλής ενός Οργανισμού Επιβολής του Νόμου. Η ανάλυση επικεντρώνεται στην **αξιολόγηση της αξιοπιστίας** της πληροφορίας και στη **σύγκριση της** με την διαθέσιμη γνώση του αναλυτή προκειμένου να διακρίνει την πραγματικότητα από την διαστρέβλωση της. Κάθε αντικείμενο της έρευνας που συλλέγεται, **εξετάζεται χωριστά** προκειμένου να καθοριστεί η φύση του, η σύσταση του, η λειτουργία του και η συνάφεια του με άλλα διαθέσιμα στοιχεία. Τα αντικείμενα της έρευνας τα οποία σχετίζονται μεταξύ τους, **ομαδοποιούνται** έτσι ώστε να καθοριστεί από τον αναλυτή, ο βαθμός στον οποίο επιβεβαιώνουν, συμπληρώνουν ή διαψεύδουν το ένα το άλλο. Στη συνέχεια θα πραγματοποιηθεί **η σύνθεση** των πληροφοριών που σχετίζονται μεταξύ τους, προκειμένου ο αναλυτής να κάνει προβλέψεις, να αποκτήσει μια γενική αντίληψη, να εντοπίσει τα πληροφοριακά κενά και να εξηγήσει μία πολύπλοκη σειρά γεγονότων και σχέσεων.⁹

Η ανάλυση διακρίνεται, βάσει των γνώσεων που παράγει, σε δύο κύριους τύπους: την *στρατηγική* και την *επιχειρησιακή*. Η **στρατηγική ανάλυση** (strategic analysis) αποσκοπεί στη δημιουργία γνώσης η οποία θα χρησιμοποιηθεί από τα πρόσωπα που παίρνουν αποφάσεις στρατηγικής φύσης (decision makers) και αφορούν σε μακροπρόθεσμους σχεδιασμούς και ορθολογικό επιμερισμό των πόρων στους Οργανισμούς Επιβολής του Νόμου. Για αυτό το λόγο

⁸ Europol Analysis Unit, *Strategic Intelligence Analysis Course*. Reading Material, Europol, The Hague, χ.χ., pp. 4-5.

⁹ Lefebvre S., «A Look at Intelligence Analysis», Presentation TC99, February 27, 2003, International Studies Association, 44 Annual International Convention, Portland, Oregon, txt at. www.isanet.org., 15-5-2005, p. 13.

η ανάλυση αυτή είναι κυρίως προσανατολισμένη προς το μέλλον. Όταν διεξάγεται μια στρατηγική ανάλυση, το επίπεδο φιλοδοξίας της εξαρτάται από το έργο που ανατίθεται στον αναλυτή. Το χαμηλότερο επίπεδο φιλοδοξίας περιέχεται στη **περιγραφική ανάλυση**, η οποία αποσκοπεί στην ανακάλυψη γενικών τάσεων στην ανάπτυξη της εγκληματικότητας, ή συγκεκριμένες τυπολογίες στο έγκλημα. Η χρήση στατιστικών είναι συχνή σε αυτή τη μορφή ανάλυσης. Σε ένα δεύτερο επίπεδο η **επεξηγηματική ανάλυση** προσπαθεί να αναγνωρίσει παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της εγκληματικότητας. Για την υλοποίηση της απαιτείται η μελέτη ποικίλων μεταβλητών και η κατανόηση των συσχετίσεων μεταξύ τους. Την πιο φιλόδοξη μορφή αποτελεί η **ανάλυση προβλέψεων** (predictive analysis), η οποία προσπαθεί να κάνει προγνώσεις για μελλοντικές εξελίξεις στην εγκληματικότητα.¹⁰

Η **επιχειρησιακή ανάλυση** (operational analysis)¹¹ αποσκοπεί στη δημιουργία γνώσης, η οποία θα χρησιμοποιηθεί από τις επιχειρησιακές ομάδες (investigative units) στα πλαίσια των αστυνομικών ερευνών για συγκεκριμένους υπόπτους ή εγκληματικές πράξεις. Είναι προσανατολισμένη σε βραχυπρόθεσμους στόχους και η υποστήριξη που παρέχει μπορεί να έχει άμεσα αποτελέσματα όπως π.χ. συλλήψεις δραστών.¹² Η επιχειρησιακή ανάλυση περιλαμβάνει τη **σύνοψη πληροφοριών** μιας έρευνας, **την εξακρίβωση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και τρόπων δράσης** για συγκεκριμένους εγκληματίες ή εγκληματικές ομάδες, **την ερμηνεία των πληροφοριών που θα οδηγήσουν σε περαιτέρω έρευνες** και τέλος τον **σαφή προσανατολισμό της περαιτέρω δράσης** των επιχειρησιακών ερευνητικών ομάδων.¹³

1.3. Η Σχέση της Ανάλυσης εγκληματολογικών πληροφοριών με την Ανακριτική

Με βάση τα όσα προαναφέρθηκαν γίνεται εμφανές ότι η ανάλυση αποτελεί ένα χρήσιμο «εργαλείο» στην ανακριτική διαδικασία, κατευθύνοντας αυτήν στη διελεύκανση των εγκλημάτων. Οι μέθοδοι της μπορούν να χαρακτηριστούν ως ειδικευμένες τεχνικές της Ανακριτικής που την βοηθούν να φθάσει στην αντικειμενική απόδειξη της αλήθειας με βάση την λογική.¹⁴ Στα πλαίσια του ανακριτικού έργου, η ανάλυση αποσκοπεί στο να προσδιορίσει τα

¹⁰ Europol Analysis Unit, Analytical Guidelines, 2000, Insert 4

¹¹ Αναφέρεται στη βιβλιογραφία και ως τακτική ανάλυση, ιδιαίτερα για τις χώρες που εφαρμόζουν το αγγλοσαξωνικό δίκαιο.

¹² Fahlman R., «Intelligence Led Policing and the Key Role of Criminal Intelligence Analysis. Preparing for the 21st Century», στο Interpol (Ed.): *75 Years of International Police Cooperation*, London, Kensington Publications, 1998, p. 48.

¹³ Europol Analysis Unit, Analytical Guidelines, 2000, Insert 4.

¹⁴ Σύμφωνα με τον Αλεξιάδη, η Ανακριτική περιλαμβάνει την εξέταση και τον έλεγχο της νομικής ρύθμισης όλων των θεμάτων που σχετίζονται με την ανάκριση, όπως και το **σύνολο των επιστημονικών μεθόδων και τεχνικών που χρησιμοποιούνται για τη διελεύκανση των εγκλημάτων που τελούνται**. Η ανάλυση πληροφοριών μπορεί να θεωρηθεί ως μία ιδιαίτερη μεθοδολογία που μπορεί να τεθεί στην υπηρεσία της Ανακριτικής, καθώς και οι δύο

πληροφοριάκά κενά της υπό εξέτασης υπόθεσης και να οδηγήσει στην εξεύρεση των κατάλληλων αποδείξεων.

Ωστόσο, οι επεξεργασμένες πληροφορίες που παράγονται από την ανάλυση διακρίνονται από τα αποδεικτικά μέσα. Μια από τις βασικές διαφορές είναι ότι οι πρώτες έχουν έναν πιο γενικό στόχο που αφορά στην καθοδήγηση της μελλοντικής δράσης των αστυνομικών υπηρεσιών (proactive policing) τόσο σε στρατηγικό (καθοδήγηση του προληπτικού έργου), όσο και σε επιχειρησιακό επίπεδο (ιδιαίτερα στις έρευνες εγκλημάτων). Τα αποδεικτικά μέσα από την φύση τους αφορούν το παρελθόν και συλλέγονται στα πλαίσια της αντίδρασης της επίσημης πολιτείας απέναντι στο έγκλημα (reactive policing) προκειμένου να αποκαλυφθούν οι δράστες των τελεσθέντων εγκλημάτων.

Αποτελεί γεγονός ότι στην ανακριτική ο ρόλος της αστυνομίας επικεντρώνεται στη συλλογή στοιχείων που θα οδηγούσαν στην εξιχνίαση ενός εγκλήματος που τελέστηκε στο παρελθόν, στα πλαίσια της διεξαγωγής της αστυνομικής ανάκρισης με τελικό σκοπό τον προσδιορισμό και την σύλληψη του υπόπτου για την διάπραξη της. Η διαδικασία αυτή έχει χαρακτηριστεί και ως «Αστυνομική Ανάλυση».¹⁵ Στα πλαίσια της εξεύρεσης των αποδεικτικών στοιχείων, οι επεξεργασμένες πληροφορίες απαντούν σε υποθέσεις και συμπεράσματα τα οποία μπορούν να καθοδηγήσουν την έρευνα προκειμένου να ανακαλυφθούν οι αναγκαίες αποδείξεις που θα οδηγήσουν στην ενοχή ενός υπόπτου.

Ωστόσο, η ανάλυση πληροφοριών προσπαθεί επιπρόσθετα να παρέχει προβλέψεις και πρώιμες προειδοποιήσεις για μελλοντικές δραστηριότητες οι οποίες θα επιτρέψουν τις Αρχές Επιβολής του Νόμου να προβούν σε προληπτικές ή διορθωτικές μελλοντικές δράσεις. Οι πληροφορίες αυτές προσπαθούν να δώσουν το προβάδισμα και την πρωτοβουλία στις Αρχές Επιβολής του Νόμου, έτσι ώστε να μην αντιδρούν απλώς στα τελεσθέντα εγκλήματα αλλά να προλαμβάνουν την τέλεση νέων.¹⁶

καταφεύγουν στις μεθόδους της γενικής και κλινικής εγκληματολογίας, την παρατήρηση και το πείραμα. Για περισσότερα σχετικά με την μεθοδολογία της Ανακριτικής βλ. Φαρσεδάκη Ι., 1984, σελ. 23-27.

¹⁵ Τσουραμάνης Χρ., *Ανάλυση Εγκλημάτων. Εγκληματολογική Προσέγγιση*, Αθήνα- Κομοτηνή, Σάκκουλας, 1990, σελ. 30.

¹⁶ Mc Dowell Don, 1997, σελ. 7.

2. Πηγές Πληροφοριών (intelligence sources)

Προκειμένου να παραχθούν οι επεξεργασμένες πληροφορίες, μέσα από τη διαδικασία της ανάλυσης, απαραίτητη προϋπόθεση είναι η πρόσβαση σε ένα μεγάλο αριθμό πηγών με δεδομένα και πληροφορίες. Οι αστυνομικές αρχές διαθέτουν ήδη αξιόλογες βάσεις δεδομένων (όπως στατιστικά αρχεία κατανομής της εγκληματικότητας, αρχεία καταζητούμενων εγκληματιών κ.α.) οι οποίες δεν έχουν καμία αξία αν δεν τύχουν περαιτέρω επεξεργασίας και μελέτης. Αυτά τα δεδομένα, με βάση την ορολογία που χρησιμοποιούν οι Αρχές Επιβολής του Νόμου, έχουν κατηγοριοποιηθεί, με κριτήριο τα δικαιώματα πρόσβασης σε δύο κύριες κατηγορίες: τις κλειστές πηγές και τις ανοικτές πηγές πληροφοριών.¹⁷

Οι κλειστές πηγές πληροφοριών (closed sources of information) αποτελούνται από βάσεις δεδομένων, που περιέχουν πληροφορίες οι οποίες συλλέγονται για συγκεκριμένο σκοπό, ενώ υπάρχει σε αυτές περιορισμένη πρόσβαση και διανομή. Στα πλαίσια της ανάλυσης πληροφοριών των Αρχών Επιβολής του Νόμου, αυτές οι βάσεις αποτελούνται από προσωπικά δεδομένα συγκεκριμένων προσώπων που συλλέγονται από αστυνομικές έρευνες, ή στοιχεία που τηρούνται σε εθνικές βάσεις δεδομένων για τις οποίες υπάρχει περιορισμένη πρόσβαση π.χ. εγκληματολογικά αρχεία για πρόσωπα που έχουν καταδικαστεί κ.λπ.¹⁸ Στις κλειστές πηγές πληροφοριών ανήκουν και τα δεδομένα που συλλέγονται μυστικά είτε με ανθρώπινα (άμεση αντίληψη), είτε με τεχνικά μέσα (φωτογραφίες, παρακολούθηση επικοινωνιών κ.λπ). Η αξιοπιστία των τελευταίων (που συλλέγονται με τεχνικά μέσα) είναι ιδιαίτερα υψηλή, καθώς δεν μπορούν εύκολα να διαψευστούν.¹⁹

Οι ανοικτές πηγές πληροφοριών (open sources of information) είναι ουσιαστικά αυτές για τις οποίες υπάρχει πρόσβαση χωρίς περιορισμούς και έχουν δημοσιευτεί στο ευρύ Κοινό.²⁰ Χαρακτηριστικό παράδειγμα ανοικτής πηγής αποτελεί το Διαδίκτυο. Η τάση να χρησιμοποιείται από την ανάλυση κάθε πηγή πληροφορίας η οποία δεν περιορίζεται μόνον σε αυτές που υφίστανται στα πλαίσια της αποστολής των Αρχών Επιβολής του Νόμου, έχει κατευθύνει

¹⁷ Innes M., Fielding N, Cope N., «The Appliance of Science? The Theory and Practice of Crime Intelligence Analysis», British Journal of Criminology, no. 45, 2005, p. 43.

¹⁸ Europol Analysis Unit, Analytical Guidelines, 2000, p. 18.

¹⁹ Στις σύγχρονες υπηρεσίες πληροφοριών είναι διαδεδομένη η κατηγοριοποίηση των πηγών με βάση τα μέσα που χρησιμοποιούνται για τη συλλογή τους. Οι πιο κοινές κατηγορίες είναι οι Ανθρώπινες πληροφορίες (Human Intelligence- HUMINT), οι πληροφορίες εικόνων (Imagery Intelligence- IMINT) και οι Πληροφορίες σημάτων (Signals Intelligence- SIGINT). Οι πρώτες συλλέγονται με την ανθρώπινη προσπάθεια και αντίληψη (π.χ. παρακολούθηση), οι δεύτερες αφορούν πληροφορίες από διάφορους τύπους εικόνων (φωτογραφίες, ραντάρ κ.λπ) και οι τελευταίες από τη παρεμβολή στην ανταλλαγή ηλεκτρονικών σημάτων κάθε τύπου που σχετίζονται κυρίως με επικοινωνίες, (χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το σύστημα Echelon). Για περισσότερα βλ. Muller-Wille Bjorn, 2004, p. 8-9.

²⁰ Muller-Wille Bjorn, 2004, p. 9.

πολλές μονάδες ανάλυσης πληροφοριών να στραφούν στην οργανωμένη εκμετάλλευση ανοικτών πηγών και στη συνεργασία με άλλους οργανισμούς για το σκοπό αυτό, (όπως πανεπιστήμια, επαγγελματικοί οργανισμοί που υπήρξαν στόχοι εγκληματικών ενεργειών, π.χ. τράπεζες κ.λπ.).²¹ Για σοβαρές μορφές εγκληματικότητας όπως το οργανωμένο έγκλημα, το οποίο επηρεάζει πολλούς τομείς της κοινωνικοοικονομικής ζωής, οι ανοικτές πηγές μπορούν να προσφέρουν ποιοτικά στοιχεία τα οποία δεν καταγράφονται στις βάσεις δεδομένων των Αρχών Επιβολής του Νόμου. Για παράδειγμα, για να πραγματοποιηθεί μία εκτίμηση για το ξέπλυμα «βρώμικου» χρήματος σε μια χώρα, θα πρέπει να συγκεντρωθούν στοιχεία όσον αφορά τις αδυναμίες του τραπεζικοοικονομικού της συστήματος, τα οποία μπορούν να συλλεχθούν κατά βάση από πηγές που προέρχονται από πορίσματα επιστημονικών ερευνών. Ένα βασικό μειονέκτημα ωστόσο που δημιουργούν κυρίως οι ανοικτές πηγές πληροφοριών είναι η ενδεχόμενη «υπερφόρτωση πληροφοριών» (information overload), που σημαίνει τη συγκέντρωση υπερβολικού αριθμού δεδομένων για το θέμα που εξετάζει η ανάλυση.²² Από την άλλη πλευρά, η χρήση ανοικτών πηγών δίνει επιπρόσθετη αξιοπιστία στο τελικό προϊόν της ανάλυσης και αποτελεί το έναυσμα για την συλλογή νέων «κλειστών» πληροφοριών.

Στις διάφορες πηγές ανοικτών πηγών περιλαμβάνονται ενδεικτικά οι εξής: Τηλεόραση, Ραδιόφωνο, Εφημερίδες, Επιστημονικά Περιοδικά, Χάρτες, Εικόνες, Ακαδημαϊκές εκθέσεις, δημόσια έγγραφα από Ιδιωτικές εταιρείες, Ερευνητικές εκθέσεις, Τεχνικές εκθέσεις, Οικονομικές εκθέσεις, Ανεπίσημα κυβερνητικά έγγραφα, Επιστημονικές διατριβές, Περιοδικά δελτία επιστημονικών ειδήσεων κ.λπ.

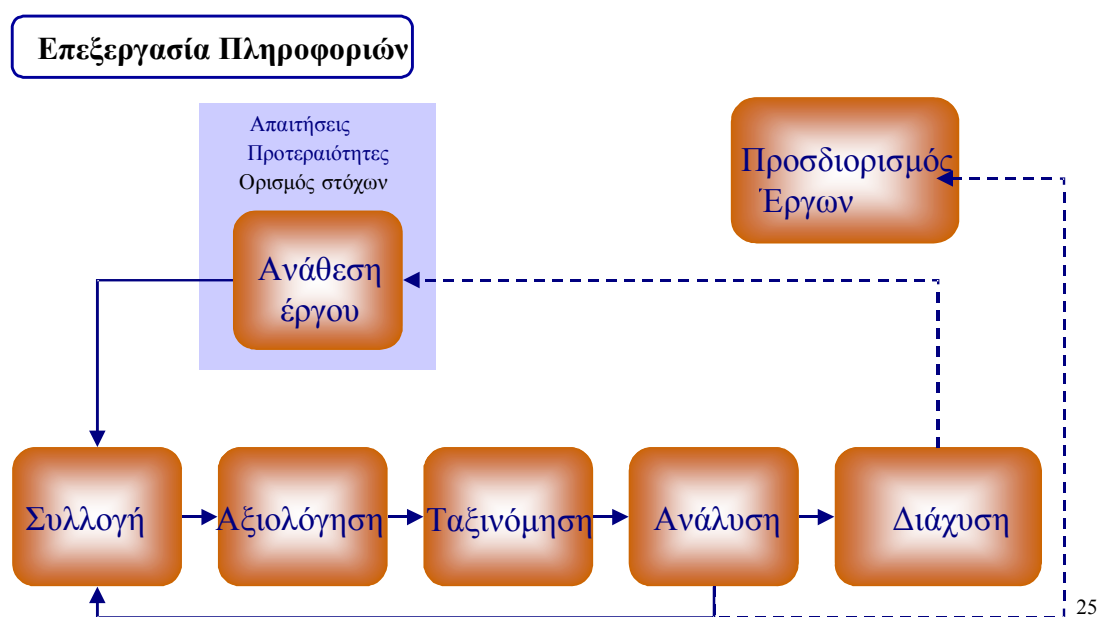
²¹ Bruggeman W., «Υπερεθνικό Έγκλημα: Οργανωμένο Έγκλημα, πρόσφατες τάσεις και μελλοντικές προοπτικές», (μτφρ. Στεργιούλης Ε.), Ποινική Δικαιοσύνη, Ιανουάριος- Φεβρουάριος 1998, σελ. 112.

²² Innes M., Fielding N, Cope N., 2005, p. 43.

3. Η Διαδικασία της Επεξεργασίας Εγκληματολογικών Πληροφοριών

Η επεξεργασία των πληροφοριών έχει αποκτήσει μια συγκεκριμένη μεθοδολογία, η οποία έχει αναγνωριστεί διεθνώς από τις Αστυνομικές Αρχές και τις Υπηρεσίες Πληροφοριών του κόσμου, ενώ έχει κυρίως εφαρμογή στην εξέταση πολυάριθμων και πολύπλοκων στοιχείων στα πλαίσια της έρευνας κάθε μορφής οργανωμένου εγκλήματος και εγκληματικής δραστηριότητας.

Η μεθοδολογία βασίζεται **στην συλλογή, αξιολόγηση, ταξινόμηση, ανάλυση και διάχυση**²³ των πληροφοριών, ενώ δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στο στάδιο της ανάλυσης. Η διαδικασία αυτή περιγράφηκε για πρώτη φορά το 1971 από τον Godfrey και Harris σε ένα εγχειρίδιο που είχαν εκδόσει με τίτλο «Βασικές Αρχές Επεξεργασίας Πληροφοριών» (Basic elements of Intelligence).²⁴ Όλα αυτά τα στάδια που προαναφέρθηκαν συνθέτουν μία κυκλική διαδικασία η οποία εξετάζεται λεπτομερώς παρακάτω:

3.1. Ανάθεση Έργου

Βασική αποστολή της ανάλυσης είναι η συνδρομή του έργου των Αρχών επιβολής του Νόμου, τόσο σε επιχειρησιακό επίπεδο (στα πλαίσια υποβοήθησης και καθοδήγησης μίας αστυνομικής έρευνας) όσο και σε στρατηγικό (καθοδήγηση αξιωματούχων που παίρνουν στρατηγικές αποφάσεις για την μελλοντική δράση του Οργανισμού Επιβολής του Νόμου που

²³ Βλ. Harris D. R., 1976 p. 9, όπως και Europol, Europol Intelligence Handling, Office for Official Publications of the European Communities, 2003, p. 5.

²⁴ Fahlman R., 1998, p. 47.

διοικούν). Η ανάθεση έργου αφορά την πρώτη επαφή του αναλυτή με το πρόσωπο ή τον οργανισμό που ζητά την συνδρομή της αναλυτικής εργασίας. Στα πλαίσια αυτής της επαφής προσδιορίζονται οι στόχοι της ανάλυσης, καθώς και οι απαιτήσεις και οι προτεραιότητες που πρέπει να ληφθούν υπόψη στην περαιτέρω διαδικασία. Πολλές φορές η φύση του έργου που ανατίθεται μπορεί, να προσδιορίσει συγκεκριμένες προτεραιότητες στον αναλυτή.²⁶

Σκοπός είναι το τελικό προϊόν της αναλυτικής εργασίας να είναι όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματικό για τον επικεφαλής μιας αστυνομικής έρευνας ή τον οργανισμό που την ζητά. Γι' αυτό το λόγο, με το στάδιο της ανάθεσης έργου ορίζεται επακριβώς το πλαίσιο του προβλήματος, οι στόχοι, τα χρονικά περιθώρια για την υλοποίηση της ανάλυσης και η περαιτέρω κατεύθυνση αυτής.

Στο στάδιο αυτό λοιπόν, διαμορφώνεται ένα αρχικό σχέδιο για την παραπέρα διαδικασία και καθορίζεται ποιο θα είναι το συγκεκριμένο έργο της ανάλυσης (και ενδεχομένως ποιο δεν είναι). Για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο απαιτείται ο αναλυτής να είναι όσο το δυνατόν πιο κοντά σε αυτόν που αναθέτει το έργο και να βρίσκεται, εφόσον είναι εφικτό, σε διαρκή επαφή μαζί του. Αν δεν συμβεί αυτό, μεγαλώνει το ρίσκο για το τελικό προϊόν της επεξεργασίας των πληροφοριών να μην καταστεί χρήσιμο για το πρόσωπο ή τον οργανισμό που ζητά την υποστήριξη της ανάλυσης.²⁷

3.2. Συλλογή Ακατέργαστων Πληροφοριών

Ένα σημαντικό στάδιο στο οποίο στηρίζεται η ανάλυση είναι η συγκέντρωση των αρχικών πληροφοριών που πρόκειται να τύχουν περαιτέρω αναλυτικής επεξεργασίας.

Τα περαιτέρω στάδια της επεξεργασίας πληροφοριών βασίζονται στην αποτελεσματική συγκέντρωση και εκμετάλλευση των αρχικών πληροφοριών. Έχει αναγνωριστεί ότι όλες οι πιθανές πηγές πληροφοριών πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και δεν πρέπει να περιορίζεται ένας αστυνομικός οργανισμός μόνον στα δεδομένα που συλλέγει στα πλαίσια της πραγματοποίησης της αποστολής του. Ωστόσο, το πρώτιστο και βασικότερο πρόβλημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί σχετίζεται με τη συλλογή και συγκέντρωση των ουσιωδών πληροφοριών που έχουν πραγματική αξία, οι οποίες μπορούν να προέρχονται από διάφορες πηγές.

Στην εποχή μας η τεχνολογική επανάσταση έχει επιφέρει κορεσμό δεδομένων, με άμεσο αποτέλεσμα να αποτελεί πρόβλημα η εύρεση της κατάλληλης πληροφορίας και η αποφυγή των περιττών. Προκειμένου να αποφευχθεί ένα «χάος» από τη συγκέντρωση των δεδομένων, είναι

²⁵ Εικόνα από Europol Analysis Unit, Analytical Guidelines, 2000, insert 2.

²⁶ Europol Analysis Unit, Analytical Guidelines, 2000, insert 2.

ζωτικής σημασίας μια δομημένη προσέγγιση των διαθέσιμων πληροφοριών μέσα από ένα σχέδιο συλλογής όπου ο αναλυτής δρα ενεργητικά, με ευρηματικότητα και ερευνά όλους τους πιθανούς δρόμους απόκτησης τους.²⁸

Στο σχέδιο συλλογής των ακατέργαστων δεδομένων καθορίζονται και αναγνωρίζονται οι πληροφορίες που είναι απαραίτητες, καθώς επίσης και τα μέσα απόκτησης τους. Το σχέδιο αυτό πρέπει να συμπεριλαμβάνει τις κατηγοριοποιήσεις των πληροφοριών που θα συλλεχθούν για να αναλυθούν, τις πιθανές πηγές τους, αλλά και να προβλέπεται συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα συλλογής τους.²⁹

Σε αυτό το αρχικό στάδιο πρέπει να δίνεται προσοχή, ώστε να αποφεύγεται η «υπερφόρτωση» με πληροφορίες. Ωστόσο, απαραίτητο είναι να λαμβάνεται πάντοτε υπόψη ότι μπορεί εκ των υστέρων να προκύψει η ανάγκη για απόκτηση στοιχείων τα οποία αρχικά αγνοήθηκαν η απορρίφθηκαν η συλλογή τους, επειδή θεωρήθηκαν ότι δεν ήταν σχετικά με το έργο που ανατέθηκε.³⁰

3.3. Αξιολόγηση

Από τη στιγμή που έχουν συλλεχθεί οι πληροφορίες που απαιτούνται να τεθούν προς επεξεργασία, αρχίζει η διαδικασία αξιολόγησης τους.

Το στάδιο αυτό αποτελεί ένα σημαντικό πεδίο της αναλυτικής διαδικασίας και συνιστά ένα ιδιαίτερα δύσκολο κομμάτι της επεξεργασίας των πληροφοριών που μερικές φορές προκαλεί σύγχυση. Ωστόσο, είναι ιδιαίτερα κρίσιμο προκειμένου να είναι αποτελεσματική η ανάλυση, ενώ θα επιτρέψει και στον αναλυτή να έχει μεγαλύτερη πεποίθηση στην ανάπτυξη λογικών συμπερασμάτων που θα κάνει στα επόμενα στάδια.

Σε αυτή τη φάση ουσιαστικά αξιολογούνται **η αξιοπιστία της πηγής προέλευσης** (του παροχέα της πληροφορίας) **και η ποιότητα** (ακρίβεια, εγκυρότητα κ.λπ.) **του περιεχομένου** αυτής καθ' αυτής της πληροφορίας.³¹ Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημανθεί ότι στην φάση της αξιολόγησης οι δύο προαναφερόμενες μεταβλητές κρίνονται κάθε φορά ανεξάρτητα μεταξύ τους.³²

²⁷ Για περισσότερα βλ. Europol Analysis Unit, Strategic Intelligence Analysis Course. Reading Material, pp. 23-26.

²⁸ Για περισσότερα βλ. Mc Dowell Don, 2000, p. 15.

²⁹ Europol Analysis Unit, Analytical Guidelines, 2000 insert 2.

³⁰ όπως παραπάνω insert 2.

³¹ Fahlman R., 1998, p. 46.

³² Ως κοινή πρακτική για τις Υπηρεσίες Επιβολής του Νόμου στην Ε.Ε. έχει υιοθετηθεί ένα πρότυπο σύστημα αξιολόγησης των πληροφοριών που είναι γνωστό ως σύστημα 4X4. Σύμφωνα με αυτό χρησιμοποιούνται οι εξής κωδικοί αξιολόγησης της πληροφορίας:

Αξιολόγηση της Πηγής:

3.4. Ταξινόμηση

Η αξιολόγηση θα βοηθήσει στην υλοποίηση της επόμενης φάσης, που αφορά στην ταξινόμηση των πληροφοριών που έχουν συλλεχθεί με ένα οργανωμένο τρόπο.

Οι πληροφορίες που έχουν συλλεχθεί οργανώνονται με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να μπορούν να ανακτηθούν και να αναλυθούν αποτελεσματικά. Όπως έχει προαναφερθεί κάθε στοιχείο που συλλέγεται εξετάζεται με σκοπό να καθοριστεί η φύση του, το περιεχόμενο του, η χρησιμότητα του, η σχέση του με την έρευνα και η αλληλεξάρτησή του με άλλα διαθέσιμα δεδομένα.³³ Με βάση τα ανωτέρω, οι πληροφορίες που θα συλλεχθούν θα ταξινομηθούν και θα ομαδοποιηθούν αναλόγως.

Η ανωτέρω διαδικασία είναι απαραίτητη για την επόμενη φάση της ανάλυσης, η οποία απαιτεί την καλύτερη δυνατή και αμεσότερη πρόσβαση στα στοιχεία, χωρίς να σπαταλιέται αναίτιος χρόνος για την ανεύρεση των δεδομένων.³⁴ Τα στοιχεία λοιπόν που έχουν συλλεχθεί θα πρέπει να ταξινομηθούν (ανάλογα με το αντικείμενο που αφορούν) και να αρχειοθετηθούν με τέτοιο τρόπο, ώστε να ανακτηθούν οποτεδήποτε κρίνεται αναγκαίο στην φάση της ανάλυσης.

Η χρήση των υπολογιστών για τον προαναφερόμενο σκοπό είναι το αποτελεσματικότερο εργαλείο για τις υπηρεσίες ανάλυσης, καθώς αποθηκεύεται μεγάλος όγκος πληροφοριών και η τακτοποίηση τους γίνεται με τη χρήση ειδικών προγραμμάτων, σχεδόν αυτοματοποιημένα.

- Α: Όταν δεν υπάρχει αμφιβολία για την γνησιότητα, την αξιοπιστία και την αρμοδιότητα της πηγής ή όταν η πληροφορία παρέχεται από ένα άτομο το οποίο στο παρελθόν έχει αποδείξει την αξιοπιστία του σε όλες τις περιπτώσεις
- Β: Πρόκειται για μια πηγή της οποίας οι πληροφορίες έχουν αποδειχθεί στο παρελθόν αξιόπιστες στην πλειονότητα των περιπτώσεων
- Γ: Πηγή της οποίας οι πληροφορίες έχουν αποδειχθεί στο παρελθόν, στην πλειονότητα των περιπτώσεων αναξιόπιστες
- Δ ή Χ: Σε περίπτωση που η πηγή δεν έχει ξαναχρησιμοποιηθεί στο παρελθόν, ή όταν υπάρχει αμφιβολία για την γνησιότητα, την αξιοπιστία ή την αρμοδιότητα της πηγής

Αξιολόγηση του περιεχομένου της πληροφορίας:

- 1: Όταν η πληροφορία είναι γνωστό ότι είναι αληθινή χωρίς καμία επιφύλαξη
- 2: Όταν η πληροφορία είναι γνωστή προσωπικά στην πηγή αλλά δεν είναι γνωστή προσωπικά στον ερευνητή
- 3: Όταν η πληροφορία δεν είναι γνωστή προσωπικά στην πηγή αλλά επιβεβαιώνεται από πληροφορίες που είναι ήδη καταγεγραμμένες
- 4: Όταν η πληροφορία δεν είναι γνωστή προσωπικά στην πηγή και δεν μπορεί να επιβεβαιωθεί με οποιοδήποτε τρόπο

Δίνοντας ένα παράδειγμα, με βάση τους ανωτέρω κωδικούς, η πληροφορία που αποκτά τον κωδικό Α1 χαρακτηρίζεται ως η πλέον αξιόπιστη, τόσο ως προς τη πηγή προέλευσης, όσο και ως προς το περιεχόμενο της, ενώ η πληροφορία με κωδικό Δ4 χαρακτηρίζεται ως η πλέον αναξιόπιστη και δεν λαμβάνεται καθόλου υπόψη στο έργο της ανάλυσης.

Σε αρκετές υπηρεσίες πληροφοριών εφαρμόζεται ως πρακτική ακόμα πιο σύνθετες μέθοδοι αξιολόγησης όπως π.χ. το σύστημα 5Χ5, σύμφωνα με το οποίο πέραν των προαναφερομένων αξιολογούνται επιπρόσθετα τα δικαιώματα διάθεσης της πληροφορίας (ποιος και πότε έχει το δικαίωμα να την αποκτήσει).

³³ Lefebvre S., 2003, p11.

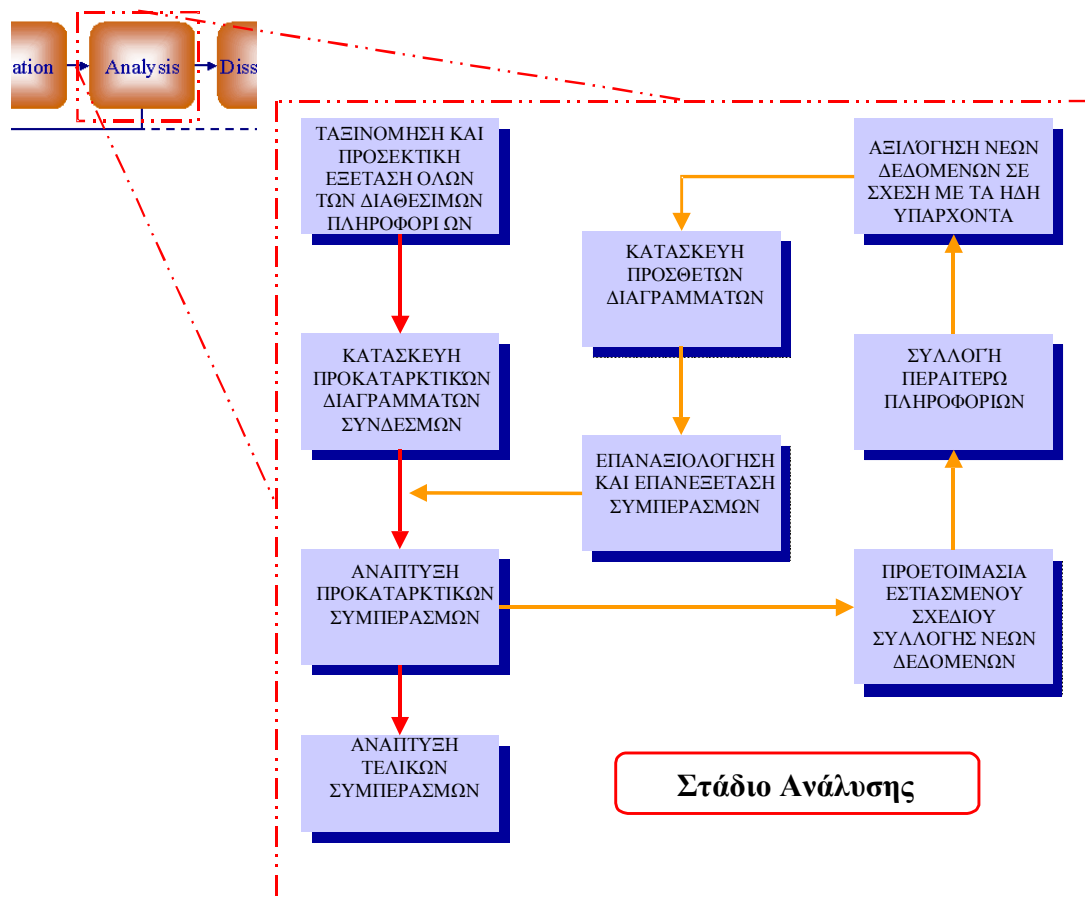
³⁴ Harris D. R., 1976, p. 11.

3.5. Ανάλυση

Το στάδιο της ανάλυσης αποτελεί την καρδιά της διαδικασίας επεξεργασίας των πληροφοριών καθώς σε αυτό λαμβάνει χώρα η προσεκτική εξέταση των πληροφοριών προκειμένου να αναδειχτεί η σημασία και το νόημα τους.

Η αναλυτική διαδικασία αποτελεί την μετατροπή των πληροφοριών σε δομημένη γνώση που μπορεί να κατευθύνει την δράση των Αρχών, τόσο σε βραχυπρόθεσμους επιχειρησιακούς στόχους, όσο και σε μακροπρόθεσμους στρατηγικούς σχεδιασμούς. Η δομημένη γνώση αφορά περιγραφές, επεξηγήσεις και γνώμες για τα πρόσωπα που θα την χρησιμοποιήσουν.³⁵ Το εύρος της ανάλυσης και η συνολική αξιοπιστία της εξαρτάται από το επίπεδο και την ακρίβεια των πληροφοριών που είναι διαθέσιμες σε συνδυασμό με τις ιδιαίτερες γνώσεις και δεξιότητες του αναλυτή.³⁶

Η ανάλυση αποτελεί μια κυκλική διαδικασία, η οποία αποτελείται από δύο κύριες φάσεις: την ενοποίηση των δεδομένων και την ερμηνεία αυτών.

³⁵ Lefebvre S., 2003, p. 11.

³⁶ Europol Analysis Unit, Analytical Guidelines, 2000, insert 2.

³⁷ Πηγή: Europol Analysis Unit, Analytical Guidelines, 2000, insert 2.

3.5.1. Ενοποίηση των δεδομένων

Η ενοποίηση των δεδομένων αποτελεί την πρώτη φάση της αναλυτικής διαδικασίας, κατά τη διάρκεια της οποίας διασταυρώνονται και συνδυάζονται διάφοροι τύποι πληροφοριών, από διαφορετικές πηγές προέλευσης. Επιπλέον, επισημαίνονται οι αδυναμίες περιοχές γνώσης και εξάγονται με αυτόν τον τρόπο συμπεράσματα για την περαιτέρω δράση των Αρχών Επιβολής του Νόμου, καθώς επισημαίνονται τα πληροφοριακά κενά και οι αδυναμίες στην αστυνομική έρευνα, έχοντας ως στόχο να συνεχιστεί η συλλογή νέων δεδομένων.³⁸

Στη φάση της ενοποίησης των δεδομένων χρησιμοποιούνται διάφορες τεχνικές, με πιο διαδεδομένη την χρήση διαγραμμάτων που δείχνουν την σύνδεση των διαθέσιμων πληροφοριακών στοιχείων μεταξύ τους. Με την τεχνική της ενοποίησης μπορούν να γίνουν κατανοητοί σύνθετοι και πολύπλοκοι αριθμοί γεγονότων και σχέσεων προσώπων, με βάση τις πληροφορίες που έχουν συλλεχθεί.

Οι τεχνικές ενοποίησης επιτρέπουν στον αναλυτή να αρχίσει την ερμηνεία των δεδομένων αναπτύσσοντας προσυλλογισμούς και υποθέσεις βασιζόμενος στη γνώση που έχει στη διάθεση του.

3.5.2. Ερμηνεία δεδομένων

Ενοποιώντας τα δεδομένα που έχουν συλλεχθεί, συνήθως με τη μορφή διαγραμμάτων, ο αναλυτής δημιουργεί τη βάση από την οποία μπορούν να εξαχθούν αρχικά συμπεράσματα και να γίνουν υποθέσεις.³⁹ Το επόμενο βήμα στην ανάλυση είναι η **ερμηνεία**, κατά την οποία ο αναλυτής προσπαθεί να δημιουργήσει νέα γνώση για το αντικείμενο που ερευνά, με την εξαγωγή πρώιμων συμπερασμάτων και υποθέσεων. Για να είναι όσο το δυνατόν επιτυχημένη η ερμηνεία, τα στάδια που έχουν προηγηθεί πρέπει να είναι όσο το δυνατόν ακριβή και ολοκληρωμένα, έτσι ώστε να ελαχιστοποιηθεί το ρίσκο που παίρνει ο αναλυτής να κάνει λανθασμένες κρίσεις.⁴⁰

Η αποδοχή, τροποποίηση ή απόρριψη των υποθέσεων και των αρχικών συμπερασμάτων, πραγματοποιείται με τον εμπλουτισμό επιπρόσθετων πληροφοριών που κρίνεται αναγκαίο να συγκεντρωθούν με τη διεξαγωγή νέων ερευνών. Με τη συγκέντρωση νέων δεδομένων η μέχρι τώρα διαδικασία επεξεργασίας των πληροφοριών (συλλογή, αξιολόγηση, διαβάθμιση, ανάλυση-ενοποίηση) επαναλαμβάνεται προκειμένου να εξεταστεί κατά πόσο είναι ρεαλιστικά τα αρχικά συμπεράσματα και οι υποθέσεις που έγιναν. Για να υπάρχει ουσιαστική συνεισφορά στην

³⁸ Europol Analysis Unit, Operational Intelligence Analysis Course. Reading Material, 2005 p. 11.

³⁹ Κατά τον Φαρσεδάκη η υπόθεση ορίζεται ως φαντασία στηριγμένη πάνω στα γεγονότα και τα πράγματα, βλ. Φαρσεδάκη Ι., 1984, σελ.24.

αστυνομική έρευνα, στόχος του αναλυτή θα πρέπει να είναι η δημιουργία υποθέσεων και συμπερασμάτων τα οποία θα μπορούν να οδηγήσουν σε επιπρόσθετα ίχνη και ανευρέσεις στοιχείων. Η ανάλυση προσδιορίζει τις νέες έρευνες που πρέπει να υλοποιηθούν σε μεταγενέστερο χρόνο από τις αρμόδιες επιχειρησιακές μονάδες οι οποίες ανατροφοδοτούν τον αναλυτή με οποιαδήποτε νέα στοιχεία προκύψουν.

Η ανωτέρω διαδικασία μπορεί να επαναληφθεί αρκετές φορές, προκειμένου ο αναλυτής να μπορεί να αρχίσει είτε να στηρίζει είτε να απορρίπτει τις υποθέσεις που έχει αναπτύξει. Με αυτόν τον τρόπο, το επίπεδο του βαθμού ακρίβειας των ιδεών γίνεται υψηλότερο σταδιακά και ο αναλυτής μπορεί να αρχίσει να έχει μεγαλύτερη πεποίθηση στα συμπεράσματα και στις υποθέσεις που κάνει.

Σκοπός των τελικών συμπερασμάτων που θα εξαχθούν είναι να δοθούν απαντήσεις στα εξής ερωτήματα:⁴¹

- Ποια είναι τα κύρια πρόσωπα και ποιοι οι συνεργοί τους
- Ποιες είναι οι (εγκληματικές) δραστηριότητες τους
- Γιατί κάνουν αυτό που κάνουν και με ποιο τρόπο το πραγματοποιούν
- Που εντοπίζονται αυτές οι δραστηριότητες
- Πότε λαμβάνουν χώρα
- Πως υλοποιούνται αυτές οι δραστηριότητες

Οι υποθέσεις και τα συμπεράσματα αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι, τόσο των στρατηγικών, όσο και των επιχειρησιακών αναλύσεων. Όπως επισημάνθηκε στην στρατηγική ανάλυση, οι υποθέσεις και τα συμπεράσματα επικεντρώνονται σε ερωτήματα που σχετίζονται με προθέσεις, πιθανότητες, περιορισμούς, και αδυναμίες εγκληματικών ομάδων ή φαινομένων, πιθανολογώντας σε αρκετές περιπτώσεις για μελλοντικά γεγονότα (προβλέψεις), προκειμένου να δώσουν την δυνατότητα σχεδιασμού και προετοιμασίας αποτελεσματικής μακροπρόθεσμης δράσης. Στην επιχειρησιακή ανάλυση οι υποθέσεις και τα συμπεράσματα έχουν άμεση αξία στην αστυνομική έρευνα καθώς οδηγεί στην εξάρθρωση συγκεκριμένων εγκληματικών ομάδων.

3.6. Διάχυση του τελικού προϊόντος της ανάλυσης

Το στάδιο της ανάλυσης θα οδηγήσει είτε στην ολοκλήρωση της επεξεργασίας των πληροφοριών, είτε στην επανάληψη της όλης διαδικασίας ξανά, μέχρι να επιβεβαιωθούν τα συμπεράσματα και οι υποθέσεις που έχουν γίνει. Θα φτάσει όμως η στιγμή που το προϊόν αυτής

⁴⁰ Europol Analysis Unit, Analytical Guidelines, 2000 insert 2.

⁴¹ Το ίδιο.

της διαδικασίας θα πρέπει να γνωστοποιηθεί στις Αρχές Επιβολής του Νόμου που έχουν ανάγκη τα αποτελέσματα της ανάλυσης.

Σκοπός του σταδίου της διάχυσης είναι η διάθεση του αποτελέσματος της ανάλυσης στο πρόσωπο ή τον οργανισμό που την έχει ανάγκη, προκειμένου να λάβει τις ανάλογες αποφάσεις επιχειρησιακής ή στρατηγικής φύσης.⁴² Η διάχυση των αναλυτικών προϊόντων έχουν την μορφή πορισμάτων και συστάσεων προς αυτούς που απευθύνονται έτσι ώστε να τα αξιοποιήσουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Τα προϊόντα της διάχυσης μπορούν να πάρουν διάφορες μορφές όπως συγκροτημένες αναφορές, τακτικά ενημερωτικά δελτία, συσκέψεις με ομάδες έρευνας κλπ.⁴³

⁴² Europol Analysis Unit, Strategic Intelligence Analysis Course. Reading Material, 2002 pp. 58-59.

⁴³ Europol Analysis Unit, Analytical Guidelines, 2000, insert 2.

4. Οι νοητικές διεργασίες της ανάλυσης

Κατά την επεξεργασία εγκληματολογικών πληροφοριών ο αναλυτής καλείται να ερμηνεύσει δεδομένα και να κάνει ορθολογικές κρίσεις. Για το σκοπό αυτό ακολουθεί τους κανόνες της λογικής μέσα από συγκεκριμένες νοητικές διεργασίες, που θα τον οδηγήσουν σε αξιόπιστα συμπεράσματα.

Υποστηρίζεται ότι είναι ιδιαίτερα σημαντικό ο αναλυτής να έχει **κριτική οπτική** απέναντι στα δεδομένα που καλείται να ερμηνεύσει, καθώς και οι πληροφορίες που έχει στη διάθεση του αποτελούν και αυτές προϊόν ανθρώπινης αντίληψης και νοητικής επεξεργασίας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιων πληροφοριών αποτελούν οι μαρτυρικές καταθέσεις, η αξιοπιστία των οποίων εξαρτάται από τον τρόπο αντίληψης του μάρτυρα για τα γεγονότα που περιγράφει.⁴⁴ Ιδιαίτερη αξία έχει και η **«ανοικτή» αντίληψη**, που σημαίνει την ικανότητα να εξετάζει κανείς το πρόβλημα από διαφορετικές οπτικές, να αναπτύσσει δημιουργικό τρόπο σκέψης και να αναγνωρίζει πότε θα πρέπει να αλλάξει απόψεις. Η **εξέταση ενός προβλήματος από πολλές οπτικές** ακολουθεί την γενική αρχή της προσέγγισης του από διαφορετικές κατευθύνσεις (π.χ. από την πλευρά του υπόπτου που ερευνάται) και στη διατύπωση κάθε φορά διαφορετικών ερωτήσεων. Ο **δημιουργικός τρόπος σκέψης** αφορά κυρίως στην ικανότητα του αναλυτή να φαντάζεται πιθανά αίτια και αποτελέσματα της τωρινής κατάστασης που εξετάζεται. Τέλος, η **αναγνώριση της αλλαγής απόψεων** έχει να κάνει με την αποβολή των προκαταλήψεων και την ετοιμότητα προσαρμογής και αλλαγής της αντίληψης σε απρόσμενες εξελίξεις που θα προκύψουν από την εξέταση των πληροφοριών.⁴⁵

Η έννοια της ερμηνείας για την ανάλυση αποτελείται από δύο βασικούς στόχους: ο πρώτος είναι το να δίνεται ένα νόημα στα δεδομένα και ο δεύτερος το να πηγαίνει κανείς πέρα από την εμφανή γνώση των διαθέσιμων πληροφοριών.⁴⁶ Κάτι τέτοιο επιτυγχάνεται με την διαμόρφωση **συμπερασμάτων και υποθέσεων**.

Για την εξαγωγή συμπερασμάτων χρησιμοποιείται η επαγωγική μέθοδος λογικής, η οποία συνίσταται στην *επιστημονική αναλυτική μέθοδο συγκρότησης του γενικού από το μερικό, με βάση τη λογική αλληλουχία και την αλήθεια των ενδιάμεσων προτάσεων*.⁴⁷ Έτσι λοιπόν τα λογικά συμπεράσματα που προκύπτουν από την ανάλυση στηρίζονται στα ήδη διαθέσιμα στοιχεία των

⁴⁴ Lefebvre S., 2003, p. 24.

⁴⁵ Για περισσότερα βλ. Hauer. R., Psychology of Intelligence Analysis, London, History Staff Center for the Study of Intelligence, Central Intelligence Agency, 1999, σελ. 67-82.

⁴⁶ Europol Analysis Unit, Operational Intelligence Analysis Course. Reading Material, 2000, σελ. 58.

⁴⁷ Λεξικό επιστημών του Ανθρώπου, 1992, λήμμα «επαγωγή», όπως αναφέρεται στη Ζαραφονίτου Χρ., Εμπειρική Εγκληματολογία, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 1995, σελ. 23.

πληροφοριών που έχουν συγκεντρωθεί και στα οποία παρουσιάζεται το νόημα τους χωρίς να προστίθεται ουσιαστικά νέα γνώση. Η αξιοπιστία των συμπερασμάτων θα εξαρτηθεί από την πληρότητα και την ποιότητα των πληροφοριών στις οποίες στηρίζονται.

Αντίθετα η διαμόρφωση υποθέσεων δίνει την δυνατότητα να προστεθεί νέα γνώση από αυτή που ήδη δίνουν οι διαθέσιμες πληροφορίες. Για την εκπόνηση υποθέσεων χρησιμοποιείται η απαγωγική ή παραγωγική μέθοδος λογικής, *η οποία συμπεραίνει το μερικό από το γενικό και φτάνει στα ειδικά συμπεράσματα από τις γενικές και αφηρημένες θέσεις*.⁴⁸ Οι υποθέσεις αποτελούν προκαταρκτικές επεξηγήσεις οι οποίες πρέπει να ελεγχθούν για την αξιοπιστία τους μέσα από την διεξαγωγή περαιτέρω ερευνών.⁴⁹ Συγκεκριμένα, όπως ήδη έχει προαναφερθεί, η αποδοχή, τροποποίηση ή απόρριψη των υποθέσεων γίνεται με τον εμπλουτισμό επιπρόσθετων πληροφοριών που κρίνεται αναγκαίο να συγκεντρωθούν από την αστυνομική έρευνα και να αναλυθούν. Με τη συγκέντρωση νέων δεδομένων η μέχρι τότε διαδικασία επεξεργασίας των πληροφοριών (συλλογή, αξιολόγηση, διαβάθμιση, ανάλυση-ενοποίηση) επαναλαμβάνεται προκειμένου να επαληθευθούν ή να απορριφθούν οι υποθέσεις.⁵⁰

4.1. Στρατηγικές Σκέψης

Εξετάζοντας τον τρόπο με τον οποίο η ανάλυση αναπτύσσει και αξιολογεί τις υποθέσεις, διακρίνονται τρεις κύριες στρατηγικές σκέψης: **η κατά περίπτωση λογική, η επίκληση θεωριών και η συγκριτική προσέγγιση**.⁵¹

Η **κατά περίπτωση λογική** (situational logic) σχετίζεται με την ανάπτυξη και ανάλυση υποθέσεων που λαμβάνει υπόψη συγκεκριμένα στοιχεία της παρούσας κατάστασης που εξετάζεται, χωρίς να γίνονται γενικεύσεις. Η κατάσταση που εξετάζεται θεωρείται ως μοναδική και πρέπει έτσι να εξηγηθεί με τους όρους της δικής της λογικής, παρά ως ένα παράδειγμα από μια ευρεία ομάδα συγκρίσιμων καταστάσεων. Ξεκινώντας από τα γεγονότα που είναι ήδη γνωστά και κατανοώντας τις μοναδικές δυνάμεις που έχουν εφαρμογή στο συγκεκριμένο τόπο και χρόνο που εξετάζεται, ο αναλυτής επιδιώκει να προσδιορίσει τα αίτια, αλλά και να υπολογίσει την μελλοντική κατάληξη αυτής της κατάστασης. Τα πλεονεκτήματα αυτής της μεθόδου είναι το μεγάλο εύρος εφαρμογής και η ικανότητα να ενσωματώνει η ανάλυση μεγάλο όγκο σχετικών στοιχείων. Ωστόσο, βασικό μειονέκτημα αποτελεί το γεγονός ότι είναι δύσκολο - και συχνά χρονοβόρο - να επιτευχθεί μια εμβάθυνση στις αξίες και αντιλήψεις που επικρατούν

⁴⁸ Το ίδιο.

⁴⁹ Hauer. R., Psychology of Intelligence Analysis, London, History Staff Center for the Study of Intelligence, Central Intelligence Agency, 1999 p. 44.

⁵⁰ Βλ. στάδιο ανάλυσης σελ. 19.

⁵¹ Hauer. R., 1999, σελ. 43-56.

στο περιβάλλον που εξετάζεται. Επίσης η γνώση που εξάγεται από την ανάλυση μιας κατάστασης είναι δύσκολο να βρει εφαρμογή στην εξέταση άλλων παρόμοιων καταστάσεων.

Η **θεωρία** για την ανάλυση αποτελεί μια γενίκευση η οποία βασίζεται στην μελέτη πολλών παραδειγμάτων για ένα φαινόμενο και σημαίνει ότι σε συγκεκριμένες συνθήκες, συγκεκριμένα αποτελέσματα θα επακολουθήσουν με βεβαιότητα ή με ένα μεγάλο βαθμό πιθανότητας. Οι θεωρίες σε αυτήν την περίπτωση μπορούν να θεωρηθούν ως υποθέσεις που περιγράφουν γενικά φαινόμενα καθώς και συγκεκριμένες διασυνδέσεις και συσχετίσεις. Οι θεωρίες που χρησιμοποιούνται από την ανάλυση είναι αμέτρητες, καθώς αξιοποιούνται από διάφορες επιστήμες, όπως την κοινωνιολογία, την ψυχολογία, την εγκληματολογία κλπ. Αποτελούν έναν οδηγό για την ερμηνεία των διαθέσιμων πληροφοριών και όταν τις επικαλείται η ανάλυση δεν αμφισβητείται η αλήθεια που εκφράζουν. Επίσης, καθοδηγούν τον αναλυτή στο στάδιο της συγκέντρωσης πληροφοριών αλλά και στην επεξήγηση της δράσης και συμπεριφοράς συγκεκριμένων προσώπων ή ομάδων που ερευνώνται.⁵² Βασικό πλεονέκτημα της εκμετάλλευσης θεωριών είναι η λεγόμενη «εξοικονόμηση της σκέψης», καθώς αναγνωρίζοντας τα βασικά στοιχεία ενός προβλήματος, δίνεται η δυνατότητα στον αναλυτή να διακρίνει τις ουσιώδεις πληροφορίες από ένα μεγάλο όγκο δεδομένων.⁵³

Ένας τρίτος τρόπος απόκτησης νέας γνώσης αποτελεί η **συγκριτική μέθοδος**. Ο αναλυτής επιδιώκει να κατανοήσει τωρινά γεγονότα ή καταστάσεις συγκρίνοντας αυτά με ιστορικά προηγούμενα. Ένας τύπος σύγκρισης αποτελεί η αναλογία, σύμφωνα με την οποία όταν μια κατάσταση του παρελθόντος θεωρείται ότι είναι συγκρίσιμη με τις τωρινές συνθήκες επιδιώκεται η καλύτερη δυνατή κατανόηση αυτής της κατάστασης, προκειμένου να καλυφθούν τα πληροφοριακά κενά της τωρινής. Έτσι άγνωστα στοιχεία του παρόντος θεωρούνται ως όμοια με γνωστά στοιχεία του παρελθόντος. Η δυσκολία που δημιουργείται από αυτή τη μέθοδο είναι ότι μπορεί εύκολα να αμφισβητηθεί η συγκρισιμότητα δύο καταστάσεων, του παρελθόντος και του παρόντος. Για αυτό το λόγο ο πιο παραγωγικός τρόπος χρήσης αυτής της μεθόδου πραγματοποιείται όταν ελέγχονται οι υποθέσεις που γίνονται και τονίζονται περισσότερο οι διαφορές παρά οι ομοιότητες.

4.2. Επίκληση Μεθόδων Κοινωνικών Ερευνών

Η ανάλυση, προκειμένου να ερμηνεύσει και να κατανοήσει το νόημα των πληροφοριακών δεδομένων που έχουν συγκεντρωθεί, χρησιμοποιεί μεθοδολογίες και τεχνικές οι οποίες έρχονται σε συνάρτηση με τις αντίστοιχες τεχνικές των κοινωνικών επιστημών. Η ομοιότητα μπορεί να

⁵² Europol Analysis Unit, Strategic Intelligence Analysis Course. Reading Material, p. 72.

⁵³ Hauer. R., 1999, p. 45.

φανεί ιδιαίτερα στον τρόπο που χρησιμοποιούν οι επιστήμες αυτές την κοινωνική έρευνα προκειμένου να διαμορφώσουν και να επιβεβαιώσουν θεωρητικές υποθέσεις.

Οι μεθοδολογικές οδοί οι οποίες ακολουθούν οι κοινωνικές επιστήμες για την αλληλεπίδραση της θεωρίας και της εμπειρικής έρευνας, μπορούν να παρομοιαστούν με την αλληλεπίδραση των υποθέσεων και της συνολικής διαδικασίας επεξεργασίας των πληροφοριών. Πρέπει να επισημανθεί ωστόσο ότι η φύση της θεωρίας στις κοινωνικές επιστήμες είναι πιο γενική από αυτήν των υποθέσεων και των συμπερασμάτων της ανάλυσης. Η θεωρία με βάση τον **Merton** και τον **Lazarsfeld**, ορίζεται ως *ένα πλέγμα αλληλοσχετιζόμενων προτάσεων (εικασιών) από τις οποίες μπορεί να εξαχθούν εμπειρικές ομοιομορφίες*.⁵⁴ Τα στοιχεία της αποτελούν έννοιες των οποίων οι σχέσεις περιγράφονται μέσα από συγκεκριμένες θεωρητικές προτάσεις.⁵⁵ Οι υποθέσεις της ανάλυσης μπορούν να ταυτιστούν καλύτερα με τις θεωρητικές προτάσεις καθώς και αυτές αποτελούν εικασίες οι οποίες περιγράφουν την σχέση που υπάρχει μεταξύ δύο μεταβλητών.⁵⁶

Στο τομέα των κοινωνικών επιστημών η διαμόρφωση θεωριών ακολουθεί δύο βασικές οδούς:⁵⁷ η πρώτη οδός αναφέρεται ως «**θεωρία και μετά έρευνα**» (Theory – then - Research). Σύμφωνα με τον **Karl Popper** η επιστημονική γνώση αναπτύσσεται πιο γρήγορα μέσα από την ανάπτυξη ιδεών οι οποίες μπορούν να ανακατασκευαστούν εκ των υστέρων από την εμπειρική έρευνα. Υποστηρίζει επίσης ότι η έρευνα δεν μπορεί να προκαλέσει την γέννηση νέων ιδεών ούτε να σταθεί ως λογική μέθοδος για την κατασκευή θεωριών οι οποίες, γεννιούνται με την διαίσθηση και από την εμπειρία. Η στρατηγική αυτή ακολουθεί τα εξής πέντε βήματα:

- Κατασκευή μιας σαφούς θεωρίας ή ενός μοντέλου
- Επιλογή μιας πρότασης που προέρχεται από την θεωρία ή το μοντέλο προκειμένου να ερευνηθεί εμπειρικά
- Σχεδιασμός μιας ερευνητικής εργασίας που θα δοκιμάσει την αξιοπιστία της πρότασης
- Εάν τη πρόταση που προέρχεται από την θεωρία απορριφθεί από τα εμπειρικά δεδομένα, πρέπει η θεωρία ή η ερευνητική εργασία να αλλάξει. Γυρνάμε τότε στο 2^ο στάδιο
- Εάν η πρόταση δεν απορριφθεί, είτε επιλέγονται άλλες προτάσεις για να δοκιμαστούν ή να βελτιωθεί η θεωρία.

⁵⁴ Όπως αναφέρεται στο Λαμπίρη-Δημάκη Ι., Παπαχρήστου Θ.Κ., *Κοινωνικές έρευνες με στατιστικές μεθόδους*, Αθήνα-Κομοτηνή, Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1995, σελ. 134-135.

⁵⁵ Όσον αφορά τα στοιχεία της θεωρίας βλ. Turner H. J., *The Structure of Sociological Theory*, The Dorsey Press, Illinois, 1978, pp. 1-15.

⁵⁶ Harris D. R., 1976, p. 86.

⁵⁷ Nachmias D.- Nachmias C., *Research Methods in the Social Sciences*, St. Martins Press, New York, 1987, pp. 49-51.

Σύμφωνα με τη δεύτερη οδό, γνωστή ως «Έρευνα και μετά Θεωρία» (Research then Theory) - με βασικό υποστηρικτή τον **Robert Merton** - η εμπειρική έρευνα έχει έναν πιο ενεργητικό ρόλο από την απλή επιβεβαίωση της Θεωρίας: ουσιαστικά εκτελεί τέσσερις σημαντικές λειτουργίες. Εγκαινιάζει, αναμορφώνει, αποκλίνει και ξεκαθαρίζει την Θεωρία που θα προκύψει. Η στρατηγική ακολουθεί τα εξής βήματα:

- Διερεύνηση ενός φαινομένου και περιγραφή των χαρακτηριστικών του γνωρισμάτων.
- Μέτρηση των γνωρισμάτων σε μία ποικιλία καταστάσεων
- Ανάλυση των πληροφοριών με βάση τα αποτελέσματα με σκοπό να καθοριστεί εάν υπάρχουν συστηματικές τυπολογίες
- Εάν προκύπτουν συστηματικές τυπολογίες, κατασκευάζεται μία θεωρία

Οι παραπάνω οδοί διαμόρφωσης θεωρίας έρχονται σε συνάφεια με τη διαδικασία δημιουργίας και επιβεβαίωσης των υποθέσεων που πραγματοποιείται στην ανάλυση κατά την ερμηνεία των πληροφοριών. Στην προκειμένη περίπτωση οι υποθέσεις παίρνουν την θέση των θεωριών, ενώ η διαδικασία επεξεργασίας των πληροφοριών (συλλογή, αξιολόγηση, διαβάθμιση, ανάλυση - ενοποίηση) παίρνει τη θέση της εμπειρικής έρευνας. Η διαδικασία επεξεργασίας ωστόσο αποτελεί, όπως προαναφέρθηκε, μια κυκλική διαδικασία που σημαίνει ότι η παρατήρηση και η επεξεργασία των δεδομένων προηγείται και γεννά τις υποθέσεις και τα συμπεράσματα τα οποία θα ενισχυθούν και θα επιβεβαιωθούν με νέα δεδομένα που θα υποστούν εκ νέου επεξεργασία (δευτερογενής έρευνα). Με αυτόν τον τρόπο πραγματοποιείται μία *ex post facto* ερμηνεία που θα οδηγήσει και θα κατευθύνει την νέα συγκέντρωση και επεξεργασία πληροφοριών.

5. Ιδιαίτερες Τεχνικές και Μέθοδοι της Ανάλυσης Εγκληματολογικών Πληροφοριών

Για την επξεργασία εγκληματολογικών πληροφοριών χρησιμοποιούνται συγκεκριμένες τεχνικές και μέθοδοι οι οποίες έχουν αναγνωριστεί διεθνώς ως ειδικότερες μορφές ανάλυσης για τις Αρχές Επιβολής του Νόμου. Στα παρακάτω κεφάλαια παρουσιάζονται αυτές οι τεχνικές αναλυτικά:

5.1. Ανάλυση συσχετίσεων- συνδέσεων (Association/ Network Analysis)

Η ανάλυση συσχετίσεων ή ανάλυση δικτύων (network analysis) αφορά στην εξέταση πληροφοριών που αναδεικνύουν σχέσεις μεταξύ οντοτήτων που εμπλέκονται σε μία εγκληματική δραστηριότητα. Με αυτόν τον τρόπο επιδιώκεται να διαμορφωθεί μία σαφής εικόνα για ένα πεδίο σχέσεων, προκειμένου να γίνει αποτελεσματικότερη η αστυνομική έρευνα.⁵⁸ Η έννοια της οντότητας που αναφέρθηκε προηγουμένως δεν περιλαμβάνει μόνον πρόσωπα τα οποία διαμορφώνουν εγκληματικά δίκτυα αλλά αναφέρεται επίσης και σε εγκληματικές δράσεις (π.χ. ανθρωποκτονία), οργανισμούς (π.χ. επιχειρήσεις), γεωγραφικές τοποθεσίες (π.χ. μία πόλη), αντικείμενα (π.χ. χρήματα) κλπ.⁵⁹

Σε αυτή τη μορφή ανάλυσης αυτές οι διασυνδέσεις απεικονίζονται γραφικά προκειμένου να διαμορφωθεί η βάση για την εξαγωγή συμπερασμάτων αναφορικά με το δίκτυο που περιλαμβάνει την ιεραρχία μίας εγκληματικής οργάνωσης, ποια είναι τα μέλη κλειδιά, ποια είναι τα πιο ευπρόσβλητα μέλη κ.λπ.

Σε στρατηγικό επίπεδο αυτή η μέθοδος παρέχει μία λεπτομερή εικόνα για το επίπεδο και την σοβαρότητα της απειλής που προέρχεται από εγκληματικές οργανώσεις, δίνοντας την δυνατότητα καθορισμού των προτεραιοτήτων που πρέπει να δοθεί από μία Υπηρεσία Επιβολής του Νόμου για την αντιμετώπιση τους. Σε επιχειρησιακό επίπεδο θα αναδείξει τα σημαντικότερα δίκτυα μίας εγκληματικής οργάνωσης που πρέπει να αντιμετωπιστούν καθώς και θα προσδιορίσει την περαιτέρω δράση και χειρισμό της έρευνας από τις επιχειρησιακές ομάδες.⁶⁰

Η ανάλυση συσχετίσεων μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο για την αποκάλυψη εγκληματιών και την ανάδειξη του γεωγραφικού εύρους μιας εγκληματικής δραστηριότητας. Αποτελεί μία από τις πιο διαδεδομένες τεχνικές ανάλυσης που χρησιμοποιούν οι Αρχές

⁵⁸ International Association of Law Enforcement Intelligence Analysts, INC, Law Enforcement Analytic Standards, p. 31.

⁵⁹ Innes M, Fielding N, Cope N., 2005, p. 45.

⁶⁰ National Criminal Intelligence Service, The National Intelligence Model , London 2000, p. 34.

Επιβολής του Νόμου και χρησιμοποιείται κυρίως στη διερεύνηση διαφόρων μορφών οργανωμένου εγκλήματος όπως την περιγραφή ενός δικτύου διακίνησης ναρκωτικών, υποθέσεις εμπορίας ανθρώπων, τρομοκρατία, ξέπλυμα χρήματος κ.λπ.⁶¹

Τα προϊόντα της ανάλυσης συσχετίσεων περιλαμβάνουν ειδικά διαγράμματα που απεικονίζουν διασυνδέσεις και βιογραφικές σκιαγραφήσεις κάθε προσώπου ή οντότητας που απεικονίζεται σε αυτά. Επιπρόσθετα, παραθέτουν σύνοψη των όσων αναφέρονται στο διάγραμμα, τη συσχέτιση με τα γεγονότα της υπό εξέταση υπόθεσης, συμπεράσματα που μπορεί να προέκυψαν από την ανάλυση, καθοδηγητικές ενδείξεις για την αστυνομική έρευνα και συστάσεις για την περαιτέρω έρευνα και δράση των Αρχών.

Χρησιμοποιούνται κυρίως όταν συγκεντρώνονται πολυάριθμες πληροφορίες οι οποίες αντικατροπτίζουν συσχετίσεις. Μπορεί επίσης να προκύψει με βάση τα τελικά αποτελέσματα άλλων ειδικότερων μορφών αναλύσεων όπως η Οικονομική Ανάλυση εγκλήματος και Ανάλυση Ροής γεγονότων – αντικειμένων - δραστηριοτήτων που εξετάζονται στα επόμενα κεφάλαια.⁶²

Παρακάτω παρατίθεται ένα παράδειγμα διαγράμματος με διασυνδέσεις μεταξύ προσώπων και άλλων οντοτήτων. Το παρακάτω διάγραμμα στηρίζεται στο κείμενο που ακολουθεί:⁶³

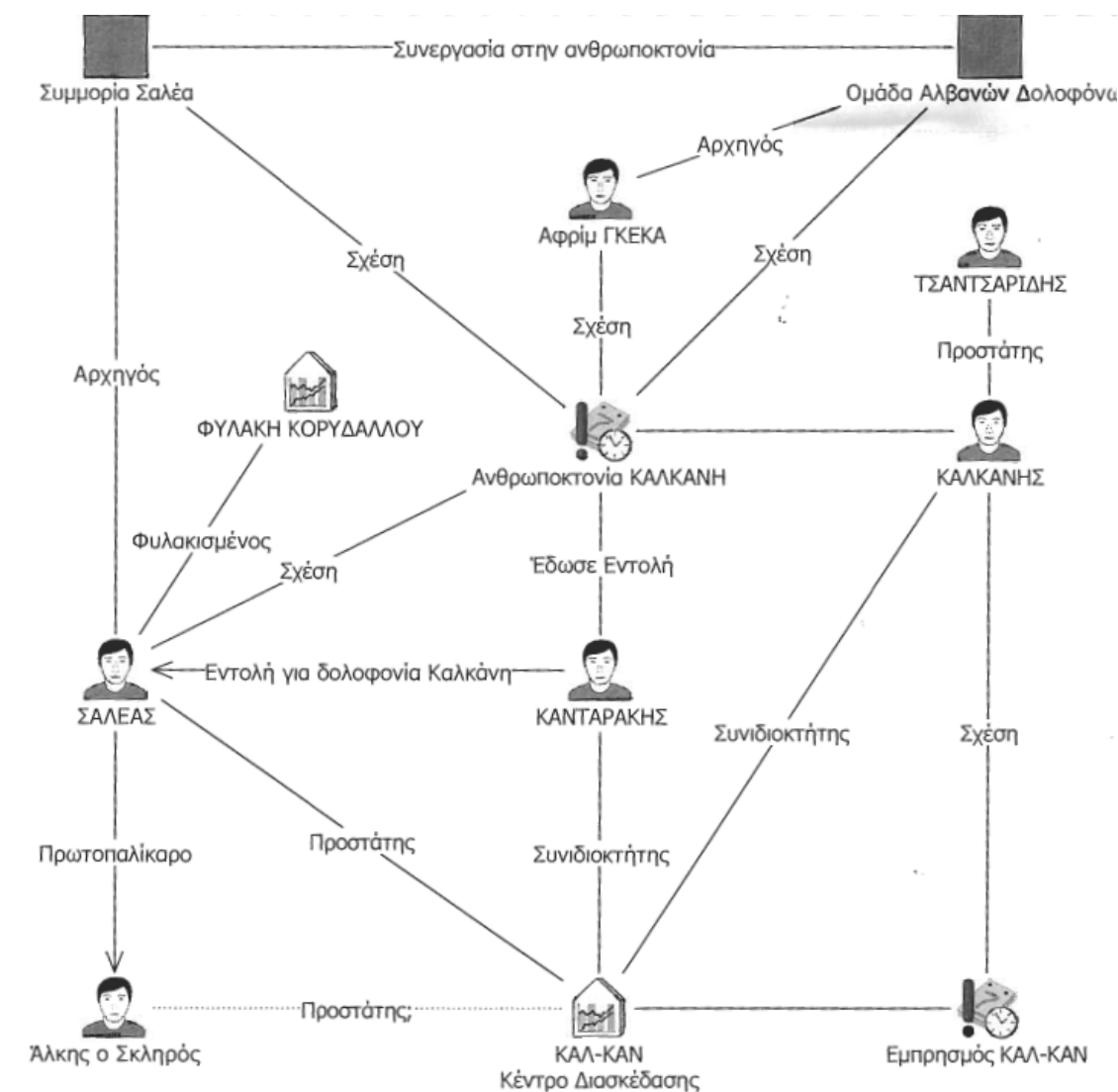
Αυτός που εξακολουθεί την ενεργό δράση είναι ο Σαλέας, παρότι έγκλειστός στον Κορυδαλλό με ποινή κάθειρξης δεκαπέντε ετών. Έξω το πρωτοπαλίκarlo του είναι ο Άλκης ο Σκληρός, που συνεχίζει να προστατεύει κέντρα.

Πρόσφατα ο Σαλέας ενεργοποιήθηκε. Ήταν ο προστάτης του Καλ-Καν. Ξέσπασε πόλεμος ιδιοκτητών Καλκάνη- Κανταράκη, κάτι απίστευτα κουμάσια, που προβάλλονται κιόλας δημόσια. Ο Καλκανης πυρπόλησε το κέντρο και ο Κανταράκης πρέπει να έβαλε τον Σαλέα να τον δολοφονήσει. Ο Σαλέας έδωσε διαταγή στη συμμορία του να συνασπιστεί με μια ομάδα Αλβανών δολοφόνων με αρχηγό τον Αφριμ Γκέκα. Ο μακαρίτης ο Καλκάνης προστατευόταν από έναν νεαρό κακοποιό ονόματι Τσανταζρίδη

⁶¹ Peterson M.B.- Fahlman R.C- Ridgeway R.G- Erwin P- Kuzniar M.T., *Successful Law Enforcement Using Analytic Methods*, International Association of Law Enforcement Analysts, South Florida, 1996, p. 3

⁶² Το ίδιο, p. 3.

⁶³ Τα ονόματα και οι συσχετίσεις αφορούν φανταστικά πρόσωπα που αναφέρονται στο μυθιστόρημα του συγγραφέα Ανδρέα Αποστολίου, «Λοβοτομή», Άγρα, 2002 pp. 125-126.

5.2. Ανάλυση Ροών (Flow Analysis)

Η ανάλυση ροών εξετάζει διαθέσιμες πληροφορίες που δεν έχουν υποστεί αναλυτική επεξεργασία προκειμένου να προσδιορίσει τη σειρά των γεγονότων ή των αλληλεπιδράσεων οι οποίες αντικατοπτρίζουν μία εγκληματική δραστηριότητα.⁶⁴ Αυτή η μορφή ανάλυσης αφορά τη ροή γεγονότων, δραστηριοτήτων και προϊόντων εγκλήματος.

Η **ανάλυση ροής γεγονότων** επικεντρώνεται στον προσδιορισμό της σειράς των γεγονότων που οδηγούν σε μία εγκληματική δραστηριότητα, προκειμένου να τα αναδείξει με ξεκάθαρο τρόπο. Συγκεκριμένα, σκιαγραφούνται διάφορα μονοπάτια ροής γεγονότων, περιλαμβάνοντας διάφορους δράστες ή θύματα των οποίων οι δρόμοι συγκλίνουν. Με αυτήν την τεχνική αναδεικνύονται τα πληροφοριακά κενά της έρευνας που διεξάγεται, αλλά και οι

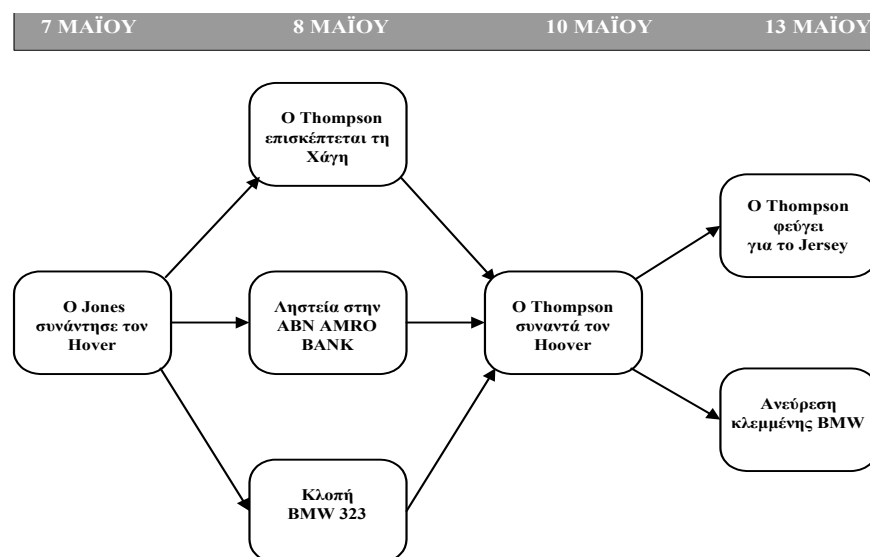
⁶⁴ International Association of Law Enforcement Intelligence Analysts, INC, Law Enforcement Analytic Standards, p. 33.

τυχόν αντιφάσεις που προκύπτουν από τις διαθέσιμες πληροφορίες (από μαρτυρικές καταθέσεις, απολογίες κατηγορουμένων κ.λπ.). Επίσης, μπορεί να συντελέσει ουσιαστικά στην ενδυνάμωση υποθέσεων, που αφορούν στην μελλοντική δράση υπόπτων προσώπων.⁶⁵

Τα γεγονότα μπορούν να απεικονιστούν σε δύο διαφορετικές μορφές διαγραμμάτων: Διαγράμματα σειράς γεγονότων και διαγράμματα χρονικών ακολουθιών. **Το διάγραμμα ροής γεγονότων** συνοψίζει τις δράσεις σε κουτιά ή άλλα σύμβολα τα οποία τακτοποιούνται με χρονολογική σειρά. Με γραμμές ενώνονται τα σύμβολα που αναπαριστούν τα γεγονότα, ενώ με βέλη επισημαίνεται η κατεύθυνση της ροής των γεγονότων. **Τα διαγράμματα χρονικών ακολουθιών**, συνοψίζουν κάθε δραστηριότητα κατά μήκος μιας χρονολογικής σειράς με την εμπλοκή περισσότερων του ενός προσώπου. Σκοπός των διαγραμμάτων αυτών είναι να επιδειχθούν πολύπλοκα και πολυπληθή δεδομένα για τελεσμένα γεγονότα με ένα ξεκάθαρο και συνοπτικό τρόπο.⁶⁶

Η ανάλυση ροής γεγονότων μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε περιπτώσεις διερεύνησης οικονομικού εγκλήματος και σειράς εγκλημάτων που τελούνται από το ίδιο πρόσωπο ή ομάδα προσώπων. Μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί για να αναδείξει την επέκταση και την ανάπτυξη μιας εγκληματικής οργάνωσης στα πλαίσια μίας στρατηγικής ανάλυσης.

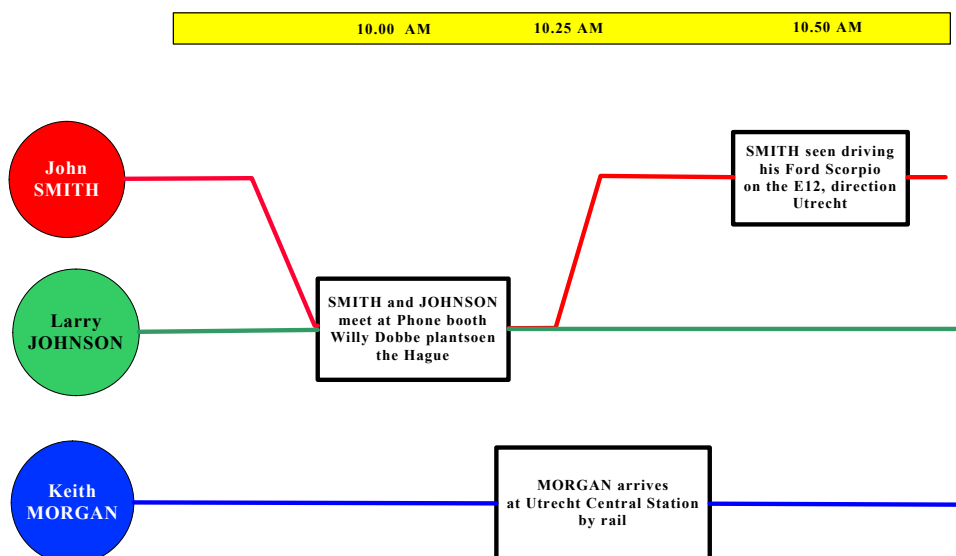
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΣΕΙΡΑΣ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ⁶⁷

⁶⁵ Peterson M.B.- Fahlman R.C- Ridgeway R.G- Erwin P- Kuzniar M.T., 1996, p. 3.

⁶⁶ Europol Analysis Unit, Analytical Guidelines, 2000, insert 5.

⁶⁷ Πηγή από το ίδιο.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΧΡΟΝΙΚΗΣ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑΣ⁶⁸

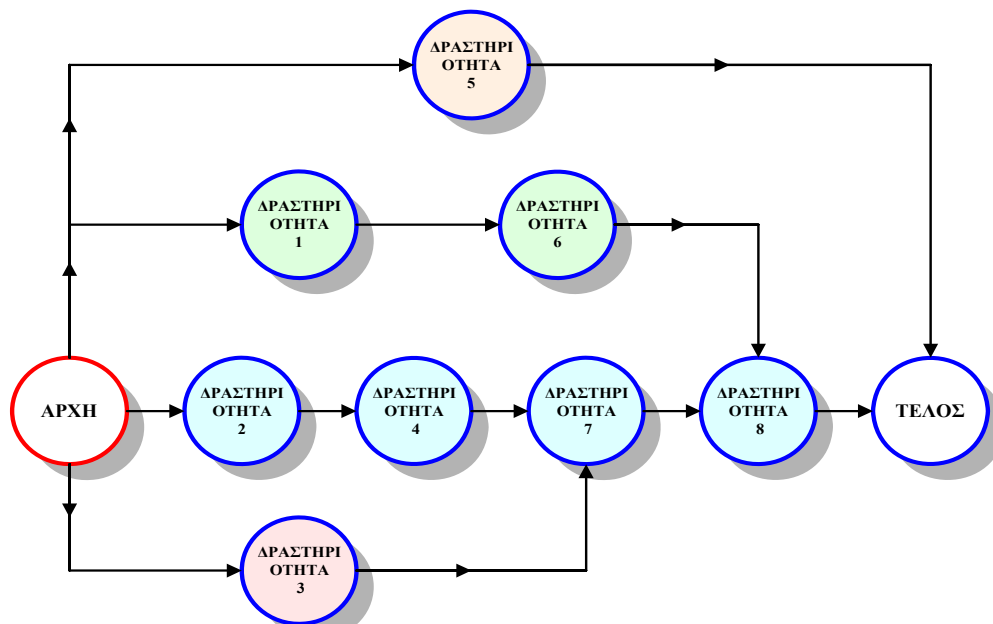
Η ανάλυση ροής δραστηριοτήτων εξετάζει τις δράσεις σε μία πιο γενική οπτική, εστιάζοντας στο τρόπο διάπραξης (modus operandi) του εγκλήματος ή της εγκληματικής δραστηριότητας ενός εγκληματία (ή εγκληματιών). Μπορεί να βοηθήσει στον καθορισμό προτύπων τάσεων συμπεριφοράς ή εγκληματικών προτύπων ενός εγκληματία ή μίας εγκληματικής ομάδας, τονίζοντας και τις γεωγραφικές περιοχές όπου εκδηλώνονται αυτές.⁶⁹

Στο διάγραμμα της ροής δραστηριοτήτων απεικονίζεται η διαδικασία ή το αποτέλεσμα γεγονότων που οδηγούν σε ένα συγκεκριμένο στόχο. Σύμφωνα με το παρακάτω διάγραμμα, κάθε δραστηριότητα που απεικονίζεται πρέπει να έχει πραγματοποιηθεί προκειμένου η επόμενη δραστηριότητα να λάβει χώρα, το οποίο σημαίνει πως υπάρχει σαφής αλληλελεξάρτηση μεταξύ τους. Ως τεχνική μπορεί να χρησιμοποιηθεί αντίστοιχα για να οπτικοποιηθούν οι δράσεις των Υπηρεσιών Επιβολής του Νόμου. Με αυτόν τον τρόπο ο επικεφαλής μιας έρευνας μπορεί να διαπιστώσει τις δράσεις που έχουν γίνει από την ερευνητική ομάδα και ποια είναι τα αποτελέσματα αυτών.⁷⁰

⁶⁸ Το ίδιο.

⁶⁹ Peterson M.B.- Fahlman R.C- Ridgeway R.G- Erwin P- Kuzniar M.T., 1996, p. 7.

⁷⁰ Η οπτικοποίηση της αστυνομικής έρευνας έχει επίσης αναγνωριστεί ως ειδική μορφή ανάλυσης από την Διεθνή Ένωση Αναλυτών των Αρχών Επιβολής του Νόμου (IALEIA).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΡΟΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ⁷¹

Η ανάλυση ροής προϊόντων εγκλήματος εξετάζει την ροή αγαθών, χρημάτων ή υπηρεσιών που σχετίζονται με μία εγκληματική δράση, μεταξύ ατόμων ή οργανισμών.

Τέτοια προϊόντα αφορούν κέρδη που είναι αποτέλεσμα μιας εγκληματικής δράσης (π.χ. ξέπλυμα βρώμικου χρήματος), ή κλεμμένα αγαθά, ή μιας σειράς συμφωνιών με τις οποίες λαθραία αντικείμενα (π.χ. ναρκωτικά, ή όπλα) αλλάζουν χέρια. Η ανάλυση περιλαμβάνει την εξέταση γνωστών ή ύποπτων πηγών ή προορισμών αγαθών, υπηρεσιών και χρήματος.⁷²

Χρησιμοποιώντας την τεχνική αυτή είναι εφικτό να αναδειχθούν οι σχέσεις μεταξύ οντοτήτων σε ένα εγκληματικό δίκτυο και να γίνει κατανοητός ο τρόπος διάπραξης που χρησιμοποιείται.⁷³ Για παράδειγμα, παρακολουθώντας τη ροή των χρημάτων, από τα κέρδη ενός δικτύου εμπορίας ναρκωτικών, είναι δυνατόν να ανακαλυφθούν τα πρόσωπα κλειδιά τα οποία εμπλέκονται έμμεσα με την διακίνηση των ναρκωτικών. Σε πολλές περιπτώσεις η ροή των προϊόντων εγκλήματος, υποδεικνύει την ιεραρχική δομή μιας εγκληματικής οργάνωσης και οδηγεί και στην ανάδειξη της δυναμικής της (αριθμός μελών, επίπεδα ιεραρχίας κλπ). Μπορεί επίσης, να δείξει την πολιτική επιρροή μιας εγκληματικής οργάνωσης ή την συνεργασία με διαφθαρμένους κρατικούς υπαλλήλους.⁷⁴

⁷¹ Πηγή από Europol Analysis Unit, Operational Intelligence Analysis Course. Reading Material, 2005, p. 48.

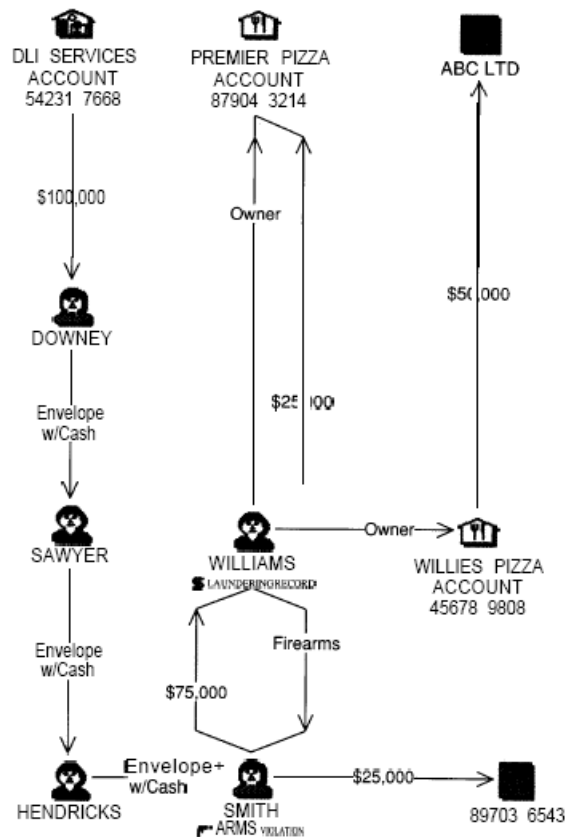
⁷² Peterson M.B.- Fahlman R.C- Ridgeway R.G- Erwin P- Kuzniar M.T., 1996, p. 8.

⁷³ Europol Analysis Unit, Analytical Guidelines, 2000, insert 5.

⁷⁴ Europol Analysis Unit, Operational Intelligence Analysis Course. Reading Material, 2005, p. 43.

Στα σχεδιαγράμματα ροής προϊόντων χρησιμοποιούνται βέλη προκειμένου να απεικονιστεί ο προορισμός της ροής. Τα αγαθά, χρήματα ή υπηρεσίες που αλλάζουν χέρια σημειώνονται έξω από τα σύμβολα, κατά μήκος των γραμμών που δείχνουν τις ροές. Στο σχεδιάγραμμα που απεικονίζονται τα πρόσωπα ή οι οντότητες, συνήθως προστίθενται νέες γραμμές (παράλληλες με αυτές των συνδέσεων) που απεικονίζουν τις συγκεκριμένες ροές.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΡΟΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ⁷⁵

5.3. Γεωγραφική Ανάλυση (Geographic Analysis)

Η χαρτογράφηση της εγκληματικότητας αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο στα πλαίσια της ανάλυσης πληροφοριών, εφόσον δίνεται η δυνατότητα να ενοποιηθεί και να οπτικοποιηθεί μεγάλο πλήθος δεδομένων.

Η αξία της χαρτογράφησης φάνηκε από τις αρχές του 19^{ου} αιώνα με τις σχετικές έρευνες γεωγραφικών διακυμάνσεων της εγκληματικότητας από τους ιδρυτές της γαλλο-βελγικής χαρτογραφικής σχολής A. Quetelet και A. Guerry, οι οποίοι προσπάθησαν να συναγάγουν αιτιώδεις σχέσεις μεταξύ κοινωνικών και περιβαλλοντικών παραγόντων και μορφής

⁷⁵ Πηγή από Peterson M.B.- Fahlman R.C- Ridgeway R.G- Erwin P- Kuzniar M.T., 1996, p. 15.

αδικημάτων.⁷⁶ Από την εποχή των πρόδρομων των γεωγραφικών ερευνών μέχρι σήμερα η ανάπτυξη της χαρτογράφησης του εγκλήματος έχει καταστεί ένα πολύτιμο εργαλείο στα χέρια των Αρχών Επιβολής του Νόμου.

Στα πλαίσια της επεξεργασίας πληροφοριών η ανάλυση χρησιμοποιεί την χαρτογράφηση της εγκληματικότητας για να αναγνωρίσει:⁷⁷

- **την τυπολογία του εγκλήματος** (crime patterns), δηλαδή την φύση και την κατανομή του εγκλήματος σε μία γεωγραφική περιοχή
- **τις τάσεις στην εγκληματικότητα** (crime trends), με την επισήμανση σημαντικών αλλαγών, αναδυόμενες τάσεις και τροποποιήσεις στην τυπολογία του εγκλήματος σε μία συγκεκριμένη περιοχή
- **την ομαδοποίηση των εγκλημάτων** που συγκεντρώνουν όμοια χαρακτηριστικά (π.χ. τρόπος διάπραξης, ώρα τέλεσης, στόχοι κλπ.)
- **την σειρά εγκλημάτων** (crime series) που τελούνται από κοινούς δράστες

Σε στρατηγικό επίπεδο μία Υπηρεσία Επιβολής του Νόμου μπορεί με τη χαρτογράφηση να οδηγηθεί στη λήψη των κατάλληλων μέτρων περιστασιακής πρόληψης, με την καλύτερη κατανομή των διαθέσιμων πόρων (προσωπικό και μέσα).⁷⁸ Αλλά και στα πλαίσια της έρευνας ενός συγκεκριμένου εγκλήματος ή της δραστηριότητας μίας εγκληματικής οργάνωσης είναι δυνατόν να ενοποιηθούν διάφορες πληροφορίες προκειμένου να ανακατασκευαστεί η ακολουθία των γεγονότων ενός εγκλήματος ή μίας εγκληματικής δραστηριότητας (π.χ. σε περιπτώσεις κλοπών οχημάτων τα οποία μεταφέρονται και πωλούνται σε συγκεκριμένη αγορά του εξωτερικού).⁷⁹

Η γεωγραφική ανάλυση της εγκληματικότητας πρέπει ωστόσο να μην περιορίζεται μόνον στη γραφική μελέτη αυτής καθ' αυτής της εγκληματικότητας, αλλά να λαμβάνει υπόψη ευρύτερους παράγοντες εγκληματογένεσης, που συντελούν στη γεωγραφική κατανομή του εγκλήματος, όπως κοινωνικούς, δημογραφικούς κλπ.⁸⁰ Η χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών στην χαρτογράφηση είναι ικανή να επιλύσει το παραπάνω πρόβλημα. Η σύγχρονη τεχνολογία δίνει την δυνατότητα να αναλυθούν και να συσχετισθούν στοιχεία από διαφορετικές πηγές, όπως στοιχεία απογραφής του πληθυσμού, στοιχεία σχεδιασμού πόλεων, πληροφορίες

⁷⁶ Για περισσότερα βλ. Ζαραφονίτου Χρ., 1995, σελ 54-56.

⁷⁷ Saywell S.- Baeden P., Crime Mapping From an Intelligence Perspective, Presented at Crime Mapping. Adding Value to Crime Prevention and Control, September 2000, txt at. www.aic.gov.au, 20-3-2005.

⁷⁸ Ξένου Μαριάνθη, «Η Χρήση της Χαρτογράφησης της Εγκληματικότητας Μέσω Ηλεκτρονικού Υπολογιστή από τις Αστυνομικές Αρχές», Ποινική Δικαιοσύνη, Απρίλιος 2000, σελ. 454.

⁷⁹ Europol Analysis Unit, Operational Intelligence Analysis Course. Reading Material, 2005, σελ 56.

⁸⁰ Βλ. Ζαραφονίτου Χρ., 1995, σελ 59.

υπηρεσιών κοινωνικής ωφέλειας κ.λπ., με αποτέλεσμα να εξετάζεται και η σχέση μεταξύ εγκλήματος και λοιπών παραμέτρων στο επίπεδο της κοινότητας.⁸¹

5.4. Ανάλυση συχνοτήτων- Ανάλυση αιτιών και αποτελεσμάτων (Frequency and Cause and effect Analysis)

Οι παραπάνω μορφές ανάλυσης χρησιμοποιούνται στα πλαίσια της έρευνας ιδιαίτερα πολύπλοκων υποθέσεων, κυρίως σε περιπτώσεις οργανωμένου εγκλήματος, όπου πραγματοποιούνται πολλές επαφές μεταξύ διαφορετικών προσώπων. Η συγκεκριμένη μεθοδολογία, προσπαθεί να κάνει κατανοητές τις τυπολογίες και τάσεις μιας συγκεκριμένης εγκληματικής οργάνωσης μέσα από την προσεκτική παρατήρηση και ανάλυση των πολλαπλών επαφών που πραγματοποιούνται μεταξύ των οντοτήτων που ερευνώνται και οι οποίες επαναλαμβάνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα.

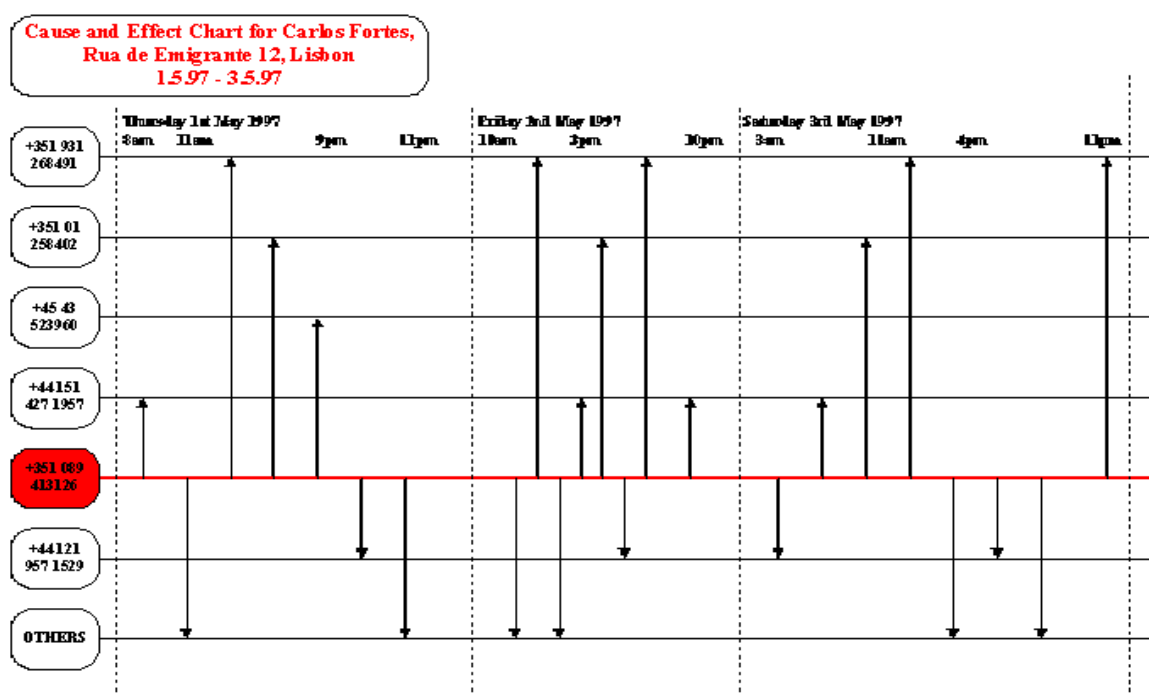
Οι τεχνικές αυτές χρησιμοποιούνται κυρίως στην εξέταση δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τηλεφωνικές επικοινωνίες, την κίνηση χρημάτων μεταξύ τραπεζικών λογαριασμών κ.λπ. Ανακαλύπτοντας την τυπολογία που προκύπτει από συγκεκριμένη δράση μιας εγκληματικής οργάνωσης (π.χ. μεταφορές χρημάτων) και συνδέοντας τα αποτελέσματα αυτής της ανάλυσης με λοιπές πληροφορίες που προκύπτουν από την έρευνα (π.χ. ημερομηνία που πραγματοποιήθηκε μια μεγάλη αγορά ναρκωτικών ουσιών), γίνεται εφικτό για μια επιχειρησιακή ερευνητική ομάδα να κατανοήσει καλύτερα πως λειτουργεί ένα εγκληματικό δίκτυο.⁸²

Για τη δημιουργία σχετικών διαγραμμάτων, επιλέγεται μία συγκεκριμένη οντότητα και ερευνώνται οι επαφές που πραγματοποίησε στην περίοδο συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος που έχει ενδιαφέρον για την έρευνα. **Στην ανάλυση συχνοτήτων** το σχετικό διάγραμμα απεικονίζει την τυπολογία της συμπεριφοράς της οντότητας που ερευνάται. Κάθε απόκλιση από αυτήν την συμπεριφορά μπορεί να αποτελέσει ένδειξη κάποιας αλλαγής στην συνήθη δράση του εγκληματικού δικτύου (π.χ. η πραγματοποίηση μιας ασυνήθιστης τηλεφωνικής επικοινωνίας πριν την τέλεση μιας εγκληματικής πράξης). **Στην ανάλυση αιτίας και αποτελέσματος** το σχετικό διάγραμμα χρησιμοποιείται έτσι ώστε να καθοριστεί εάν προκύπτει οποιαδήποτε τυπολογία στις συνδέσεις μεταξύ πολλών οντοτήτων που έχουν επιλεγεί να ερευνηθούν (π.χ. η μεταφορά χρημάτων μεταξύ προσώπων για την νομιμοποίηση παράνομων κερδών).⁸³

⁸¹ Για περισσότερα βλ. Ξένου Μαριάνθη, 2000, σελ. 453-455.

⁸² Europol Analysis Unit, Analytical Guidelines, 2000, insert 7.

⁸³ Europol Analysis Unit, Operational Intelligence Analysis Course. Reading Material, 2005, pp. 52-55.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ⁸⁴ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΑΙΤΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ⁸⁵

5.5. Ανάλυση Τυπολογίας Εγκλήματος (Crime Pattern Analysis)

Η τυπολογική ανάλυση του εγκλήματος ως μέθοδος της εμπειρικής εγκληματολογίας μελετά το εγκληματικό φαινόμενο μέσα από την ιδιαίτερη οργάνωση και δομή του και καταγράφει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τόσο των εγκληματικών πράξεων όσο και των ατόμων τα οποία εμπλέκονται σε αυτό είτε ως δράστες, είτε ως θύματα.⁸⁶

⁸⁴ Πηγή από Peterson M.B.- Fahlman R.C- Ridgeway R.G- Erwin P- Kuzniar M.T., 1996, p. 6.

⁸⁵ Πηγή από Europol Analysis Unit, Operational Intelligence Analysis Course. Reading Material, 2005, p. 54.

⁸⁶ Για περισσότερα βλ. Ζαραφωνίτου Χρ., 1995, σελ 59.

Ως μεθοδολογικό εργαλείο στα πλαίσια των Αρχών Επιβολής του Νόμου η ανάλυση της τυπολογίας του εγκλήματος προσπαθεί να προσδιορίσει συνδέσεις μεταξύ διαφόρων εγκληματικών πράξεων με σκοπό να αποκαλύψει ομοιότητες και διαφορές μεταξύ τους.⁸⁷ Μέσα από τον προσδιορισμό της σχέσης μίας αλληλουχίας εγκλημάτων μπορούν να προκύψουν χρήσιμα συμπεράσματα για την αναγνώριση και κατανόηση μίας εγκληματικής συμπεριφοράς και την πρόληψη παρόμοιων εγκληματικών δράσεων στο μέλλον.⁸⁸

Οι τεχνικές αυτής της ανάλυσης εφαρμόζονται κυρίως στα πλαίσια της πρόληψης των εγκλημάτων «του δρόμου», που συμπεριλαμβάνουν τις ληστείες, διαρρήξεις, κλοπές και άλλα εγκλήματα που μπορούν να διαπράττονται κατά συροή. Βασιζόμενη στα πρότυπα του τρόπου διάπραξης (*modus operandi*) και στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που αφήνουν τα τετελεσμένα εγκλήματα, η έρευνα μπορεί να αποκαλύψει εάν διαμορφώνεται μία συγκεκριμένη τυπολογία και τάση, ενώ μπορεί να γίνει πρόβλεψη αναφορικά με το πού και πότε θα λάβει χώρα ένα έγκλημα το οποίο αποτελεί τη λογική σειρά μίας αλληλουχίας εγκλημάτων.⁸⁹

Υποστηρίζεται ότι για να καθοριστεί εάν προκύπτει μία τυπολογία σε μια σειρά εγκλημάτων πρέπει να εξετάζονται οι εξής παράγοντες: ομοιότητες στον τρόπο διάπραξης, ιδιαίτερα μεγάλος όγκος εγκλημάτων και γεωγραφική εγγύτητα των διαπραχθέντων εγκλημάτων.⁹⁰ Καθένας από αυτούς τους παράγοντες απαιτεί ιδιαίτερα πληροφοριακά δεδομένα τα οποία προκύπτουν από διάφορες πηγές όπως στατιστικές εγκληματικότητας, γεωγραφικά στοιχεία κατανομής αυτής κλπ. Ωστόσο, θεωρείται απαραίτητη και η μελέτη πιο ποιοτικών πληροφοριών που σχετίζονται τόσο με τη συμπεριφορά του εγκληματία όσο και με τα χαρακτηριστικά των θυμάτων.

5.6. Προγνώσεις (Forecasts)

Η ανάλυση πληροφοριών έχει χαρακτηριστεί ότι είναι από τη φύση της προγνωστική ακολουθώντας το εξής πρότυπο: περιγράφεται αυτό που είναι γνωστό, τονίζονται οι συσχετίσεις οι οποίες διαμορφώνουν τη βάση για τη διαμόρφωση κρίσεων και εν τέλει πραγματοποιείται μία πρόβλεψη.⁹¹

Η δημιουργία προβλέψεων έχει ιδιαίτερη αξία τόσο για τις Αρχές Επιβολής του Νόμου ως οργανισμοί, προκειμένου να σχεδιάσουν τα μελλοντικά τους βήματα, όσο και σε επιχειρησιακό επίπεδο, για τον επικεφαλής μιας έρευνας προκειμένου να προετοιμαστεί στις ενδεχόμενες

⁸⁷ Innes M, Fielding N, Cope N., 2005, p 54.

⁸⁸ Peterson M.B.- Fahlman R.C- Ridgeway R.G- Erwin P- Kuzniar M.T., 1996, p. 13.

⁸⁹ Το ίδιο.

⁹⁰ Για περισσότερα βλ. Bruce C., Identifying Crime Patterns, 2002, txt. at. www.iaca.net, 20-1-2005.

⁹¹ Lefebvre S., 2003, p. 12.

μελλοντικές κινήσεις μιας εγκληματικής οργάνωσης. Σκοπός των προγνώσεων είναι ο καλύτερος σχεδιασμός για το μέλλον, εφόσον βοηθά όποιον λαμβάνει αποφάσεις να αναγνωρίσει καλύτερα ποιες θα είναι οι επιπτώσεις των στρατηγικών επιλογών που θα κάνει, αλλά και σε μία αρνητική μελλοντική εξέλιξη να ελαχιστοποιήσει τις ενδεχόμενες αρνητικές συνέπειες.⁹²

Η αξιοπιστία της ανάλυσης που κάνει προβλέψεις εξαρτάται τόσο από την ορθότητα και την πληρότητα των διαθέσιμων πληροφοριών όσο και από τη μέθοδο σκέψης που θα χρησιμοποιείται.⁹³ Η ορθότητα και η πληρότητα των διαθέσιμων πληροφοριών σημαίνει ότι πρέπει να υπάρχει όσο το δυνατόν καλύτερη γνώση του παρελθόντος και του παρόντος για το θέμα που ερευνάται, αλλά και να έχουν εξεταστεί όσο το δυνατόν περισσότεροι πιθανοί παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν τις μελλοντικές εξελίξεις.⁹⁴

Σε αυτό το σημείο παρουσιάζονται οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται στην ανάλυση για την δημιουργία προγνώσεων:

5.6.1. Αναλογίες

Μία χρησιμοποιούμενη μέθοδος δημιουργίας προγνώσεων είναι η χρήση αναλογιών.⁹⁵ Η μέθοδος αυτή συνίσταται στην αναγνώριση μιας κατάστασης του παρελθόντος η οποία παρουσιάζει ομοιότητες με την τωρινή ή την αναμενόμενη, όσον αφορά τις σημαντικότερες όψεις της. Η έκβαση, η εξέλιξη και τα μελλοντικά γεγονότα πιθανολογείται και αναμένονται να είναι όμοια στο μέλλον όπως συνέβη και στο παρελθόν. Η λογική της χρήσης αναλογιών είναι η εξής: όμοιες καταστάσεις του παρελθόντος είναι πιθανόν να μελετηθούν λεπτομερώς και να εξηγηθούν, ενώ τίποτα δεν είναι γνωστό όσον αφορά το μέλλον. Προκειμένου αυτή η μέθοδος να έχει αξιόπιστα αποτελέσματα, απαιτείται η κατάσταση του παρελθόντος που εξετάζεται να είναι όσο το δυνατόν πιο πρόσφατη και συμβατή με τα σημερινά δεδομένα. Επίσης, όταν μελετάται το παρελθόν θα πρέπει να προσδιορίζονται και να λαμβάνονται υπόψη οι καθοριστικοί παράγοντες και οι μεταβλητές που συνετέλεσαν στη δημιουργία αυτής.

5.6.2 Προβλέψεις Αιτιώδους Συνάφειας

Σε αυτήν την μέθοδο χρησιμοποιούνται αιτιολογικές επεξηγήσεις, προκειμένου να εξαχθούν συμπεράσματα αναφορικά με το μέλλον. Η μέθοδος αυτή ακολουθεί ένα γραμμικό

⁹² Για περισσότερα σχετικά με το σχεδιασμό και τις προβλέψεις βλ. Quade E.S., *Analysis for Public Decisions*, North Holland Editions, New York, Amsterdam, Oxford, 1982., pp. 278-284.

⁹³ Το ίδιο, p. 12.

⁹⁴ Europol Analysis Unit, Strategic Intelligence Analysis Course. p. 34.

⁹⁵ Το ίδιο, p. 35.

τρόπο σκέψης, κατά τον οποίο το παρελθόν ή το παρόν αποτελεί τον πρόλογο μιας κατάστασης που θα πραγματοποιηθεί στο μέλλον.⁹⁶ Ως μέθοδος χρησιμοποιείται όταν θεωρείται αυτονόητη η σχέση αίτιου - αποτελέσματος μεταξύ δύο φαινομένων που συνδέονται μεταξύ τους (π.χ. ένας εμφύλιος πόλεμος σε μια χώρα προκαλεί μεταναστευτικά ρεύματα προς τις γειτονικές χώρες). Σε αυτή τη μέθοδο είναι επίσης ιδιαίτερα σημαντικό να μελετώνται παράγοντες ή αίτια τα οποία μπορούν να προκαλέσουν διαφορετικές εξελίξεις.

5.6.3 Προσδιορισμός Τάσεων

Και αυτή η μέθοδος βασίζεται στις ήδη ορατές τάσεις, που εμφανίζονται με βάση τις διαθέσιμες πληροφορίες (στατιστικές, γεωγραφικά δεδομένα κλπ). Στα πλαίσια της ανάλυσης μπορούν να γίνουν υποθέσεις ότι οι τάσεις που υφίστανται σήμερα θα παρουσιάσουν για κάποια επικείμενη χρονική περίοδο στο μέλλον την ίδια κατεύθυνση ή την ίδια τυπολογία που παρουσίασαν στο παρελθόν. Το πιο κοινό συμπέρασμα στην ανάλυση τάσεων είναι ότι η παρατηρούμενη τάση θα παραμείνει αμετάβλητη κατά το χρόνο που καλύπτει η ανάλυση, εκτός εάν προκύψει απόδειξη για το αντίθετο.⁹⁷

5.6.4 Εκπόνηση Σεναρίων

Σε καμία περίπτωση δεν είναι δυνατόν να δηλωθεί από την ανάλυση το πώς θα εξελιχθεί το μέλλον με ακρίβεια. Είναι όμως εφικτό να αναλυθούν διαφορετικές εναλλακτικές εξελίξεις και να προσδιοριστούν δείκτες που να επισημαίνουν αλλαγές στο υπό εξέταση περιβάλλον, με στρατηγική ή επιχειρησιακή σημασία. Για αυτό το λόγο έχει αναπτυχθεί ως μέθοδος στα πλαίσια της ανάλυσης, η δημιουργία σεναρίων στα οποία παρουσιάζεται μία υποθετική εικόνα για το πώς θα εμφανιστεί μία κατάσταση στο μέλλον. Τα σενάρια δεν δίνουν μια απροσδιόριστη ουτοπική εικόνα, αλλά ξεκινούν με βάση την παρούσα κατάσταση και δείχνουν πως μπορεί να εξελιχθεί αυτή σταδιακά στο μέλλον.⁹⁸

Τα σενάρια αποτελούν έναν αποτελεσματικό τρόπο για την προετοιμασία ενός οργανισμού σε διάφορες πιθανές μελλοντικές εξελίξεις. Είναι σημαντικό ωστόσο η χρήση τους να συνδυάζεται με τον καθορισμό δεικτών που θα βοηθήσουν στην εκτίμηση για το ποιο σενάριο (από αυτά που έχουν εκπονηθεί από την ανάλυση) πλησιάζει την πραγματικότητα.⁹⁹

⁹⁶ Lefebvre S., 2003, p. 12.

⁹⁷ Europol Analysis Unit, Strategic Intelligence Analysis Course, p. 35.

⁹⁸ Quade E.S., 1982, pp. 191-193.

⁹⁹ Όσον αφορά την μεθοδολογία περί δεικτών βλ. παρακάτω σελ. 41.

5.6.5 Δείκτες και Προειδοποιήσεις (Indicators and Warnings)

Προκειμένου να ελεγχθούν οι υποθέσεις που προκύπτουν από την ανάλυση σχετικά με τις μελλοντικές εξελίξεις είναι απαραίτητο να εξετάζονται πληροφορίες που έχουν από την φύση τους το στοιχείο της πρόβλεψης. Τέτοιες πληροφορίες που μπορούν να έχουν τόσο ποσοτική όσο και ποιοτική διάσταση, θεωρούνται Δείκτες και στα πλαίσια της ανάλυσης εγκληματολογικών πληροφοριών σκοπός τους είναι να δώσουν την ένδειξη κατά πόσο μια υπόθεση πρόκειται να επαληθευθεί ή όχι.

Οι δείκτες ως πληροφορίες που προέρχονται από το εγκληματικό περιβάλλον που ερευνάται, υποδηλώνουν την ύπαρξη πιθανοτήτων για εγκληματικές απειλές που μπορούν να υλοποιηθούν στο μέλλον. Η χρησιμότητα τους συνίσταται στο να δοθεί μία έμμεση εικόνα για κάτι που είναι δύσκολο να παρατηρηθεί όταν υπάρχει η ανάγκη για έγκαιρη προετοιμασία σε μελλοντικές αλλαγές και εξελίξεις οι οποίες μπορούν να γίνουν αναγνωρίσιμες από την ανάλυση των κατάλληλων πληροφοριών.

Η χρησιμότητα των ενδείξεων φαίνεται από το εξής παράδειγμα: Σε μία ανάλυση πληροφοριών σχετικά με τη δραστηριότητα μιας εγκληματικής οργάνωσης εμπορίας ναρκωτικών προκύπτει η υπόθεση ότι μέλη αυτής θα προσπαθήσουν να νομιμοποιήσουν τα παράνομα κέρδη από την πώληση των ναρκωτικών εντός του τρέχοντος έτους. Μία ένδειξη που θα πιστοποιήσει την αξιοπιστία της υπόθεσης είναι η αγορά μιας off-shore εταιρείας από μέλη του κυκλώματος, ή η μεταφορά χρημάτων από άγνωστες πηγές του εξωτερικού στους τραπεζικούς λογαριασμούς κάποιων μελών.

Οι δείκτες προκειμένου να έχουν πρακτική χρησιμότητα πρέπει να πληρούν κάποιες συγκεκριμένες προϋποθέσεις: πρέπει καταρχήν να είναι **παρατηρήσιμοι και προσβάσιμοι**, που σημαίνει, ότι ένας Οργανισμός Επιβολής του Νόμου θα πρέπει να έχει θέσει τα κατάλληλα μέσα για την παρατήρηση ενδεχόμενων δεικτών. Επίσης, θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν **συναφείς με αυτό που θέλουν να υποδηλώσουν** και αν είναι δυνατόν να υποδηλώνουν μόνον αυτό που ερευνάται και τίποτα παραπάνω. Τέλος, όταν παρουσιαστούν θα πρέπει να **δίνουν αρκετό χρόνο για αντίδραση** και προσαρμογές που πρέπει να γίνουν προκειμένου να αποφευχθούν ή να αντιμετωπιστούν οι εξελίξεις που επίκεινται.¹⁰⁰

¹⁰⁰ Europol Analysis Unit, Strategic Intelligence Analysis Course, pp. 44-47.

5.7. Εκτίμηση Απειλής και Ρίσκου (Threat and Risk Assessment)

Ένα σχετικά καινούργιο αντικείμενο της ανάλυσης εγκληματολογικών πληροφοριών είναι η εξέταση και εκτίμηση τόσο της απειλής που προέρχεται από την εγκληματικότητα όσο και της τρωτότητας της κοινωνίας απέναντι σε αυτή.

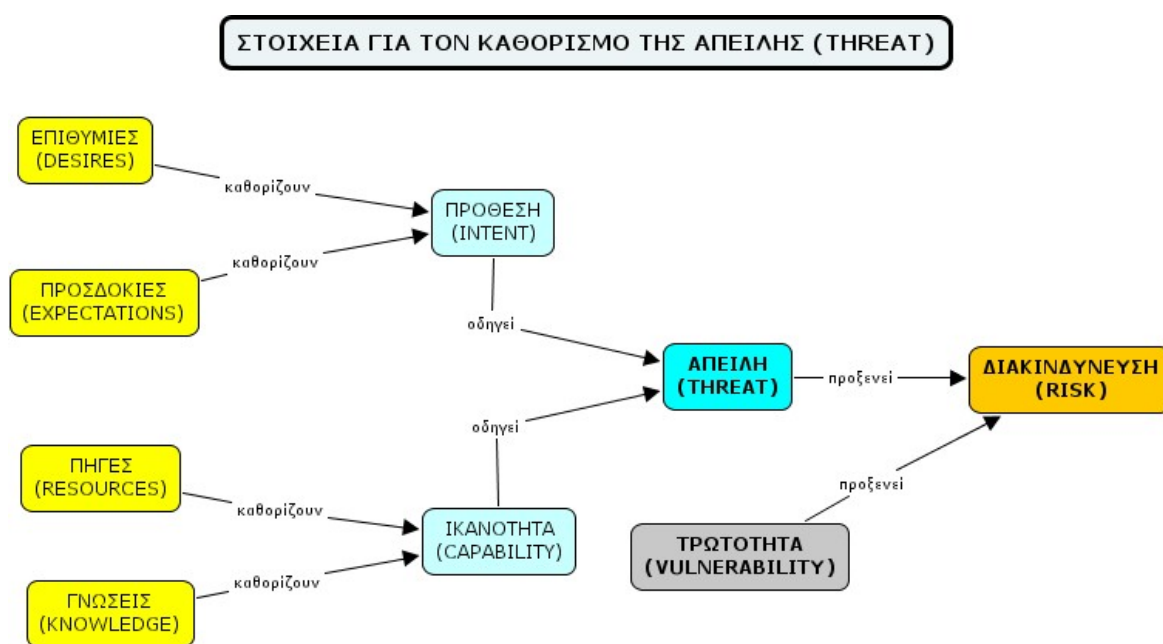
Ο στόχος της εκτίμησης της απειλής είναι να αναλυθεί και να εκτιμηθεί ο χαρακτήρας, η έκταση και η επίδραση της εγκληματικότητας. Πολύ συχνά οι εκτιμήσεις αυτές είναι μακροπρόθεσμες, προσανατολισμένες στο μέλλον και επομένως έχουν το πιο δύσκολο επίπεδο αναλυτικής φιλοδοξίας. Οι πληροφορίες που εξετάζονται, σχετίζονται συνήθως με μια εγκληματική ομάδα ή μια μορφή εγκληματικής δράσης, ενώ εκτιμάται η πιθανότητα εμφάνισης της απειλής από αυτές στο μέλλον.¹⁰¹

Στα πλαίσια της ορολογίας της ανάλυσης η «απειλή» έχει ιδιαίτερη εννοιολογική σημασία. Συγκεκριμένα, όπως φαίνεται και στη παρακάτω εικόνα, η απειλή περιλαμβάνει τόσο την πρόθεση όσο και την ικανότητα για την πραγματοποίηση αυτής. Η πρόθεση σημαίνει την επιθυμία και την προσδοκία να υλοποιηθεί η απειλή από τον φορέα αυτής. Η ικανότητα αφορά στην διάθεση των μέσων και στην τεχνογνωσία για την πραγματοποίηση της. Η ικανότητα και η πρόθεση είναι στενά συνδεδεμένες έννοιες, διότι συνήθως η πρώτη καθορίζει τα όρια της δεύτερης. Ωστόσο, στην ανάλυση λαμβάνεται υπόψη όχι μόνον η πραγματική ικανότητα, αλλά κυρίως η αντίληψη του φορέα της απειλής για τις πραγματικές του ικανότητες. Έτσι, σε ένα πρόσωπο ή σε ομάδα που διαθέτει τα μέσα και την τεχνογνωσία για την υλοποίηση μιας εγκληματικής δράσης αλλά δεν έχει την πρόθεση για την τέλεση αυτής το επίπεδο απειλής είναι μηδαμινό.¹⁰²

Είναι αυτονόητο ωστόσο, ότι τόσο η πρόθεση όσο και η ικανότητα για τη πραγματοποίηση της απειλής διαμορφώνονται και επηρεάζονται μέσα σε ένα συγκεκριμένο περιβάλλον. Για το λόγο αυτό ένα μεγάλο μέρος της ανάλυσης της απειλής περιλαμβάνει την εξέταση του περιβάλλοντος στο οποίο γεννιέται. Συνήθως, η εκτίμηση της απειλής περιλαμβάνει μια επεξηγηματική μελέτη των διαφόρων παραγόντων που συμβάλουν στη δημιουργία της. Οι παράγοντες που εξετάζονται αφορούν συνήθως στη μελέτη των σχετικών πολιτικών, κοινωνικών, δημογραφικών, οικονομικών και άλλων μεταβλητών των οποίων προσπαθούμε να κατανοήσουμε τη σημασία τους και τον συσχετισμό μεταξύ τους.

¹⁰¹ International Association of Law Enforcement Intelligence Analysts, Inc, Law Enforcement Analytic Standards, p. 35.

¹⁰² Europol Analysis Unit, Analytical Guidelines, 2000, insert 4.

Η εκτίμηση απειλής γίνεται κυρίως για εγκληματικές, τρομοκρατικές ή πολιτικά κινητοποιούμενες ομάδες ή μεμονωμένα πρόσωπα που επιδιώκουν να διαπράξουν εγκληματικές πράξεις ή να προκαλέσουν μία πολιτική αστάθεια. Μπορεί επίσης να πραγματοποιηθεί στα πλαίσια της εξέτασης μιας συγκεκριμένης εγκληματικής δραστηριότητας, όπως π.χ. στην εξέταση της εμφάνισης ενός νέου τύπου ναρκωτικής ουσίας και την επίδραση της σε ένα συγκεκριμένο κοινωνικό περιβάλλον.¹⁰³

Η **εκτίμηση ρίσκου** εξετάζει πληροφορίες σχετικές με το ενδεχόμενο θύμα της απειλής, εντοπίζοντας συνήθως τρωτά πεδία της κοινωνίας, τα οποία μπορούν να εκτεθούν.¹⁰⁴ Συγκεκριμένα διερευνώνται οι υπάρχουσες συνθήκες που επιδρούν στην δημιουργία της τρωτότητας, ενώ καθορίζεται το πλαίσιο μέσα στο οποίο ενδέχεται να εμφανιστεί η εγκληματική απειλή.

Η έννοια του ρίσκου έχει και αυτή διττή σημασία, καθώς αφορά τόσο στην ενδεχόμενη απειλή που μπορεί να λάβει χώρα (ενδεχόμενες συνέπειες και επίπεδο ζημιάς σε περίπτωση που υλοποιηθεί η απειλή), όσο και την τρωτότητα του υποκειμένου που απειλείται. Οι μεταβλητές αυτές είναι αλληλεξαρτώμενες, και χωρίς κάποια από αυτές δεν υφίσταται το ρίσκο.

Η ανάλυση ρίσκου είναι ιδιαίτερα χρήσιμη για την προληπτική δράση των Αρχών επιβολής του Νόμου, εφόσον τις βοηθά στην ορθολογική εκμετάλλευση των διαθέσιμων πόρων, στα πλαίσια του σχεδιασμού τους για την αντιμετώπιση της εγκληματικότητας. Συνήθως, τέτοια

¹⁰³ Peterson M.B.- Fahlman R.C- Ridgeway R.G- Erwin P- Kuzniar M.T., 1996, p. 12.

¹⁰⁴ Το ίδιο.

μορφή ανάλυσης πραγματοποιείται προκειμένου να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα των μέτρων ασφάλειας ενός σημαντικού γεγονότος (όπως π.χ. οι Ολυμπιακοί Αγώνες).

5.8. Οικονομική Ανάλυση εγκλήματος (Financial Analysis)

Σύμφωνα με Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Ε.Ε. τρία από τα ένδεκα κριτήρια που χρησιμοποιούνται για τον χαρακτηρισμό μιας εγκληματικής ομάδας ως οργανωμένης αφορούν τον προσπορισμό οικονομικού κέρδους (χρήση εμπορικών ή παρόμοιων δομών για έλεγχο των κερδών, την εμπλοκή σε δραστηριότητες ξεπλύματος χρήματος και την επικέντρωση στην απόκτηση κέρδους).¹⁰⁵

Αποτελεί γεγονός, ότι η παγκοσμιοποίηση της ελεύθερης οικονομίας έχει δώσει μεγάλες ευκαιρίες σε εγκληματικές οργανώσεις για την νομιμοποίηση των κερδών από τις παράνομες δραστηριότητες τους. Για αυτό το λόγο η οικονομική ανάλυση του εγκλήματος έχει αποτελέσει ένα αναπόσπαστο κομμάτι στις περισσότερες έρευνες που πραγματοποιούν οι Αρχές Επιβολής του Νόμου για υποθέσεις οργανωμένου εγκλήματος.

Η ανάλυση οικονομικού εγκλήματος εξετάζει πληροφορίες οικονομικής διάστασης που μπορούν να αποκαλύψουν πίσω από φαινομενικά νομότυπες οικονομικές συναλλαγές την ύπαρξη μιας εγκληματικής δραστηριότητας και κυρίως το έγκλημα του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιούνται διάφορες εξειδικευμένες τεχνικές και αξιοποιούνται όλες οι προαναφερόμενες μεθοδολογίες και μορφές ανάλυσης που προαναφέρθηκαν έως τώρα.¹⁰⁶ Η χρήση δεικτών είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη στην οικονομική ανάλυση, οι οποίοι μπορούν να προειδοποιήσουν για την ύπαρξη συναλλαγών και απόκτηση εσόδων που πιθανόν να πραγματοποιούνται στα πλαίσια παράνομων δραστηριοτήτων.¹⁰⁷

Οι ειδικότερες μορφές αυτής της ανάλυσης διακρίνονται με κριτήριο την πηγή που προέρχονται οι πληροφορίες, και περιλαμβάνουν την ανάλυση τραπεζικών αρχείων, την ανάλυση εταιρικών αρχείων, και την ανάλυση προσόδων.¹⁰⁸

Η **ανάλυση των τραπεζικών αρχείων** αποτελεί την πιο συνηθισμένη μορφή οικονομικής ανάλυσης και αφορά στην εξέταση πληροφοριών που προέρχονται από τη δραστηριότητα ύποπτων προσώπων και οργανισμών στο τραπεζικό σύστημα. Εξετάζοντας στοιχεία που αφορούν κινήσεις χρημάτων, καταθέσεις, δάνεια κ.λπ. και αντιπαραβάλλοντας αυτά τα στοιχεία μεταξύ τους, επιδιώκεται να διαπιστωθεί αν υπάρχει παράνομη προέλευση ή προορισμός

¹⁰⁵ Enforpol 35 όπως αναφέρεται στο Bruggeman W., 1998, σελ. 111.

¹⁰⁶ Ιδιαίτερα η χρήσης διαγραμμάτων.

¹⁰⁷ Europol Analysis Unit, Analytical Guidelines, 2000, insert 6.

¹⁰⁸ Peterson M.B.- Fahlman R.C- Ridgeway R.G- Erwin P- Kuzniar M.T., 1996, p. 9.

χρημάτων, αλλά και εάν υφίσταται εγκληματική δραστηριότητα μέσα από τη χρήση αυτών των χρηματικών πηγών. Αυτή η μορφή ανάλυσης αποσκοπεί να αποκαλύψει ποιος κερδίζει από την διάπραξη ενός εγκλήματος καθώς και τα ποσά που προκύπτουν από αυτά τα κέρδη. Οι δείκτες που μπορούν να προειδοποιήσουν για τα ανωτέρω είναι ενδεικτικά η πραγματοποίηση καταθέσεων από άγνωστες πηγές του εξωτερικού σε ένα συγκεκριμένο τραπεζικό λογαριασμό η αδικαιολόγητη μεταφορά χρημάτων σε διάφορους τραπεζικούς λογαριασμούς μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα κ.λπ.

Η **ανάλυση εταιρικών αρχείων** εξετάζει στοιχεία που αφορούν στην δραστηριότητα διαφόρων εταιρειών. Ως βασική πηγή πληροφόρησης, αξιοποιούνται διάφορα δημόσια έγγραφα που οφείλει να παρουσιάζει κάθε εταιρεία στη δημοσιότητα. Τέτοια έγγραφα είναι ο ετήσιος ισολογισμός, η δήλωση εισοδημάτων, οι φορολογικές δηλώσεις κ.λπ. Αυτός ο τύπος της ανάλυσης εξετάζει επίσης τις συνδέσεις που μπορούν να αναπτυχθούν μεταξύ διαφόρων εταιρειών, προκειμένου να αποκαλύψει μια πιθανή διαδικασία ξεπλύματος βρώμικου χρήματος μέσα από τις φαινομενικά νομότυπες οικονομικές συναλλαγές μεταξύ τους. Ένδειξεις που μπορούν να προειδοποιήσουν για κάτι τέτοιο είναι η συνεργασία μιας εταιρείας με εξωχώριες ή υπεράκτιες (off-shore) εταιρείες, η ύπαρξη ενεργητικού κεφαλαίου που δεν δικαιολογείται από την οικονομική δραστηριότητα της εταιρείας κ.λπ.¹⁰⁹

Η **ανάλυση κρυφών προσόδων** αποσκοπεί στο να διαπιστωθεί αν ένα πρόσωπο ή οργανισμός λαμβάνει χρήματα τα οποία προέρχονται από παράνομες πηγές. Ο πιο απλός τρόπος για να διαπιστωθεί αυτό είναι η εξέταση των δηλωθέντων εισοδημάτων. Συνήθως σε αυτή την ανάλυση εξετάζονται τα έσοδα και έξοδα ενός προσώπου ή οργανισμού μέσα σε διάστημα κάποιων ετών, προκειμένου να διαπιστωθεί αν υπάρχουν σημαντικές αλλαγές ή ασυμφωνίες οι οποίες δεν μπορούν να δικαιολογηθούν στα πλαίσια της νομότυπης οικονομικής δραστηριότητας. Ένας δείκτης που προειδοποιεί για κρυφές προσόδους είναι η ύπαρξη εξόδων τα οποία υπερτερούν σημαντικά από τα έσοδα που έχουν δηλωθεί, με αποτέλεσμα να μπορούν να ενισχυθούν υποθέσεις για σύνδεση των οικονομικών πηγών με μία εγκληματική δραστηριότητα.

¹⁰⁹ Το ίδιο.

Μέρος Β': Μοντέλα Αστυνόμευσης που Υποστηρίζουν την Ανάλυση Πληροφοριών

1. Αστυνόμευση που κατευθύνεται από τις επεξεργασμένες πληροφορίες (Intelligence Led Policing)

Τα τελευταία χρόνια έχει αναγνωριστεί ότι στις οικονομικά ανεπτυγμένες χώρες, η αστυνόμευση, υφίσταται σοβαρές και ραγδαίες μεταβολές. Αυτό επισημάνθηκε από τους Bayley και Shearing στο άρθρο τους με τίτλο «Το μέλλον της αστυνόμευσης».¹¹⁰ Στη βασική τους επιχειρηματολογία επεσήμαναν ότι οι αλλαγές στην σύγχρονη αστυνόμευση αφορούν δύο βασικά πεδία: το τέλος του μονοπωλίου της δημόσιας αστυνόμευσης και την αναζήτηση μιας καινούργιας ταυτότητας για αυτή. Η πρώτη εξέλιξη φανερώνεται από την σημαντική ανάπτυξη της βιομηχανίας παροχής υπηρεσιών ιδιωτικής ασφάλειας, ενώ η δεύτερη από την αναποτελεσματικότητα των παραδοσιακών μορφών αστυνόμευσης να καταπολεμήσουν τις σύγχρονες μορφές εγκλήματος. Οι εξελίξεις αυτές κατά τους ανωτέρω συγγραφείς στις σύγχρονες ανεπτυγμένες δημοκρατίες, προκάλεσαν ερωτηματικά για το σημερινό ρόλο της αστυνομίας και τη δημιουργία αμφισβητήσεων για την ικανότητα των παραδοσιακών στρατηγικών που ακολουθούνται από τους αστυνομικούς οργανισμούς, οι οποίες στοχεύουν κυρίως στην διατήρηση της δημόσιας ειρήνης.

Έχει γίνει επιτακτική η ανάγκη για τους σύγχρονους αστυνομικούς οργανισμούς να ανταποκριθούν σε αυτή τη κατάσταση, βελτιώνοντας την απόδοση τους και υιοθετώντας νέες τεχνικές και μεθοδολογίες που θα στοχεύουν στην καλύτερη διαχείριση του ρίσκου (risk management) μέσα από την βελτίωση της γνώσης για το εγκληματικό περιβάλλον.¹¹¹ Μία σύγχρονη προσέγγιση που προσπαθεί να ανταποκριθεί στις πρόσφατες εξελίξεις αναφορικά με τη φιλοσοφία ελέγχου του εγκλήματος και τις καινούργιες πρακτικές αστυνόμευσης, αποτελεί το μοντέλο αστυνόμευσης που καθοδηγείται από τις επεξεργασμένες πληροφορίες (Intelligence Led Policing). Αυτό το μοντέλο εντάσσει την αναγκαιότητα για αποδοτικότητα στο αστυνομικό έργο μέσα από την καλύτερη πληροφόρηση των αστυνομικών για το έγκλημα σε όλα τα επίπεδα διοίκησης.

Η έννοια Intelligence Led Policing άρχισε να χρησιμοποιείται στην αστυνομική ορολογία στις αρχές της δεκαετίας του 90'. Οι πρώιμες αναφορές σε αυτόν τον όρο εμφανίζονται στο

¹¹⁰ Όπως αναφέρεται στο: Jones T.- Newburn T., The Transformation of policing. Understanding Current Trends in Policing Systems, British Journal of Criminology, no. 42, p. 129.

¹¹¹ Ericson R., Haggerty K., *Policing the Risk Society*, Clarendon Press, Oxford, 1997.

Ηνωμένο Βασίλειο, όπου η αύξηση της εγκληματικότητας στα τέλη της δεκαετίας του 80 και στις αρχές της δεκαετίας '90, προκάλεσε το αίτημα του κοινού για περισσότερο αποτελεσματική και λιγότερο δαπανηρή αστυνόμευση. Στην αναζήτηση μιας καινούργιας στρατηγικής συνετέλεσε η «εθνική αναφορά για την αποτελεσματικότητα της αστυνομίας» της Ελεγκτικής Επιτροπής (ένα ανεξάρτητο σώμα στο Ηνωμένο Βασίλειο με αρμοδιότητα τον έλεγχο της αποδοτικής χρήσης του δημοσίου χρήματος). Στην αναφορά αυτή (έτους 1993) επισημάνθηκε ότι η αστυνομία δεν κάνει καλή χρήση των διαθέσιμων πόρων και ότι θα έπρεπε να δοθεί περισσότερη σημασία στην αντιμετώπιση εγκληματιών παρά στα εγκλήματα. Αυτή την αναφορά επακολούθησαν επίσημες εκδόσεις της επιτροπής οι οποίες στόχευαν στην εφαρμογή του προτεινόμενου μοντέλου αστυνόμευσης, κυρίως στο επιχειρησιακό επίπεδο των υπηρεσιών «πρώτης γραμμής».¹¹² Σήμερα, οι περισσότερες αστυνομίες στα σύγχρονα δημοκρατικά κράτη έχουν εντάξει αυτήν την έννοια στο λεξιλόγιο τους για να περιγράψουν τις δομές δράσης τους οι οποίες στηρίζονται στη διάχυση πληροφοριών για το έγκλημα, τόσο προς την διοίκηση της αστυνομίας, όσο και προς τις επιχειρησιακές τους υπηρεσίες.

Στα παρακάτω κεφάλαια γίνεται προσπάθεια να περιγράψει αυτό το μοντέλο αλλά και να επισημανθεί ο ουσιαστικός ρόλος της ανάλυσης των εγκληματολογικών πληροφοριών στην εφαρμογή του.

1.1. Προσδιορισμός του μοντέλου

Η αστυνόμευση που κατευθύνεται από τις επεξεργασμένες πληροφορίες περιγράφεται αναλυτικά στο επιστημονικό άρθρο με τον ομώνυμο τίτλο (Intelligence Led Policing) από τον Jerry H. Ratcliffe. Συγκεκριμένα, ο συγγραφέας δίνει τον εξής ορισμό:¹¹³

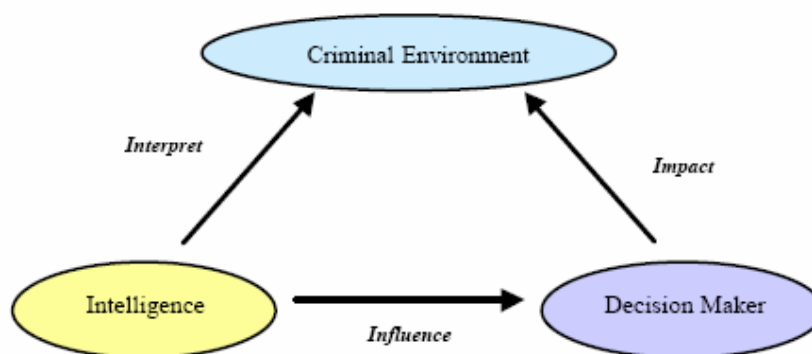
«Η αστυνόμευση που κατευθύνεται από την επεξεργασμένη πληροφορία αποτελεί τη χρήση της ανάλυσης εγκληματολογικών πληροφοριών ως ένα εργαλείο για την λήψη αντικειμενικών αποφάσεων, που στοχεύει στη διευκόλυνση της μείωσης του εγκλήματος και στην πρόληψη μέσω αποτελεσματικών στρατηγικών αστυνόμευσης και την εφαρμογή προγραμμάτων συνεργασίας με εξωτερικούς φορείς».

Στο παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζεται πώς λειτουργεί ο μηχανισμός του μοντέλου αυτού στα πλαίσια της διαδικασίας προσπάθειας μείωσης του εγκλήματος.¹¹⁴

¹¹² Ratcliffe J., «“Intelligence-Led Policing”. Trends and Issues in Crime and Criminal Justice», Australian Institute of Criminology, no. 248, April 2003, p. 54.

¹¹³ Το ίδιο, p. 3.

¹¹⁴ Πηγή όπως παραπάνω p. 3.

Σύμφωνα με το παραπάνω διάγραμμα, ο μηχανισμός εφαρμογής του μοντέλου αποτελείται από τρία βασικά στάδια:

- Την κατανόηση και ερμηνεία του εγκληματικού περιβάλλοντος
- Τον προσδιορισμό και την επιρροή των προσώπων και φορέων που παίρνουν σημαντικές αποφάσεις για την αντιμετώπιση του εγκλήματος
- Την επίδραση στο εγκληματικό περιβάλλον μέσα από τις αποφάσεις που θα ληφθούν για την αντεγκληματική πολιτική

1.1.1. Το Εγκληματικό Περιβάλλον (Criminal environment)

Στο «Εγχειρίδιο Εγκληματολογίας» του Στέργιου Αλεξιάδη με τον όρο εγκληματικότητα, νοείται το σύνολο των εγκλημάτων που διαπράττονται σε ορισμένη τοπικά και χρονικά κοινωνική ομάδα...την απαρτίζουν δύο συστατικά στοιχεία (κοινωνική ομάδα και έγκλημα) και δύο συστατικοί όροι (τόπος και χρόνος).

Σύμφωνα με τον Ratcliffe το εγκληματικό περιβάλλον που πρέπει να μελετηθεί διαφέρει ανάλογα με το επίπεδο αστυνόμευσης που εξετάζεται. Έτσι π.χ. για ένα τοπικό αστυνομικό Τμήμα τα προβλήματα εγκληματικότητας που έχει να αντιμετωπίσει είναι διαφορετικά από μία Εθνική Υπηρεσία Δίωξης Ναρκωτικών. Κάθε ιδιαίτερο εγκληματικό περιβάλλον διαμορφώνεται ανάλογα με το τόπο και το χρόνο που μελετάται αλλά και την κοινωνική ομάδα στην οποία αναπτύσσεται. Παρουσιάζει τη δική της ιδιαίτερη δυναμική, με διαφορετικά μέλη και διαφορετικές δομές.¹¹⁵ Αυτές οι διαφορετικές δομές σχετίζονται με τις ευρύτερες παραμέτρους του φυσικού και κοινωνικού περιβάλλοντος που μπορούν να παίξουν ρόλο στη γένεση εγκλημάτων ή εγκληματιών.¹¹⁶

¹¹⁵ όπως παραπάνω, σελ 3.

¹¹⁶ Για περισσότερα σχετικά με την επίδραση του φυσικού και κοινωνικού περιβάλλοντος στο έγκλημα βλ., Η Προστασία του Περιβάλλοντος από περιβαλλοντική Σκοπιά, επιμ. Ζαραφωνίτου Χ. Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 1996.

1.1.2 Η Επεξεργασία Πληροφοριών (Intelligence)

Όταν αναφερόμαστε στην επεξεργασία πληροφοριών, στα πλαίσια του υπό εξέταση μοντέλου, αυτή προσδιορίζεται υπό δύο διαφορετικές οπτικές. Η πιο στενή της έννοια αποτελεί αυτό καθ' αυτό το τελικό προϊόν της ανάλυσης το οποίο προέρχεται από την συλλογή και επεξεργασία των πληροφοριών. Αυτό το προϊόν πρέπει να ανταποκρίνεται όσο το δυνατόν καλύτερα στις ανάγκες και στα προβλήματα που καλείται να επιλύσει καθώς επίσης και να οδηγήσει στην ορθολογική λήψη αποφάσεων για την αντιμετώπιση του εγκλήματος.

Σε μία πιο ευρεία προσέγγιση η επεξεργασία πληροφοριών υποδηλώνει την ύπαρξη των ανάλογων οργανωτικών δομών με την εγκαθίδρυση ειδικών μονάδων και υπηρεσιών διαχείρισης πληροφοριών, οι οποίες εφαρμόζουν τις μεθοδολογίες και τεχνικές ανάλυσης. Υποστηρίζεται ότι η ανάλυση των πληροφοριών απαιτεί μια ικανή γραφειοκρατική δομή που θα υποστηρίζει το έργο της και θα προωθεί τις κρίσεις και απόψεις της προς τα άτομα που παίρνουν αποφάσεις στρατηγικής και επιχειρησιακής φύσης.¹¹⁷ Η ύπαρξη αυτών των δομών πρέπει να υποστηρίζει τον κύκλο της επεξεργασίας πληροφοριών (ανάθεση, συλλογή, αξιολόγηση, ταξινόμηση, ανάλυση και διάχυση) ο οποίος στα πλαίσια ενός αστυνομικού οργανισμού πρέπει να είναι διαρκής. Αυτό σημαίνει ότι απαιτείται να υπάρχει συνεχόμενη ροή πληροφοριών στα πλαίσια της μελέτης του εγκληματικού περιβάλλοντος έτσι ώστε σε τακτικό επίπεδο να ελέγχονται και να αναπροσαρμόζονται οι προτεραιότητες που έχουν τεθεί σε έναν αστυνομικό οργανισμό.

Το συγκεκριμένο μοντέλο αστυνόμευσης, απαιτεί λοιπόν τη δημιουργία των κατάλληλων οργανωτικών δομών που θα συμβάλλουν τόσο στην ερμηνεία του εγκληματικού περιβάλλοντος, όσο και στην διάχυση των τελικών προϊόντων ανάλυσης στα αρμόδια πρόσωπα που λαμβάνουν αποφάσεις.¹¹⁸

1.1.3. Κατανόηση και Ερμηνεία του Εγκληματικού Περιβάλλοντος (Interpretation of the criminal environment)

Όπως προαναφέρθηκε η κατανόηση και η ερμηνεία του εγκληματικού περιβάλλοντος, αποτελεί το πρώτο στάδιο εφαρμογής του προαναφερόμενου μοντέλου. Για να επιτευχθεί αυτό απαιτείται μια διαρκής εισροή ακατέργαστων πληροφοριών με την ενεργή συμμετοχή των επιχειρησιακών αστυνομικών, οι οποίοι έρχονται σε επαφή με το έγκλημα. Αυτή η συμμετοχή στην ενημέρωση πραγματοποιείται σε καθημερινό επίπεδο από τις διάφορες μορφές των αναφορών που υποβάλλουν οι επιχειρησιακοί αστυνομικοί για τα εγκλήματα που υποπίπτουν

¹¹⁷ Lefebvre S., 2003, p. 7.

¹¹⁸ Ratcliffe J., 2003, p. 4.

στην αντίληψη τους. Η άμεση επαφή των αστυνομικών με το έγκλημα αποτελεί την πρωταρχική γνώση του εγκληματικού περιβάλλοντος για όλα τα υπόλοιπα επίπεδα διοίκησης ενός αστυνομικού οργανισμού. Για αυτό το λόγο κάθε σύγχρονη αστυνομία προσπαθεί να τυποποιήσει και να εντάξει όσο το δυνατόν πιο ποιοτικά δεδομένα στις τυποποιημένες αναφορές των αστυνομικών για τα εγκλήματα που λαμβάνουν γνώση.¹¹⁹

Είναι αυτονόητο ότι οι επιχειρησιακοί αστυνομικοί δεν είναι εφικτό να αποκτήσουν μια συνολική εικόνα για την εγκληματικότητα που να ξεπερνά την περιφέρεια αστυνόμευσης τους. Με βάση τις παραδοσιακές μορφές αστυνόμευσης, οι επιχειρησιακοί αστυνομικοί, λόγω της πληθώρας των θεμάτων που καλούνται να αντιμετωπίσουν, έχουν μια τάση να υιοθετούν μια σειρά από πρακτικές ρουτίνας, έτσι ώστε να είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν διάφορες καταστάσεις με κοινότυπο τρόπο. Οι πρακτικές που υιοθετούν βασίζονται στην εμπειρία που έχουν αποκτήσει για το έγκλημα, με κίνδυνο όμως να δημιουργείται μια στερεότυπη εικόνα για την εγκληματικότητα αλλά και για συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες.

Μια ρεαλιστική εικόνα για το εγκληματικό περιβάλλον είναι δυνατόν να αποκτηθεί μέσα από την προσέγγιση της ανάλυσης, με την συγκέντρωση, σε κεντρικό επίπεδο πληροφοριών από διαφορετικές πηγές, με σκοπό να αναπτυχθεί μία γενική αντίληψη για τα προβλήματα εγκληματικότητας σε μία περιφέρεια. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης μπορούν να οδηγήσουν στην αντικειμενική γνώση της πραγματικότητας σε σχέση με την μικρο-αντίληψη που έχουν για τη εγκληματικότητα οι επιχειρησιακοί αστυνομικοί που βασίζονται στις προσωπικές τους εμπειρίες.¹²⁰

Στα πλαίσια του μοντέλου που εξετάζεται οι γνώσεις που θα αποκομισθούν αναφορικά με το εγκληματικό περιβάλλον μπορούν να κατηγοριοποιηθούν στις εξής θεματικές¹²¹:

- Λεπτομερείς περιγραφές των δραστηριοτήτων «γνωστών» υπόπτων
- Κατανόηση για ένα συγκεκριμένο τύπο εγκλήματος ή μια εγκληματική δραστηριότητα
- Γνώση για την «κοινότητα», η οποία βασίζεται σε πληροφορίες τις οποίες λαμβάνει η αστυνομία από το κοινό

¹¹⁹ Στην Ελλάδα πρόκειται για το περίφημο «Υπόδειγμα 1» το οποίο αποτελεί τυποποιημένη μορφή αναφοράς εγκλήματος που υποβάλλουν οι περιφερειακές υπηρεσίες στο Αρχηγείο της ελληνικής Αστυνομίας. Σε αυτό αναφέρονται όλα τα τελεσθέντα εγκλήματα εντός τριών ωρών από την στιγμή της τέλεσης τους. Για περισσότερα σχετικά με την τυποποίηση των ενημερωτικών εντύπων στην αστυνομία βλ. Ericson R., Haggerty K., *Policing the Risk Society*, Clarendon Press, Oxford, 1997, pp. 356-387.

¹²⁰ Cope N., «Intelligence Led Policing or Policing Led Intelligence? Integrating Volume Crime Analysis into Policing», *British Journal of Criminology*, no. 44, 2000, p. 200.

¹²¹ Innes M., Fielding N, Cope N., 2005, p. 44.

- Γνώσεις που σχετίζονται με ευρύτερους κοινωνικούς, οικονομικούς, και πολιτισμικούς παράγοντες, οι οποίοι μπορούν να επιδράσουν στα επίπεδα εγκλήματος, και στην τυπολογία των δραστών

1.1.4. Αυτοί που λαμβάνουν τις αποφάσεις (Decision makers)

Τα τελικά προϊόντα της ανάλυσης πρέπει να ανταποκρίνονται στις ανάγκες και στις απαιτήσεις του προσώπου που απευθύνονται προκειμένου να λάβει ορθολογικές αποφάσεις που θα επιδράσουν στο εγκληματικό περιβάλλον. Οι αποφάσεις αυτές αφορούν τόσο σε στρατηγικό επίπεδο, στα πλαίσια του σχεδιασμού για τα μελλοντικά βήματα σε έναν αστυνομικό οργανισμό, όσο και σε επιχειρησιακό επίπεδο στα πλαίσια των ερευνών για συγκεκριμένα εγκλήματα, αλλά και της καθημερινής πρακτικής των επιχειρησιακών αστυνομικών.

Ωστόσο, η αστυνομία δεν αποτελεί τον μοναδικό φορέα που με τις αποφάσεις του ασκεί επίδραση στην εγκληματικότητα. Έχει αναγνωριστεί ότι υφίστανται πολλοί φορείς εκτός της αστυνομίας οι οποίοι μπορούν να συνδράμουν στο έργο της αλλά και να επιδράσουν με τις αποφάσεις και τις πολιτικές τους στην αντιμετώπιση του εγκλήματος¹²², όπως λ.χ. οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, υπηρεσίες εκπαίδευσης και υγείας, επαγγελματικοί κλάδοι κ.λπ. Το μοντέλο της αστυνόμευσης που βασίζεται στην επεξεργασία πληροφοριών, αναγνωρίζει την αξία της συμβολής «εξωτερικών» φορέων συνεργασίας στην πρόληψη της εγκληματικότητας, αλλά και την ανάγκη ανταλλαγής επεξεργασμένων πληροφοριών πέρα από τα στενά όρια ενός αστυνομικού οργανισμού.

1.1.5. Άσκηση επιρροής σε αυτούς που λαμβάνουν αποφάσεις (Influencing the decision makers)

Η σύγχρονη διοίκηση ενός αστυνομικού οργανισμού προϋποθέτει την ενημέρωση των αξιωματούχων που παίρνουν αποφάσεις για την επίδραση στην εγκληματικότητα όσο το δυνατόν με την καλύτερη ποιοτική πληροφόρηση. Οι αξιωματούχοι, στα πλαίσια του μοντέλου δε στηρίζονται στις παραδοσιακές μορφές διοίκησης, αλλά υιοθετούν πρακτικές σύγχρονου μάνατζμεντ.¹²³ Κάτι τέτοιο σημαίνει ότι πρέπει να προβαίνουν σε ορθολογικές κρίσεις, έχοντας μια πραγματική εικόνα της κατάστασης για την οποία καλούνται να πάρουν αποφάσεις. Αυτήν

¹²² Ratcliffe J., 2003, p. 4.

¹²³ Η σύγχρονη μορφή διοίκησης ενός αστυνομικού οργανισμού απαιτεί τον καθορισμό συγκεκριμένων στόχων και προτεραιοτήτων αλλά και την κατάλληλη εκμετάλλευση των διαθέσιμων πόρων (προσωπικό και μέσα) για την επίτευξη τους. Στο αστυνομικό έργο εντάσσονται πια οι έννοιες της αποδοτικότητας και της παραγωγικότητας, οι οποίες καθορίζονται μέσα από αυστηρές μεθοδολογίες του σύγχρονου μάνατζμεντ. Για περισσότερα βλ. Riccio Lucius, *Police Data as a Guide for Measuring Productivity*, στο Cohn A.W. (ed.) *The Future of Policing*, Sage Publications, London, 1978, pp.87- 118.

την εικόνα ωστόσο δεν μπορούν να την αποκτήσουν από μόνοι τους, αλλά μέσα από τα πορίσματα της ανάλυσης των πληροφοριών.

Η δυνατότητα να ασκείται επιρροή στα πρόσωπα που λαμβάνουν αποφάσεις παρουσιάζει ωστόσο σημαντικές δυσκολίες. Η αξία της ανάλυσης δεν έχει αναγνωριστεί ακόμα από τα πρόσωπα που ασκούν διοίκηση στους αστυνομικούς οργανισμούς καθώς δεν έχουν αντιληφθεί ακόμη τα οφέλη της.¹²⁴ Επιπρόσθετα, στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων παίζουν ρόλο και άλλοι παράγοντες πέρα από τα πορίσματα των αναλυτών όπως οι οικονομικοί περιορισμοί, η αντίδραση της κοινής γνώμης κ.λπ.¹²⁵

Για αυτό το λόγο σημαντική προϋπόθεση στην επιτυχή εφαρμογή του μοντέλου, αποτελεί η αναβαθμισμένη θέση της ανάλυσης σε έναν οργανισμό αλλά και η διάθεση από τους αστυνομικούς «πρώτης γραμμής» μέχρι τους αξιωματούχους των αστυνομικών οργανισμών να εμπιστευτούν τις επεξεργασμένες πληροφορίες που προέρχονται από αυτήν. Τα πορίσματα της ανάλυσης σε καμία περίπτωση δεν δεσμεύουν αυτούς που λαμβάνουν αποφάσεις. Είναι ωστόσο επιβεβλημένο η επεξεργασμένη πληροφορία να μπορεί να προωθείται τουλάχιστον στον κατάλληλο αποδέκτη, προκειμένου να την λάβει υπόψη ή να την απορρίψει, όταν λάβει μία απόφαση.

1.1.6. Επίδραση στο εγκληματικό περιβάλλον (Impacting the Criminal Environment)

Η επιτυχής εφαρμογή του υπό εξέταση μοντέλου αστυνόμευσης εξαρτάται από την τελική επίδραση που θα ασκήσουν στο εγκληματικό περιβάλλον τα αρμόδια προς τούτο το σκοπό πρόσωπα ή φορείς, εφόσον οι αποφάσεις που λαμβάνουν επηρεάζονται από τα προϊόντα της επεξεργασίας πληροφοριών.

Πολλές φορές η επιτυχία της χρησιμότητας των τελικών προϊόντων ανάλυσης κρίνεται από την επιτυχία των αστυνομικών ερευνών. Η επίδραση στο εγκληματικό περιβάλλον διαφαίνεται από τα αποτελέσματα ποσοτικής διάστασης που δείχνουν την αύξηση της απόδοσης μίας αστυνομικής υπηρεσίας, όπως π.χ. ο αριθμός των συλλήψεων, η διαλεύκανση υποθέσεων, η άσκηση διώξεων κ.λπ.¹²⁶

Ωστόσο, η επίδραση της αστυνομίας στην μείωση της εγκληματικότητας έχει κάποια όρια χωρίς να σημαίνει ότι από μόνα τους τα αστυνομικά μέτρα δεν μπορούν να επιφέρουν θετικά αποτελέσματα στην αντεγκληματική πολιτική. Έχει αναγνωριστεί όμως ότι η ουσιαστική επίδραση στο έγκλημα, προϋποθέτει και την συμβολή και άλλων φορέων οι οποίοι έχουν την

¹²⁴ Mc Dowell Don, *Strategic Intelligence end Analysis: Selected Writings*, The Intelligence Studies Center, Australia, 2000, p. 10.

¹²⁵ Ratcliffe J., 2003, p. 4.

¹²⁶ Mc Dowell Don, 2000, p. 12.

ικανότητα να ασκούν κοινωνικό έλεγχο. Τέτοιοι φορείς κατά τον S. Cohen δεν έχουν ως πρωταρχικό ρόλο την άσκηση του επίσημου κοινωνικού ελέγχου, όπως έχει η αστυνομία, αλλά είτε την περιλαμβάνουν ως δευτερεύουσα προτεραιότητα είτε ασκούν αυτόν τον έλεγχο άτυπα (σχολείο, εκκλησία κ.λπ.).¹²⁷ Η επίδραση στο εγκληματικό περιβάλλον θα διαφανεί από την κινητοποίηση και την εξασφάλιση της συνεργασίας όλων των φορέων που μπορούν να συμβάλουν στην αντεγκληματική πολιτική, ως *μία οργάνωση της κοινωνικής αντίδρασης κατά του εγκλήματος*.¹²⁸

Όσον αφορά στον ρεαλιστικό προσδιορισμό αυτής της επίδρασης στο εγκληματικό περιβάλλον, έχει αναπτυχθεί μια προβληματική για το κατά πόσο η επιτυχία μιας αντεγκληματικής μπορεί να καταγραφεί σε αριθμητικά στατιστικά δεδομένα. Έχει αναγνωριστεί ότι οι εγκληματολογικές στατιστικές (της αστυνομίας και των δικαστηρίων) δεν μπορούν να αποτελούν «μέτρο της εγκληματικότητας», εφόσον τίθεται εξ αρχής το ζήτημα του «σκοτεινού αριθμού» από την αφανή εγκληματικότητα. Επιπρόσθετα, κάποιες επιδράσεις στο εγκληματικό περιβάλλον δεν μπορούν να φανούν με άμεσο τρόπο, διότι μπορούν έχουν ποιοτική διάσταση, όπως π.χ. η βελτίωση του οικιστικού περιβάλλοντος μιας περιοχής. Τέλος, σύμφωνα με την Delmas Marty *παραμένει η απουσία δεδομένων σχετικά με τις ποινικές απαντήσεις στο εγκληματικό φαινόμενο καθώς και η παντελής έλλειψη στοιχείων για τα εφαρμοσμένα μοντέλα αντεγκληματικής πολιτικής, με μοναδικό ίσως δείκτη μέτρησης τον δείκτη εξιχνίασης των εγκλημάτων*.¹²⁹

Παρ' όλα αυτά η δυνατότητα εκτίμησης των αποφάσεων που λαμβάνονται στα πλαίσια της αντεγκληματικής πολιτικής κρίνεται ως αναγκαία προκειμένου να διαπιστωθεί εάν πραγματικά τα μέτρα αντεγκληματικής πολιτικής που λαμβάνονται είναι ικανά να ασκούν επίδραση στην εγκληματικότητα. Για αυτό το λόγο το μοντέλο αστυνόμευσης που καθοδηγείται από τις επεξεργασμένες πληροφορίες αποτελεί μία επαναλαμβανόμενη (κυκλική) διαδικασία κατά την οποία το εγκληματικό περιβάλλον μελετάται, προκειμένου να αξιολογούνται οι αλλαγές που υφίσταται σε αυτό, συσχετίζοντας και την αποτελεσματικότητα της ανταπόκρισης των φορέων που συμμετέχουν στην αντεγκληματική πολιτική.

¹²⁷ Cohen S. Visions of Social Control, όπως αναφέρεται στο Jones T.- Newburn T., 2002, p. 139-140.

¹²⁸ Κουράκης Ν.Ε., «Βάσεις και Τάσεις της Σύγχρονου Αντεγκληματικής Πολιτικής», στο: Κουράκης Ν.Ε. (επιμ.), *Αντεγκληματική Πολιτική. Εικοσιέξι μελέτες για τα θεωρητικά της ζητήματα και τις αστοχίες κατά την εφαρμογή της*, Αθήνα-Κομοτηνή, Αντ. Ν. Σάκουλα, 1994, σελ. 476.

¹²⁹ Delmas Marty M., *Πρότυπα και Τάσεις Αντεγκληματικής Πολιτικής*, (μτφρ. Ζαραφωνίτου Χρ.), Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, χ.χ., σελ. 339-340.

1.2. Προοπτικές- Εκτιμήσεις

Συμπερασματικά η αστυνόμευση που βασίζεται στην επεξεργασμένη πληροφορία αποτελεί μία σύγχρονη οπτική για το ρόλο της αστυνομίας, καθώς προσπαθεί να την βελτιώσει ως οργανισμό, μέσα από την καλύτερη αξιοποίηση των πληροφοριών που λαμβάνει, έτσι ώστε ο τρόπος λειτουργίας της να μην είναι μόνον αντιδραστικός (reactive) απέναντι στα εγκλήματα που έχουν διαπραχτεί. Ο στόχος του μοντέλου συνίσταται στην δραστηριοποίηση της αστυνομίας εκ των προτέρων (proactive policing) μέσα από την καλύτερη κατανόηση του εγκληματικού περιβάλλοντος, το οποίο έχει να αντιμετωπίσει, σε συνεργασία με όσους φορείς συμμετέχουν στην αντεγκληματική πολιτική.

Πιο συγκεκριμένα ο αντιδραστικός ρόλος της αστυνομίας συνίσταται στην *διαπίστωση των τελεσθέντων εγκλημάτων, την ανακάλυψη των δραστών και τη σύλληψη και παράδοση τους στους μηχανισμούς της ποινικής δικαιοσύνης. Έτσι η επίσημη κοινωνική αντίδραση κινητοποιείται μόνον εναντίον των εγκλημάτων που θα εισαχθούν στο σύστημα της ποινικής δικαιοσύνης μετά την επισήμανση τους.*¹³⁰ Η δράση εκ των προτέρων, σημαίνει ότι η αστυνόμευση βασίζεται *όλο και περισσότερο στην επεξεργασία των πληροφοριών των οποίων είναι αποδέκτης, με βάση την οποία θέτει στόχους, καθορίζει προτεραιότητες και στρατηγικές παρεμβάσεις στα πλαίσια της πρόληψης του εγκλήματος και του ελέγχου του ρίσκου που συνδέεται με αυτό.*¹³¹

Ωστόσο, έχουν επισημανθεί δύο σημαντικά προβλήματα στην αποτελεσματική εφαρμογή του μοντέλου αυτού.¹³² Το πρώτο έχει να κάνει με την ποιότητα των προϊόντων ανάλυσης, η οποία εξαρτάται από την αμοιβαία κατανόηση και εμπιστοσύνη μεταξύ των αστυνομικών της πρώτης γραμμής και των αναλυτών. Πορίσματα ερευνών σε αστυνομικές υπηρεσίες έχουν δείξει ότι οι επιχειρησιακές μονάδες της αστυνομίας δυσκολεύονται να κατανοήσουν και να εκμεταλλευτούν τα προϊόντα της ανάλυσης και τις δυνατότητες που τους δίνει στην καθημερινή τους επαφή με το έγκλημα. Πολλές φορές δεν μπορούν να δώσουν στους αναλυτές τις κατάλληλες πληροφορίες για επεξεργασία, ενώ δεν γνωρίζουν ποιες είναι οι ερωτήσεις που πρέπει να θέσουν και τα ζητήματα που μπορούν να επιλύσουν από τις μονάδες που αναλύουν πληροφορίες. Ωστόσο, η ανάλυση χωρίς την υποστήριξη και συνεργασία των επιχειρησιακών αστυνομικών, δεν μπορεί να προσφέρει ποιοτικά προϊόντα που να ανταποκρίνονται στις προσδοκίες τους.

Ένα δεύτερο πρόβλημα συνίσταται στη δυσκολία ενσωμάτωσης της ανάλυσης μέσα στις υπάρχουσες λειτουργικές δομές, που έχει εντρυφήσει η αστυνομική κουλτούρα. Αυτή καθ' εαυτή

¹³⁰ Δασκαλάκης Η., Η Εγκληματολογία της Κοινωνικής Αντίδρασης, Αθήνα-Κομοτηνή, Σάκκουλας, 1985, σελ. 80.

¹³¹ Cope N., 2004, p. 201.

¹³² Το ίδιο, p.p. 201-202.

*η αστυνομική γνώση και εμπειρία έχει χαρακτηριστεί υποκειμενική και διαμορφωμένη σε μεγάλο βαθμό από το εκάστοτε οργανωτικό πλαίσιο. Η αστυνομία έχει δημιουργήσει ένα δικό της σύστημα νοημάτων, μια δική της πραγματικότητα, βάσει της οποίας επεξεργάζεται επιλεκτικά τις πληροφορίες που προέρχονται από το εξωτερικό περιβάλλον ανάλογα με την εσωτερική της δομή.*¹³³ Από την άλλη πλευρά, η ανάλυση εγκληματολογικών πληροφοριών, ως ένα πιο ευρύ αντικείμενο, υπερβαίνει την περιορισμένη γνώση της αστυνομίας προκειμένου να έχει μια γενική εικόνα για τα προβλήματα εγκληματικότητας. Αυτή η διαφορά έχει ως αποτέλεσμα την δυσκολία των αστυνομικών να κατανοήσουν και να αφομοιώσουν την αξία της ανάλυσης στο έργο τους.

¹³³ Λαμπροπούλου Έφη, 1994, σελ. 218-219.

2. Αστυνόμευση που Προσανατολίζεται στα Προβλήματα (Problem Oriented Policing)

Το προαναφερόμενο μοντέλο της αστυνόμευσης που στηρίζεται στην επεξεργασμένη πληροφορία προσπαθεί να βελτιώσει την αστυνομία ως οργανισμό μέσα από την καλύτερη διαχείριση και εκμετάλλευση των πληροφοριών που λαμβάνει. Η όσο το δυνατόν καλύτερη ποιότητα της ανάλυσης των πληροφοριών από ειδικές προς τούτο το σκοπό επιτελικές μονάδες οι οποίες έχουν ιδιαίτερη θέση στον οργανισμό της αστυνομίας, αποτελεί το σημαντικότερο στοιχείο της εφαρμογής του μοντέλου.

Ένα άλλο μοντέλο αστυνόμευσης το οποίο υποστηρίζει και αυτό την ανάλυση πληροφοριών - υπό την σκοπιά του προσδιορισμού της καλύτερης ανταπόκρισης της αστυνομίας στην αντιμετώπιση του εγκλήματος - αποτελεί η λεγόμενη «αστυνόμευση που προσανατολίζεται στα προβλήματα» (problem oriented policing). Οι προτάσεις της παρουσιάζουν ιδιαίτερες ομοιότητες με όσα προαναφέρθηκαν στο προηγούμενο μοντέλο. Ωστόσο, παρουσιάζει και κάποιες ιδιαιτερότητες, οι οποίες σχετίζονται με τον διαφορετικό τρόπο προσέγγισης και ερμηνείας του εγκληματικού περιβάλλοντος.¹³⁴

Η πρόταση για αυτό το μοντέλο αναπτύχθηκε για πρώτη φορά το 1979 από τον **Herman Goldstein**, στο άρθρο του με τίτλο «Βελτιώνοντας την αστυνόμευση: μία προσέγγιση προσανατολισμένη στο πρόβλημα» (Improving Policing: A Problem-Oriented Approach). Στο άρθρο αυτό υποστήριξε ότι οι αστυνομικές υπηρεσίες ήταν υπερβολικά επικεντρωμένες στο τρόπο οργάνωσης τους για την εκπλήρωση της αποστολής τους, παρά στα προβλήματα εγκληματικότητας που οφείλουν να επιλύσουν. Ο Goldstein πρότεινε ότι μεγαλύτερη επιχειρησιακή αποτελεσματικότητα θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσα από την λεπτομερή ανάλυση των προβλημάτων εγκληματικότητας και την ανάπτυξη των κατάλληλων λύσεων, παρά από την υλοποίηση βελτιώσεων στον οργανισμό και την διοίκηση της αστυνομίας.¹³⁵ Μόλις το 1990 το μοντέλο που πρότεινε τότε αναπτύχθηκε διεξοδικά στο βιβλίο του με τίτλο «Αστυνόμευση προσανατολισμένη στο πρόβλημα».¹³⁶ Από τότε έχουν γραφτεί μια σειρά από άρθρα και βιβλία των οποίων οι συγγραφείς έχουν ως σημείο αναφοράς τις θέσεις του Goldstein. Επίσης πολλές αστυνομικές υπηρεσίες έχουν προσπαθήσει να εφαρμόσουν αυτό το μοντέλο, ιδιαίτερα στις Ηνωμένες Πολιτείες και άλλες Αγγλοσαξονικές χώρες.

¹³⁴ Βλ. παρακάτω σελ. 66.

¹³⁵ Herman Goldstein, *Improving Policing: A Problem-Oriented Approach*, 1979, όπ. αναφ. στο Braga A., *Problem-Oriented Policing and Crime Prevention*, Criminal Justice Press, New York, 2002, p. 1.

¹³⁶ Goldstein Herman, *Problem-Oriented Policing*. New York, McGraw Hill, 1990.

Σύμφωνα με τον συγγραφέα η αστυνόμευση που επικεντρώνεται στα προβλήματα προέκυψε ως μια νέα πρόταση που πηγάζει από την κριτική για την παρούσα κατάσταση της αστυνόμευσης....υπό την στενή της έννοια, εστιάζει απευθείας στην ουσία της αστυνόμευσης- στα προβλήματα που συνιστούν το έργο της αστυνομίας και στον τρόπο χειρισμού τους... Σε ένα πιο ευρύ πλαίσιο, αποτελεί έναν ευρύ σχεδιασμό βελτίωσης της αστυνομίας για την οποία η κύρια προτεραιότητα συνδέεται με τον προσδιορισμό των αυθύπαρκτων προβλημάτων, τα οποία διαμορφώνουν μια αστυνομική υπηρεσία, επηρεάζοντας τον τρόπο λειτουργίας του προσωπικού, του οργανισμού και του τρόπου άσκησης της αστυνόμευσης.¹³⁷

Σύμφωνα με τα όσα υποστηρίζει ο Goldstein, το παλιό μοντέλο της αστυνόμευσης που αντιδρά στα περιστατικά δεν επιλύει τα προβλήματα εγκληματικότητας. Η αστυνομία δεν πρέπει να ανταποκρίνεται απλώς στις επαναλαμβανόμενες κλήσεις των πολιτών για εγκλήματα που τελέστηκαν, αλλά να ψάχνει για λύσεις στα γενικότερα προβλήματα εγκληματικότητας, καθώς πίσω από κάθε επαναλαμβανόμενο πρόβλημα υπάρχουν βαθύτερες συνθήκες που το δημιουργούν. Η αστυνόμευση που αντιδρά στο έγκλημα δεν εξετάζει αυτές τις συνθήκες, με αποτέλεσμα τα ίδια περιστατικά εγκληματικότητας να επαναληφθούν στο μέλλον. Προκειμένου να είναι πιο αποτελεσματικό το έργο της αστυνομίας, πρέπει να συγκεντρώνονται πληροφορίες για αυτά τα περιστατικά και να σχεδιάζεται η κατάλληλη αντίδραση, η οποία πρέπει να βασίζεται στην φύση των βαθύτερων συνθηκών που προκαλούν το πρόβλημα (ή τα προβλήματα).¹³⁸

2.1. Εφαρμογή του Μοντέλου - η Θέση της Ανάλυσης

Σημαντική θέση στην υλοποίηση αυτής της μορφής αστυνόμευσης κατέχει η ανάλυση, η οποία επικεντρώνεται στη προσεκτική μελέτη των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η αστυνομία, προκειμένου να προσδιορίσει τις πιο κατάλληλες και αποτελεσματικές λύσεις. Η ανάλυση στην προκειμένη περίπτωση αποτελεί βασικό στάδιο μιας διαδικασίας που προσδιορίζεται από τα αρχικά «S.A.R.A.». Τα προαναφερόμενα ακρωνύμια προκύπτουν από τις λέξεις: έρευνα, ανάλυση, ανταπόκριση και αξιολόγηση (scanning, analysis, response, assessment).¹³⁹ Τα στάδια αυτά αποτελούν την εφαρμογή του υπό εξέταση μοντέλου στην πράξη. Στα παρακάτω υποκεφάλαια εξετάζονται αυτά τα στάδια:

¹³⁷ Το ίδιο, p. 32.

¹³⁸ Braga A., 2002, p. 10-11.

¹³⁹ Clarke R.- Eck J., *Become a Problem Solving Crime Analyst*, Jill Dando Institute of Crime Science, University College London, 2003, step. 5.

2.1.1. Έρευνα

Το στάδιο της έρευνας έχει να κάνει με τον αρχικό προσδιορισμό των προβλημάτων. Το πρόβλημα στην προσέγγιση του Goldstein προσδιορίζεται ως *μία ομάδα ομοίων και αλληλοσχετιζόμενων επαναλαμβανόμενων περιστατικών, παρά ως ένα μεμονωμένο περιστατικό. Ένα αυθύπαρκτο πρόβλημα που αφορά την κοινότητα και την αστυνομία.*¹⁴⁰

Οι Ronald Clarke και John Eck, οι οποίοι εμπνέονται από τις θεωρήσεις του Goldstein, υποστηρίζουν ότι ένα πρόβλημα μπορεί να αναγνωριστεί από τα παρακάτω έξι στοιχεία¹⁴¹:

- **να βιώνεται από την κοινότητα:** απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί η εμπειρία που πρέπει να έχει αποκτήσει το κοινό, ή ένας αριθμός μελών του, για το κάθε ένα συγκεκριμένο πρόβλημα εγκληματικότητας που προκύπτει.
- **να προκαλεί βλάβη:** τα έννομα αγαθά προσώπων ή οργανισμών πρέπει να θίγονται από το πρόβλημα που συνδέεται με την εγκληματικότητα.
- **να προκαλεί την προσδοκία του κοινού για ανταπόκριση της αστυνομίας:** κάποια μέλη του κοινού πρέπει να προσδοκούν στην ανταπόκριση της αστυνομίας απέναντι στα αίτια που προκαλούν την βλάβη. Οι επαναλαμβανόμενες κλήσεις του κοινού προς την αστυνομία για μία σειρά όμοιων περιστατικών αποτελεί ένδειξη εμφάνισης ενός προβλήματος.
- **να αποτελείται από περισσότερα από ένα γεγονότα:** τα προβλήματα πρέπει να αποτελούνται από διακριτά γεγονότα, τα οποία ανάλογα με τη φύση του εγκλήματος μπορούν να έχουν μικρή διάρκεια (π.χ. κλοπές) ή και μεγάλη (π.χ. απάτες, εκβιασμοί κλπ).
- **να υπάρχει επανάληψη των περιστατικών που συνθέτουν το πρόβλημα:** η επανάληψη των περιστατικών μπορεί να έχει τη μορφή της έξαρσης ενός προβλήματος σε ένα χρονικό διάστημα (π.χ. διαρρήξεις σε μία συγκεκριμένη περιοχή), ή την αναγνώριση ενός προβλήματος που τελείται για πολύ καιρό σε μια ορισμένη περιοχή (π.χ. πορνεία)
- **να υπάρχει το στοιχείο της ομοιότητας μεταξύ των γεγονότων που συνθέτουν το πρόβλημα:** τα γεγονότα που επαναλαμβάνονται πρέπει να παρουσιάζουν ομοιότητα ή να συνδέονται μεταξύ τους. Μπορούν να τελούνται από το ίδιο πρόσωπο, η τυπολογία των θυμάτων να είναι η ίδια, να λαμβάνουν χώρα σε όμοιες περιοχές και σε όμοιες συνθήκες κ.λπ.

¹⁴⁰ Goldstein Herman, 1990, p. 66.

¹⁴¹ Clarke R.- Eck J., 2003, step. 15.

Προκειμένου να προσδιοριστούν αυτά τα χαρακτηριστικά θα πρέπει μία αστυνομική υπηρεσία να είναι σε θέση να αναγνωρίζει τις τυπολογίες και τις τάσεις στην εξέταση της εγκληματικότητας βασιζόμενη στις πηγές πληροφοριών που διαθέτει. Οι πληροφορίες αυτές δεν θα πρέπει να περιορίζονται μόνο σε ποσοτικά δεδομένα (εγκληματολογικές στατιστικές κ.λπ.) αλλά, θα πρέπει να περιλαμβάνουν και ποιοτικά στοιχεία, τα οποία μπορούν να συλλεχθούν από την επαφή της αστυνομίας με το κοινό.¹⁴² Γι' αυτό το λόγο η αστυνομία παράλληλα θα πρέπει να τηρεί «ανοιχτό κανάλι επαφής» για διαβουλεύσεις με διάφορες ομάδες της κοινότητας και άλλους κοινωνικούς φορείς, προκειμένου να θέσει αντικειμενικές προτεραιότητες στα προβλήματα εγκληματικότητας που έχουν σοβαρότερο αντίκτυπο στη κοινότητα.¹⁴³

2.1.2. Ανάλυση

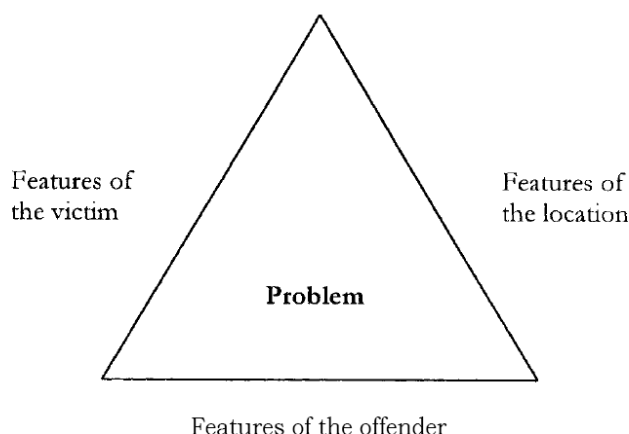
Αυτή η φάση αποσκοπεί στο να προσδιοριστούν και να αναλυθούν οι παράγοντες των προβλημάτων που κινούν τα νήματα των περιστατικών εγκληματικότητας, τα οποία επηρεάζουν την κοινότητα.

Με την συγκέντρωση ποιοτικών κυρίως πληροφοριών ο αναλυτής σε μία αστυνομική υπηρεσία προσπαθεί να δημιουργήσει ουσιαστικά ερωτήματα τα οποία πρέπει να απαντηθούν έτσι ώστε να αποκαλυφθεί η φύση του προβλήματος. Με βάση το συγκεκριμένο μοντέλο αστυνόμευσης τα ερωτήματα που τίθενται και οι αντίστοιχες πληροφορίες που αναζητούνται μπορούν να προσδιοριστούν στο πλαίσιο που καθορίζεται από το λεγόμενο «τρίγωνο του εγκλήματος» ή «τρίγωνο της ανάλυσης του προβλήματος» (crime triangle - problem analysis triangle).¹⁴⁴ Η παρακάτω σχηματική περιγραφή χρησιμοποιείται προκειμένου να περιγράψει τα βασικά στοιχεία που αποτελούν ένα πρόβλημα που σχετίζεται με την εγκληματικότητα.

¹⁴² Στα πλαίσια το μοντέλου αστυνόμευσης επικεντρωμένης στο πρόβλημα έχει υποστηριχθεί ότι η αστυνομία πρέπει να υποστηρίζει την εφαρμογή ποιοτικών μεθόδων έρευνας από τις υπηρεσίες της που έρχονται σε επαφή με το κοινό, μέσα από την παρατήρηση και την διεξαγωγή συνεντεύξεων σε πολίτες, προκειμένου οι γνώσεις που θα αποκομιστούν να περιλαμβάνουν όλες τις πτυχές του προβλήματος που πρέπει να αντιμετωπιστεί. Για περισσότερα σχετικά με ποιοτικές μεθόδους ανάλυσης βλ. International Association of Law Enforcement Intelligence Analysts *Exploring Crime Analysis: Readings on Essential Skills*, BookSurge, North Charleston, 2004, pp. 157-163.

¹⁴³ Braga A., Problem- Oriented Policing and Crime Prevention, 2002, pp. 15-16.

¹⁴⁴ Clarke R.- Eck J., step. 9.

Figure 1-1. Problem Analysis Triangle

145

Η ανάλυση που οδηγείται από το λεγόμενο «τρίγωνο του εγκλήματος», στηρίζεται στη θεωρία περί «δραστηριοτήτων ρουτίνας» (routine activities) που αναπτύχθηκε από τους Lawrence Cohen και Marcus Felson.¹⁴⁶ Η προσέγγιση τους εστιάζει στα χαρακτηριστικά του εγκλήματος παρά στα χαρακτηριστικά του εγκληματία - δράστη. Υποστηρίζουν ότι τρία είναι τα βασικά στοιχεία για την τέλεση μιας εγκληματικής δράσης με επιθετικό χαρακτήρα¹⁴⁷ σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο: Οι δράστες που έχουν πρόθεση, οι κατάλληλοι στόχοι και η απουσία «φύλακα» που θα αποτρέψει τις εγκληματικές πράξεις. Αν δεν υπάρχει η παρουσία ενός από τα παραπάνω συστατικά στοιχεία, είναι απίθανο να τελεστεί ένα έγκλημα.

Εστιάζοντας στα τρία προαναφερθέντα χαρακτηριστικά που παρουσιάζονται σε κάθε πρόβλημα, καθοδηγείται αντίστοιχα η ανάλυση. Οι πληροφορίες που θα συγκεντρωθούν αφορούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του θύματος, του δράστη και του τόπου όπου τελούνται τα περιστατικά που συνθέτουν ένα πρόβλημα. Μέσα από αυτές τις πληροφορίες θα γίνουν οι υποθέσεις που θα αφορούν στη σύνδεση κάποιων μεταβλητών με το συγκεκριμένο πρόβλημα που εξετάζεται. Οι υποθέσεις με τη σειρά τους θα οδηγήσουν στη συγκέντρωση νέων εμπειρικών δεδομένων, προκειμένου να τις επιβεβαιώσουν ή να τις διαψεύσουν.¹⁴⁸

Οι εκτιμήσεις και τα τελικά συμπεράσματα της ανάλυσης σχετικά με την φύση του προβλήματος που εξετάζεται και τους παράγοντες που το γεννούν θα οδηγήσουν στο επόμενο στάδιο της ανταπόκρισης των Αρχών Επιβολής του Νόμου.

¹⁴⁵ Πηγή από Hough M. and Tilley N., Auditing Crime and Disorder: Guidance for Local partnerships, Crime Detection and Prevention Series, Paper 91. London.

¹⁴⁶ Cohen, Lawrence E. and Marcus Felson. (1979) "«Social Change and Crime Rate Trends: A Routine Activity Approach» American Sociological Review Vol. 44, pp. 588-608.

¹⁴⁷ Αναφέρονται κυρίως σε εγκλήματα βίας εναντίον προσώπων και εγκλήματα που τελούνται με αφαίρεση.

2.1.3. Ανταπόκριση

Στο στάδιο αυτό εφαρμόζονται στρατηγικές αντίδρασης του επίσημου κοινωνικού ελέγχου, οι οποίες κατευθύνονται από τα πορίσματα της ανάλυσης και σκοπό έχουν να εξαλείψουν τους παράγοντες που προσδιορίστηκαν στην προηγούμενη φάση. Πιο συγκεκριμένα η ανάλυση θα αποκαλύψει τους εν δυνάμει «στόχους» στους οποίους θα πρέπει να γίνει παρέμβαση, αλλά και θα προτείνει ιδέες για την μορφή αυτής της παρέμβασης.¹⁴⁹

Ο ρόλος της αστυνομίας στην ανταπόκριση απέναντι στο πρόβλημα δεν περιορίζεται μόνον στην παρουσία αστυνομικών στο κατάλληλο τόπο και χρόνο προκειμένου να εντοπίσουν και να συλλάβουν δράστες. Σύμφωνα με τον Goldstein η αποτελεσματική αντίδραση, εξαρτάται από την πρωτοβουλία άλλων φορέων να προβούν σε δράσεις οι οποίες θα μειώσουν τις ευκαιρίες διάπραξης εγκληματικών πράξεων ή θα κινητοποιήσουν άτυπες μορφές κοινωνικού ελέγχου που θα απομακρύνουν τους παραβάτες από συγκεκριμένους τόπους.¹⁵⁰ Γίνεται εμφανές ότι οι θέσεις αυτές έρχονται σε συνάφεια με τις προσεγγίσεις που αφορούν την κατά περίπτωση πρόληψη. Σύμφωνα με τον Clarke με τον όρο «κατά περίπτωση πρόληψη» περιγράφουμε τις μη ποινικές παρεμβάσεις που αποβλέπουν στο να εμποδίσουν το πέρασμα στην πράξη, τροποποιώντας τις ειδικές περιστάσεις, στις οποίες μια σειρά από παρόμοια εγκλήματα έχουν διαπραχθεί ή θα μπορούσαν να έχουν διαπραχθεί... προσφέρονται να εξαλείψουν κατά τρόπο διαρκή τις ευκαιρίες διάπραξης αυτών των εγκλημάτων, να τις καταστήσουν δυσκολότερες, ενέχουσες περισσότερες διακινδυνεύσεις ή λιγότερο επωφελείς.¹⁵¹

Η αστυνόμευση που προσανατολίζεται στο πρόβλημα, εφαρμόζει τις προτάσεις που έχουν αναπτυχθεί από τους υποστηρικτές της κατά περίπτωση πρόληψης, με απώτερο στόχο να αποτρέψει τον «εν δυνάμει» εγκληματία να προβεί στην παράνομη πράξη. Πιθανοί δράστες θεωρούνται πρόσωπα που παίρνουν αποφάσεις και αυτοπροσδιορίζονται σύμφωνα με την προσπάθεια που χρειάζονται να καταβάλουν, με τους κινδύνους που έχουν να διατρέξουν και με τα προεξοφλούμενα οφέλη.¹⁵²

Η λίστα με τα πιθανά μέτρα της κατά περίπτωση πρόληψης προσδιορίζεται από τους παραπάνω παράγοντες που επηρεάζουν την απόφαση του εν γένει δράστη (αύξηση προσπάθειας, διακινδύνευσης, εξασθένηση οφέλους). Ανάμεσα σε αυτά που έχουν προταθεί από τους υποστηρικτές του μοντέλου αξίζει να γίνει αναφορά στα μέτρα που ως στόχο έχουν να

¹⁴⁸ Βλ. Lamm Weisel Deborah, «The sequence of Analysis in Solving Problems», Crime Prevention Studies, vol. 15, 2003, pp. 233-250.

¹⁴⁹ Braga A., 2002, p. 18.

¹⁵⁰ Το ίδιο.

¹⁵¹ ο ορισμός αναφέρεται στο Cusson Maurice, *Σύγχρονη Εγκληματολογία*, (μτφρ. Σαγκουνίδου-Δασκαλάκη), Νομική Βιβλιοθήκη, χ.χ., σελ. 240-241.

¹⁵² Clarke 1992 και 1995 όπως αναφέρεται στο Cusson Maurice, σελ. 240-241.

ευαισθητοποιήσουν την κοινότητα καθώς και αυτά που αποσκοπούν να ενεργοποιήσουν άλλες μορφές κοινωνικού ελέγχου. Τέτοιες μορφές κοινωνικής αντίδρασης, προϋποθέτουν μεγαλύτερη συνεργασία της αστυνομίας με άλλους κοινωνικούς φορείς καθώς και ενεργητικότερη συμμετοχή του κοινού στην αντεγκληματική πολιτική.

2.1.4. Αξιολόγηση

Το τελικό στάδιο εφαρμογής του υπό εξέταση μοντέλου αποτελείται από μια διαρκή ανασκόπηση και έλεγχο της εξέλιξης της ανταπόκρισης σε σχέση με την επίτευξη των στόχων που έχουν προσδιοριστεί. Βασική επιδίωξη είναι να διαπιστωθεί το κατά πόσο η παρέμβαση που επιλέχθηκε είχε ουσιαστική επίδραση στο πρόβλημα.

Η αξιολόγηση της ανταπόκρισης αποσκοπεί σε δύο κύριους στόχους: πρώτον, στο να διατηρήσει η αστυνομία την ευθύνη της απέναντι στο κοινό για την απόδοση της και την ορθολογική χρήση των πόρων που διαθέτει, στα πλαίσια της εξασφάλισης εμπιστοσύνης από την κοινότητα, και δεύτερον, στο να λάβει γνώση για το ποιες από τις δράσεις που εφαρμόζει έχουν αποτέλεσμα στην αντιμετώπιση συγκεκριμένων προβλημάτων, έτσι ώστε να βελτιώσει τις μελλοντικές σχεδιασμούς.¹⁵³

Πρέπει να επισημανθεί ότι η αξιολόγηση πρέπει να είναι διαρκής και να πραγματοποιείται σχεδόν παράλληλα με το στάδιο εφαρμογής του σχεδιασμού ανταπόκρισης της αστυνομίας απέναντι στο πρόβλημα, προκειμένου να εξασφαλίζεται η δυνατότητα διορθωτικών παρεμβάσεων, όταν κρίνεται αναγκαίο. Απροσδόκητες εξελίξεις που αφορούν στο πρόβλημα μπορούν να παρουσιαστούν - καθώς η εγκληματικότητα έχει τη δική της ιδιαίτερη δυναμική - οι οποίες θα οδηγήσουν σε αντίστοιχες τροποποιήσεις του σχεδιασμού δράσης της αστυνομίας.¹⁵⁴

Ο αναλυτής που εκτιμά την επίδραση των ληφθέντων μέτρων πρέπει να λαμβάνει επίσης υπόψη τις κριτικές που έχουν ασκηθεί αναφορικά με την αποτελεσματικότητα των κατά περίπτωση μέτρων πρόληψης, οι οποίες υποστηρίζουν ότι οι προσπάθειες πρόληψης συγκεκριμένων εγκλημάτων θα οδηγήσει απλώς, στην μετακίνηση της εγκληματικής δραστηριότητας σε άλλο τόπο, στην αλλαγή των τρόπων δράσης των εγκληματιών, ή ακόμα και στην εμφάνιση άλλων μορφών εγκλημάτων.¹⁵⁵ Γι' αυτό το λόγο, στην αξιολόγηση πρέπει να εκτιμούνται και να επισημαίνονται έγκαιρα νέες τάσεις στην εγκληματικότητα και να εξετάζεται η πιθανότητα σύνδεσης τους με την επίδραση που έχουν τα μέτρα πρόληψης τα οποία εφαρμόζονται για ένα συγκεκριμένο πρόβλημα εγκληματικότητας.

¹⁵³ Braga A., 2002, σελ. 21.

¹⁵⁴ Clarke R.- Eck J., step. 40

¹⁵⁵ Repetto, T.A., (1976), «Crime Prevention and the Displacement Phenomenon». Crime and Delinquency, No. 22.

2.2. Προοπτικές- Εκτιμήσεις

Βασικό χαρακτηριστικό του προαναφερόμενου μοντέλου, αποτελεί η προσπάθεια ουσιαστικής συμμετοχής της αστυνομίας στην επίλυση των προβλημάτων που συνδέονται με την εγκληματικότητα, παρά στην βελτίωση του αντιδραστικού της ρόλου απέναντι στα τελεσμένα εγκλήματα.

Η ανάλυση των προβλημάτων αποτελεί τον ουσιαστικό μηχανισμό που πρέπει να αναπτύξει κάθε αστυνομική υπηρεσία, και ιδίως τα τοπικά αστυνομικά τμήματα τα οποία γνωρίζουν καλύτερα τα ιδιαίτερα προβλήματα εγκληματικότητας με τα οποία έρχονται σε άμεση επαφή. Κάτι τέτοιο ωστόσο οδηγεί στην ανάγκη μίας καλύτερης συνεργασίας με το κοινό, καθώς και στην ενδυνάμωση των τοπικών αστυνομικών υπηρεσιών, που βρίσκονται στα χαμηλότερα επίπεδα ενός αστυνομικού οργανισμού, με το κατάλληλο προσωπικό και τα μέσα που θα έχουν ως κύριο καθήκον την ανάλυση πληροφοριών.

Ο «παραδοσιακή» μορφή αστυνόμευσης έχει κατηγορηθεί πως προσπαθεί να ελαχιστοποιήσει τις εξωτερικές παρεμβάσεις στο έργο της και πως θεωρεί το κοινό ως παθητικές οντότητες που δεν έχουν ρόλο στην αντεγκληματική πολιτική.¹⁵⁶ Η αστυνόμευση που επικεντρώνεται στα προβλήματα αναγνωρίζει τον ρόλο της κοινότητας και την συμμετοχή των πολιτών στην πρόληψη του εγκλήματος. Ο ρόλος αυτός προσδιορίζεται ως εξής: πρώτον οι κάτοικοι μιας περιοχής με την βοήθεια και καθοδήγηση της αστυνομίας, αλλά και άλλων αρχών άσκησης κοινωνικού ελέγχου, μπορούν να αναλάβουν συγκεκριμένες δράσεις και πρωτοβουλίες συμμετέχοντας ενεργά σε προγράμματα πρόληψης. Απώτερος στόχος είναι να μειωθεί η ανωνυμία και να ενδυναμωθεί το αίσθημα συνυπευθυνότητας, συνοχής και αλληλεγγύης.¹⁵⁷ Δεύτερον οι ίδιοι οι πολίτες μπορούν να συμβάλλουν στην παροχή ποιοτικότερων πληροφοριών προς την αστυνομία, αναφορικά με ένα πρόβλημα εγκληματικότητας. Η ανάλυση προβλημάτων έχει την ανάγκη πηγών πληροφόρησης, που προέρχονται από την κοινότητα και που μπορούν να απαντήσουν σε ερωτήματα όπως ο φόβος του κοινού για το έγκλημα, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των θυμάτων, κ.λπ.¹⁵⁸

Έχει υποστηριχθεί ότι το πρότυπο της κοινοτικής αστυνόμευσης συνδυάζεται με το μοντέλο αυτό, καθώς τα προαναφερθέντα στάδια εφαρμογής του έχουν πρακτική αξία και σε

¹⁵⁶ Green J, «Community Policing in America: Changing the Nature, Structure and Function of the Police», *Criminal Justice*, Vol. 3, 2000, pp. 310.

¹⁵⁷ Λαμπροπούλου Έφη, «Κοινοτισμός και Κοινοτική Πρόληψη. Το “νέο παράδειγμα” στην αντεγκληματική πολιτική», στο: Μαγγανάς Αντ. (επιμ.), *Τιμητικός Τόμος για την Αλίκη Γιωτοπούλου- Μαραγκοπούλου*, τ. Α', Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2003, σελ. 786.

¹⁵⁸ Boba Rachel, «Analysis in Policing», March 2000, txt at: www.cops.usdoj.gov.

τέτοια προγράμματα.¹⁵⁹ Γίνεται εμφανές ότι με αυτή την προσέγγιση η αστυνομία αποκτά έναν περισσότερο ενεργό ρόλο στην κοινωνία και στα προβλήματα εγκληματικότητας που αντιμετωπίζει, εφόσον αναζητά και αναλύει πληροφορίες που σχετίζονται με τους παράγοντες που ευνοούν την εμφάνιση του εγκληματικού φαινομένου, οι οποίοι δεν μπορούν να αποκαλυφθούν μέσα από επίσημες στατιστικές και τυποποιημένες αναφορές των αστυνομικών «πρώτης γραμμής».

Από την άλλη πλευρά, έχουν επισημανθεί αδυναμίες στην πρακτική προσέγγιση του μοντέλου, οι οποίες αφορούν κυρίως στην δυσκολία των τοπικών αστυνομικών υπηρεσιών να κάνουν από μόνες τους ανάλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν.¹⁶⁰ Προκειμένου οι αστυνομικοί οργανισμοί να είναι σε θέση να συμμετέχουν ουσιαστικά στην επίλυση των προβλημάτων, είναι αναγκαίο να ενδυναμωθούν οι δομές τους ιδιαίτερα στα χαμηλότερα επίπεδα τους. Τα τοπικά αστυνομικά τμήματα πρέπει να διαθέτουν το κατάλληλο εξοπλισμό και μέσα που θα συμβάλουν στην εφαρμογή αναλυτικών μεθόδων σε τοπικό επίπεδο. Απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί η «αποκεντροποίηση» της διοίκησης των αστυνομικών οργανισμών, ώστε οι περιφερειακές υπηρεσίες να είναι σε θέση να λαμβάνουν σημαντικές αποφάσεις και μέτρα που θα είναι προσαρμοσμένα στις τοπικές ιδιαιτερότητες των περιοχών που αστυνομεύουν.

¹⁵⁹ Hill Bryan, «Crime Analysis and Community Based Policing: Mere Reflections in the Same Mirror», 2003, txt. at, www.iaca.net, 26-2-2005.

¹⁶⁰ Lamm Weisel Deborah, 2003, pp. 140-141.

3. Σύγκριση των Δύο Μοντέλων

Από την εκτενή παρουσίαση των δύο μοντέλων αστυνόμευσης γίνεται εμφανές ότι παρουσιάζονται σημαντικές ομοιότητες μεταξύ τους. Και τα δύο μοντέλα προϋποθέτουν την χρήση της ανάλυσης πληροφοριών ως εργαλείο για την κατανόηση και ερμηνεία του εγκλήματος. Βασικές διαφορές υφίστανται ωστόσο στον τρόπο που συνδράμει η ανάλυση τις αστυνομικές αρχές στην εκπλήρωση της αποστολής τους.

Έχει αναγνωριστεί ότι με βάση τα δύο μοντέλα υφίστανται δύο κύριες μορφές ανάλυσης: η **ανάλυση εγκληματολογικών πληροφοριών** (criminal intelligence analysis) και η **ανάλυση εγκλήματος** (crime analysis). Η πρώτη συνδέεται με την άμεση συνδρομή των αστυνομικών ερευνών και ανακρίσεων, ενώ η δεύτερη συνδέεται με τη διαδικασία επίλυσης προβλημάτων εγκληματικότητας.¹⁶¹

Συγκρίνοντας τα δύο μοντέλα γίνονται εμφανείς οι εξής ομοιότητες:¹⁶²

- Έχουν ως βασικό εργαλείο την εφαρμογή τους στις μεθόδους ανάλυσης. Στόχος είναι τα ακατέργαστα δεδομένα από διάφορες πηγές, να μετατρέπονται σε επεξεργασμένες πληροφορίες οι οποίες αποτελούν πολύτιμη γνώση για τις Αρχές Επιβολής του Νόμου.
- Προϋποθέτουν τη δημιουργία των κατάλληλων οργανωτικών δομών από τους αστυνομικούς οργανισμούς, που υποστηρίζουν το έργο της ανάλυσης, με την συστηματική εκμετάλλευση και τη διάχυση των επεξεργασμένων πληροφοριών σε όλα τα επίπεδα προκειμένου η δράση της αστυνομίας να είναι όσο το δυνατόν πιο ορθολογική και να έχει τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα.
- Προσπαθούν να υποστηρίξουν την προληπτική δράση της αστυνομίας, η οποία ενεργεί εκ των προτέρων και δεν αντιδρά απλώς στα εγκλήματα που τελούνται. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην συλλογή πληροφοριών που προέρχονται από περιπτώσεις επαναλαμβανόμενης θυματοποίησης, οι οποίες οδηγούν σε συμπεράσματα για τάσεις και τυπολογίες αναφορικά με το έγκλημα.
- Προσπαθούν να αυξήσουν την απόδοση της αστυνομίας μέσα από την καλύτερη εκμετάλλευση των πόρων που διαθέτουν.
- Αναγνωρίζουν την ανάγκη καθιέρωσης συνεργασίας με εξωτερικούς φορείς πέρα των Αρχών Επιβολής του Νόμου προκειμένου να επιτευχθεί ουσιαστική επίδραση στην εγκληματικότητα.

¹⁶¹ International Association of Law Enforcement Intelligence Analysts, Exploring Crime Analysis: Readings on Essential Skills, σελ. 15-16.

¹⁶² Βλ. Tilley N., «Problem Oriented Policing, Intelligence Led Policing and the National Intelligence Model», x.x., 0-9455607-1-X, txt. at. www.jdi.ucl.ac.uk, 10-2-2005.

Παρ' όλες τις ομοιότητες που προαναφέρθηκαν διαπιστώνονται ωστόσο και μερικές ουσιώδεις διαφορές οι οποίες έχουν να κάνουν με τον τρόπο που προσεγγίζουν το εγκληματικό φαινόμενο:

- Η αστυνόμευση που επικεντρώνεται στα προβλήματα, προσπαθεί να εντοπίσει τους παράγοντες που ευνοούν στην εμφάνιση των εγκλημάτων που παρουσιάζουν ομοιότητα ή σχετίζονται. Η αστυνόμευση που στηρίζεται στην επεξεργασία πληροφοριών, εστιάζει στην μελέτη των εγκληματικών δραστηριοτήτων στοχεύοντας να εξαρθρώσει εγκληματίες και εγκληματικά δίκτυα.
- Η αστυνόμευση που επικεντρώνεται στα προβλήματα δίνει ιδιαίτερη έμφαση στα χαμηλά επίπεδα ενός αστυνομικού οργανισμού,¹⁶³ προκειμένου να επιτυγχάνεται άμεση και καλύτερη γνώση των προβλημάτων εγκληματικότητας. Η αστυνόμευση που στηρίζεται στην επεξεργασία πληροφοριών προσπαθεί να βελτιώσει και να κάνει πιο ορθολογικές τις αποφάσεις που λαμβάνουν όσοι ασκούν διοίκηση σε έναν αστυνομικό οργανισμό, όπως και για τους επικεφαλής των αστυνομικών ερευνών.
- Στην περίπτωση του πρώτου μοντέλου ο καθορισμός των προτεραιοτήτων στην αντεγκληματική πολιτική καθορίζεται κυρίως από την κοινότητα, όπως αυτές προκύπτουν από τις επαναλαμβανόμενες «κλήσεις» των πολιτών για ένα συγκεκριμένο πρόβλημα. Αντίθετα στο δεύτερο μοντέλο οι προτεραιότητες τίθενται κατόπιν προσεκτικής μελέτης του εγκληματικού περιβάλλοντος από αυτούς που λαμβάνουν αποφάσεις, όχι μόνον από τους αστυνομικούς οργανισμούς αλλά και από άλλους φορείς που συμμετέχουν στην αντεγκληματική πολιτική.
- Το πρώτο μοντέλο επιδιώκει την επίδραση στα προβλήματα εγκληματικότητας με την εφαρμογή μέτρων κατά περίπτωση πρόληψης που είναι προσαρμοσμένα στο συγκεκριμένο πρόβλημα που αντιμετωπίζεται. Στο δεύτερο μοντέλο, τα μέτρα που λαμβάνονται σχετίζονται με πιο γενικές πολιτικές πρόληψης μέσα από τη συνεργασία και τις αποφάσεις που λαμβάνουν οι φορείς που ασκούν κοινωνικό έλεγχο.
- Η αστυνόμευση που επικεντρώνεται στα προβλήματα δεν είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική στην αντιμετώπιση σοβαρών και οργανωμένων μορφών εγκλήματος που δεν αντιμετωπίζονται μόνον με μέτρα περιστασιακής πρόληψης. Η αστυνόμευση που στηρίζεται στην επεξεργασία πληροφοριών, υποστηρίζει την αστυνομική έρευνα για την εξάρθρωση οργανωμένων εγκληματικών δικτύων.

¹⁶³ Αστυνομικές υπηρεσίες «πρώτης γραμμής».

4. Η Ανάπτυξη της Αστυνόμευσης που Χρησιμοποιεί την Ανάλυση Εγκληματολογικών Πληροφοριών

Η μεθοδολογία της Ανάλυσης Εγκληματολογικών πληροφοριών έχει αναγνωριστεί και χρησιμοποιείται από τα περισσότερα αναπτυγμένα κράτη της Ευρώπης καθώς και από τις Η.Π.Α., την Αυστραλία και τον Καναδά. Από χώρα σε χώρα η ανάλυση έχει την δική της ιδιαίτερη θέση στα εθνικά συστήματα ανταλλαγής πληροφοριών που συλλέγονται από την επαφή των Αρχών Επιβολής του Νόμου με το εγκληματικό περιβάλλον. Σημαντική επίσης είναι η θέση της ανάλυσης στα πλαίσια της διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας, για την αντιμετώπιση οργανωμένων μορφών εγκλήματος που υπερβαίνουν τα σύνορα ενός κράτους.

Σε μια συνοπτική ιστορική αναδρομή,¹⁶⁴ οι πρώτες τεχνικές ανάλυσης άρχισαν να χρησιμοποιούνται τον 18^ο αιώνα από την Μητροπολιτική Αστυνομία του Λονδίνου, με την καθιέρωση του θεσμού των «Detectives» (1840), οι οποίοι είχαν ως κύρια αρμοδιότητα τον προσδιορισμό τυπολογιών για το έγκλημα μέσα από την εξέταση και σύνδεση μεμονωμένων περιστατικών εγκληματικότητας. Επίσης την ίδια περίοδο άρχισε να πραγματοποιείται η χρήση στατιστικών εγκληματικότητας για την πόλη του Λονδίνου (από το 1847), ενώ χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά η έννοια του *modus operandi*, για την πραγματοποίηση της κατάταξης των παραβατών με βάση τον τρόπο τέλεσης των εγκλημάτων.

Επόμενος σταθμός στην ανάπτυξη της ανάλυσης, θεωρούνται οι καινοτομίες οι οποίες έλαβαν χώρα στην αστυνομία του Μπέκλεϊ της Καλιφόρνιας, την περίοδο 1905-1932, όταν Διοικητής της ήταν ο «Πατέρας της Αμερικάνικης Αστυνόμευσης» **August Vollmer**. Οι ιδέες του άρχισαν να μορφοποιούν την μεθοδολογία της ανάλυσης στην αστυνομία. Οι καινούργιες μέθοδοι αποσκοπούσαν στην καλύτερη διαχείριση των πληροφοριών για το έγκλημα, προκειμένου να επιτευχθεί αποτελεσματικότερη αστυνομική δράση. Αυτές περιλάμβαναν την δημιουργία ενός ενιαίου συστήματος διαχείρισης αρχείων, τη χαρτογράφηση της εγκληματικότητας και τον καθορισμό γεωγραφικών ζωνών περιπολιών με βάση την κατανομή της εγκληματικότητας. Οι καινοτομίες του Vollmer επηρέασαν την αστυνόμευση στις Η.Π.Α. προκαλώντας την διάδοση των αναλυτικών μεθόδων.

Η ανάλυση εγκληματολογικών πληροφοριών με τη σύγχρονη μορφή της άρχισε να χρησιμοποιείται ευρύτατα από τους αστυνομικούς οργανισμούς στις αρχές τις δεκαετίας του '90. Μετά το τέλος του ψυχρού πολέμου και την πτώση του ανατολικού μπλοκ, η απειλή του κομμουνισμού ως πρωταρχικό ζήτημα εθνικής ασφάλειας έπαψε να υφίσταται και οι εθνικές

¹⁶⁴ International Association of Law Enforcement Intelligence Analysts, Exploring Crime Analysis: Readings on Essential Skills, 2004, pp. 12-15.

υπηρεσίες πληροφοριών είχαν χάσει το λόγο ύπαρξης τους και την κοινωνική αποδοχή που είχαν μέχρι τότε. Αυτές οι νέες συνθήκες οδήγησαν τόσο στη δημιουργία νέων στόχων, όσο και στην επέκταση των αναλυτικών μεθόδων – οι οποίες είχαν αναπτυχθεί ευρύτατα σε αυτές τις υπηρεσίες- στις σύγχρονες μορφές αστυνόμευσης. Οι νέοι στόχοι είχαν να κάνουν κυρίως με τη διεθνή τρομοκρατία και τις σύγχρονες μορφές του οργανωμένου εγκλήματος.¹⁶⁵

Παράλληλα, οι εξελίξεις στη διεθνή συνεργασία σε θέματα ασφάλειας και πρόληψης του εγκλήματος οδήγησαν στην σταδιακή ανάπτυξη μιας κοινής γλώσσας μεταξύ των σύγχρονων κρατών όσον αφορά στην μεθοδολογία της διαχείρισης, ανταλλαγής και ανάλυσης των εγκληματολογικών πληροφοριών. Συγκεκριμένα στο άρθρο 28 παρ. 1 και 2 της σύμβασης του Παλέρμο προβλέπεται η ανάπτυξη από τα κράτη κοινών ορισμών, προτύπων και μεθοδολογιών για την ανάλυση των πληροφοριών οι οποίες αφορούν στις οργανωμένες εγκληματικές δραστηριότητες, καθώς και η συμμετοχή των επιστημονικών και ακαδημαϊκών κοινοτήτων στην ανάλυση των σχετικών πληροφοριών.

Παρακάτω παρουσιάζονται οι προαναφερθείσες εξελίξεις σχετικά με την ανάπτυξη της ανάλυσης εγκληματολογικών πληροφοριών και τους οργανισμούς επιβολής του Νόμου που την χρησιμοποιούν σε Διεθνές και Ευρωπαϊκό επίπεδο. Επίσης, γίνεται ιδιαίτερη αναφορά για τη χώρα μας και τις προοπτικές καλύτερης αξιοποίησης των πληροφοριών που διαχειρίζονται η Ελληνική Αστυνομία και οι λοιπές Ελληνικές Αρχές Επιβολής του Νόμου.

4.1. Διεθνές επίπεδο

Σε διεθνές επίπεδο αξίζει να γίνει ειδική αναφορά στην ύπαρξη διεθνών ενώσεων αναλυτών, στον ρόλο του οργανισμού της Interpol και στην ανάπτυξη της ανάλυσης στις Η.Π.Α., στον Καναδά και την Αυστραλία.

4.1.1. Διεθνείς Ενώσεις Αναλυτών

Μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του '80 υπήρχε μία σαφής απουσία κάποιων διεθνώς αναγνωρισμένων κανόνων που προσδιορίζουν την μεθοδολογία της ανάλυσης εγκληματολογικών πληροφοριών. Την πρωτοβουλία για να πραγματοποιηθεί κάτι τέτοιο την πήρε μία μικρή ομάδα επαγγελματιών αναλυτών των Η.Π.Α. και του Καναδά, η οποία διοργάνωσε την πρώτη της συνάντηση στην Ορλεάνη της Λουϊζιάνα το 1981. Αυτοί κήρυξαν τη

¹⁶⁵ Για περισσότερα βλ. Anderson A., Den Boer M., Cullen P., Gilmore W., Raab C., Walker N., *Policing the European Union. Theory, Law, and Practice*, Claredon Studies in Criminology, Oxford, 1996, pp. 172-174.

δημιουργία της Διεθνούς Ένωσης Αναλυτών των Αρχών Επιβολής του Νόμου (International Association of Law Enforcement Analysts - IALEIA).

Σήμερα η IALEIA αποτελεί μία διεθνή ένωση με μέλη σε όλον τον κόσμο (συμπεριλαμβανομένης και της χώρας μας), αντιπροσωπεύοντας πάνω από διακόσους Οργανισμούς Επιβολής του Νόμου. Σκοπός της IALEIA είναι να προωθήσει υψηλά στάνταρ επαγγελματισμού στον τομέα της ανάλυσης εγκληματολογικών πληροφοριών, καθιερώνοντας διεθνείς αναγνωρισμένους κανόνες όσον αφορά στην ορολογία και στη μεθοδολογία της ανάλυσης.¹⁶⁶

Πέραν της IALEIA, από την δεκαετία του 90' δημιουργήθηκαν και άλλες ενώσεις αναλυτών σε διάφορες χώρες με σημαντικότερη, αυτή της Διεθνούς Οργάνωσης Αναλυτών Εγκλήματος (International Association of Crime Analysts). Η διαφορά με την IALEIA είναι ότι η δεύτερη υποστηρίζει περισσότερο την μορφή ανάλυσης που συνδέεται με την διαδικασία επίλυσης προβλημάτων, σύμφωνα με την προσέγγιση του Herman Goldstein.¹⁶⁷ Η IACA διοργανώνει σε ετήσιο επίπεδο διεθνείς διασκέψεις για θέματα που αφορούν την εξέλιξη της ανάλυσης του εγκλήματος από τις Αρχές Επιβολής του Νόμου, ενώ το 2004 δημοσίευσε την πρώτη της έκδοση με τίτλο *Exploring Crime Analysis*, στην οποία περιγράφεται εκτενώς η μεθοδολογία της ανάλυσης.¹⁶⁸

4.1.2. Η Ανάλυση Εγκληματολογικών Πληροφοριών στον Οργανισμό Interpol

Η Interpol - μαζί με τον οργανισμό της Europol- αποτελούν τον κατεξοχήν φορέα διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας μέσω της οποίας πραγματοποιείται η ανταλλαγή και επεξεργασία πληροφοριών που αφορούν το υπερεθνικό έγκλημα. Αποτελεί έναν από τους παλαιότερους φορείς διεθνούς συνεργασίας, έχει έδρα στην Λυών της Γαλλίας και μέχρι το 2004 διέθετε 181 Κεντρικά Γραφεία σε αντίστοιχο αριθμό κρατών.

Η διαχείριση των πληροφοριών, γίνεται μέσω των εθνικών γραφείων απευθείας ή μέσω της Γενικής Γραμματείας, βάσει ενός εξελιγμένου συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών. Οι κυριότερες εγκληματικές δραστηριότητες με τις οποίες ασχολείται είναι: τα εγκλήματα κατά των προσώπων, κατά της περιουσίας, το οργανωμένο έγκλημα και η τρομοκρατία, η διαφθορά, η παραχάραξη νομισμάτων, η πλαστογραφία, τα εγκλήματα κατά του περιβάλλοντος, η διακίνηση των ναρκωτικών και το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος.¹⁶⁹

¹⁶⁶ Fahlman R., 1998, σελ. 48

¹⁶⁷ Βλ. σελ. 57-65.

¹⁶⁸ Για περισσότερα βλ. την κεντρική ιστοσελίδα της ένωσης: www.iaca.net.

¹⁶⁹ Βλ. Χλούπης Γ., *Διασυνοριακό και Υπερεθνικό Οργανωμένο Έγκλημα*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2005, σελ. 439-443.

Ο κλάδος της Interpol που ασχολείται με το οργανωμένο έγκλημα ανάμεσα στα καθήκοντα που της έχουν ανατεθεί, περιλαμβάνεται η διασταύρωση και ανάλυση πληροφοριών για το οργανωμένο έγκλημα. Ειδικότερα ασχολείται με τη συλλογή και την ανάλυση πληροφοριών, οι οποίες αφορούν τις εγκληματικές ομάδες των Ανατολικοευρωπαϊκών χωρών. Επιπρόσθετα, από το 1988 έχει συσταθεί από την Γενική Γραμματεία της Interpol, η Ειδική Μονάδα Ανάλυσης Εγκληματολογικών Πληροφοριών (Analytical Criminal Intelligence Unit- A.C.I.U.), η οποία αποτελείται από εξειδικευμένο προσωπικό, με σκοπό την εκπόνηση στρατηγικών και επιχειρησιακών αναλύσεων αναφορικά με προβλήματα εγκληματικότητας που έχουν διεθνή διάσταση, αλλά και την παροχή συνδρομής στις έρευνες των αστυνομικών αρχών των κρατών- μελών.

4.1.3. Η Ανάλυση Εγκληματολογικών Πληροφοριών στις Η.Π.Α.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής όπως προαναφέρθηκε, η ανάλυση εγκληματολογικών πληροφοριών έχει μία ιστορία που ξεκινά από τις αρχές του 20ου αιώνα. Τις δεκαετίες του '60 και '70 ψηφίστηκαν από την Αμερικάνικη Κυβέρνηση σχετικοί νόμοι που προέβλεπαν τη δημιουργία εθνικών υπηρεσιών που σκοπό είχαν να χρηματοδοτήσουν και να εφαρμόσουν διάφορα προγράμματα σε εθνικό επίπεδο για τον έλεγχο της εγκληματικότητας.¹⁷⁰ Σε καθένα από τα προγράμματα αυτά επιδιωκόταν η διάδοση και εφαρμογή της μεθοδολογίας της ανάλυσης από τις αστυνομικές υπηρεσίες σε όλη την περιφέρεια των Η.Π.Α..

Η δεκαετία 90' θεωρήθηκε η «χρυσή εποχή της ανάλυσης» κατά την οποία αναπτύχθηκαν και υιοθετήθηκαν ευρέως από πολλές αστυνομικές υπηρεσίες οι θέσεις Herman Goldstein για το μοντέλο αστυνόμευσης που επικεντρώνεται στα προβλήματα. Με βάση τις νέες ιδέες, εφαρμόζονται μέχρι σήμερα ανάλογα προγράμματα κοινοτικής αστυνόμευσης, ενώ υλοποιούνται σχετικά εκπαιδευτικά προγράμματα με αντικείμενο την ανάλυση εγκλήματος από Πανεπιστημιακά ιδρύματα της χώρας.¹⁷¹

Το χαρακτηριστικότερο όμως πρόγραμμα στις Η.Π.Α. στο οποίο εφαρμόστηκαν πολλές από τις μεθόδους της ανάλυσης εγκληματολογικών πληροφοριών, είναι αυτό που υλοποιήθηκε

¹⁷⁰ Με τον Νόμο Law Enforcement Assistance Act (1965) δημιουργήθηκε η πρώτη υπηρεσία συνδρομής των Αρχών Επιβολής του Νόμου, η οποία αργότερα το 1968 με τον Νόμο Omnibus Safe Streets and Crime Control δημιουργήθηκε η Διοίκηση Ενίσχυσης των Αρχών Επιβολής του Νόμου (L.E.A.A.), μια υπηρεσία που σκοπό είχε να χρηματοδοτεί σε περιφερειακό επίπεδο διάφορα προγράμματα για τον έλεγχο του εγκλήματος. Η τελευταία συνέβαλε στην εκπόνηση διάφορων εκδόσεων που αφορούσαν την ανάλυση [ενδεικτικά αναφέρονται: Police Crime Analysis Unit Handbook (1973), Crime Analysis Operations Manual (1977)]. Για περισσότερα βλ. Bruce C, Fundamentals of Crime Analysis, στο International Association of Law Enforcement Intelligence Analysts, Exploring Crime Analysis: Readings on Essential Skills, 2004, pp. 11-16.

¹⁷¹ Για περισσότερα βλ. την ιστοσελίδα του Κέντρου για την Αστυνόμευση που επικεντρώνεται στα προβλήματα: www.popocenter.org.

(την ίδια περίοδο) στην Νέα Υόρκη, επί της δημαρχίας του R. Giuliani. Οι νέες μέθοδοι που εφαρμόστηκαν αποσκοπούσαν στην ενοποίηση των δεδομένων που προέρχονταν από τα διάφορα περιφερειακά αστυνομικά τμήματα σε μία κεντρική βάση με σκοπό την αποτελεσματικότερη ροή και διαχείριση των πληροφοριών. Με τα ηλεκτρονικά συστήματα Compstat (Computer Statistics) και G.I.S. (Geographic Information Systems) κάθε βεβαιωθέν από την αστυνομία περιστατικό καταγράφονταν στη κεντρική τράπεζα δεδομένων και με την κατάλληλη επεξεργασία δίνονταν μία πιστή εικόνα της εξέλιξης της εγκληματικότητας σε στατιστικό και γεωγραφικό επίπεδο. Οι περιφερειακοί διευθυντές της αστυνομίας της Νέας Υόρκης μαζί με άλλους φορείς (εκπρόσωποι της εισαγγελίας και των συναρμόδιων υπηρεσιών δημόσιας διοίκησης) συνεδρίαζαν δύο φορές την εβδομάδα στο ComCon (Command and Control), όπου ανέλυαν την πορεία των δεικτών εγκληματικότητας και επανακαθόριζαν τις επιχειρησιακό έργο της αστυνομίας. Δυστυχώς τα καινούργια τεχνολογικά επιτεύγματα χρησιμοποιήθηκαν στο πλέγμα του δόγματος των πολιτικών της μηδενικής ανοχής. Τα νέα συστήματα επέτρεψαν τον επιλεκτικό προσανατολισμό και τη διοχέτευση της κατασταλτικής δράσης σε περιοχές ή πληθυσμιακές ομάδες - στόχους, χρησιμοποιώντας κριτήρια που δεν είχαν άμεση σχέση με την εγκληματικότητα ή την εγκληματογένεση.¹⁷²

Στα πλαίσια της αντιμετώπισης του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος μια σειρά από ανεξάρτητους μεταξύ τους οργανισμούς έχουν ουσιαστικό ρόλο στην διαχείριση και ανάλυση πληροφοριών. Σημαντικότερο ρόλο από αυτούς του οργανισμούς έχουν τα τελευταία έτη η Κεντρική Υπηρεσία Επεξεργασίας Πληροφοριών (C.I.A.) και η Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Ερευνών (F.B.I.). Και οι δύο διαθέτουν πολυπληθή προσωπικό και μέσα για την διεξαγωγή συγκέντρωσης και ανάλυσης δεδομένων που αφορούν την τρομοκρατία, τα ναρκωτικά και λοιπές μορφές οργανωμένου εγκλήματος. Πέραν των προαναφερομένων, αξιομνημόνευτες είναι επίσης οι αναλύσεις διαφόρων εθνικών κέντρων όπως του National Drugs Intelligence η οποία εκπονεί σε τακτική βάση εκτιμήσεις απειλών για το έγκλημα της εμπορίας ναρκωτικών.¹⁷³

4.1.4 Καναδάς

Στον Καναδά η ανάλυση εγκληματολογικών πληροφοριών έχει αναπτυχθεί ιδιαίτερα στον τομέα της καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος. Στην χώρα λειτουργούν δύο κύρια εθνικά σώματα για την συλλογή και ανάλυση πληροφοριών για το οργανωμένο έγκλημα: η Υπηρεσία Εγκληματολογικών Επεξεργασμένων Πληροφοριών του Καναδά (Criminal

¹⁷² Βλ. Παπαθεοδώρου Θ., Δημόσια Ασφάλεια και Αντεγκληματική Πολιτική, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2002, σελ. 239-246.

¹⁷³ Για περισσότερα βλ. τις κεντρικές ιστοσελίδες των ανωτέρω υπηρεσιών: www.cia.gov, www.fbi.gov και www.usdoj.gov/ndic.

Intelligence Service Canada- C.I.S.C.) και το Διευθυντήριο Εγκληματολογικών Επεξεργασμένων Πληροφοριών της Βασιλικής Αστυνομίας του Καναδά (RCMP's Criminal Intelligence Directorate- C.I.D.).

Η πρώτη έχει ως πρωταρχική αποστολή την διευκόλυνση της ανταλλαγής πληροφοριών και τον συντονισμό μεταξύ των αστυνομικών αρχών της χώρας.¹⁷⁴ Στα πλαίσια αυτά έχει εγκαθιδρυθεί ένα εθνικό δίκτυο ανταλλαγής πληροφοριών το οποίο αποτελείται από περιφερειακές υπηρεσίες συλλογής και επεξεργασίας πληροφοριών σχετικά με το οργανωμένο έγκλημα. Στο επίπεδο αυτών των υπηρεσιών πραγματοποιείται η ανάλυση των δεδομένων που συλλέγονται από όλες τις αστυνομικές υπηρεσίες της Αστυνομίας του Καναδά (RCMP).

Οι περιφερειακές υπηρεσίες της C.I.S.C. συνεργάζονται στη συλλογή, ταξινόμηση, αξιολόγηση, ανάλυση και διάχυση των πληροφοριών με τη συνεισφορά τους στο Αυτοματοποιημένο Σύστημα Εγκληματολογικών Επεξεργασμένων Πληροφοριών και Δεδομένων (Automated Criminal Intelligence Information System), το οποίο αποτελεί μία εθνική διαδικτυακή βάση συγκέντρωσης πληροφοριών για τις σοβαρές και οργανωμένες μορφές εγκλήματος.

Ανώτερη επιτροπή της C.I.S.C., η οποία αποτελείται από τον Αρχηγό της Αστυνομίας του Καναδά και είκοσι - δύο Διευθυντές των κύριων Αρχών Επιβολής του Νόμου της χώρας, συνεδριάζει δύο φορές τον χρόνο και με βάση τα πορίσματα των αναλύσεων που έχουν πραγματοποιηθεί, καθορίζονται οι εθνικές προτεραιότητες και οι στόχοι των Αρχών Επιβολής του Νόμου στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος.¹⁷⁵

Βασικό προϊόν ανάλυσης της C.I.S.C. αποτελεί η Ετήσια Έκθεση για το Οργανωμένο Έγκλημα στο Καναδά. Στην έκθεση αυτή παρουσιάζονται οι δραστηριότητες και οι τάσεις του οργανωμένου εγκλήματος στη χώρα.

Όσον αφορά το Διευθυντήριο Εγκληματολογικών Επεξεργασμένων Πληροφοριών (C.I.D.) ένα από τα κύρια προγράμματα του είναι η εκπόνηση στρατηγικών και τακτικών (επιχειρησιακών) αναλύσεων για όλα τα επίπεδα των οργανισμών της Αστυνομίας του Καναδά, καθώς και για λογαριασμό της C.I.S.C.¹⁷⁶ Ένα από τα βασικά έργα της C.I.D. αποτελεί η εφαρμογή του προγράμματος SLEIPNIR, με το οποίο πραγματοποιούνται εκτιμήσεις της απειλής για το οργανωμένο έγκλημα στον Καναδά, «μετρώντας» κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που συνθέτουν αυτό το φαινόμενο. Συγκεκριμένα, έχουν καθοριστεί 19 συνολικά δείκτες οι οποίοι χρησιμοποιούνται για αυτήν την μέτρηση, ανάμεσα στους οποίους

¹⁷⁴ Steward J, Intelligence Analysis of Transnational Crime: Assessing Canadian Preparedness, The journal of Conflict Studies, Vol 16, No.1, 1997.

¹⁷⁵ Για περισσότερα βλ. τον διαδικτυακό τόπο www.cisc.ca.

¹⁷⁶ Βλ. διαδικτυακό τόπο της Royal Canadian Mountain Police: www.rcmp.ca/crimint/ci_aboutcid_e.htm.

είναι: η διαφθορά, η άσκηση βίας, η εξειδίκευση, η σύνδεση με άλλες εγκληματικές οργανώσεις κ.λπ. Η μέτρηση της απειλής για κάθε εγκληματική οργάνωση γίνεται με αυτόν τον τρόπο, έχοντας ως σκοπό οι αστυνομικές αρχές του Καναδά να θέτουν προτεραιότητες στη δράση τους, συγκρίνοντας τις δυνατότητες, τα όρια και τις τρωτότητες κάθε εγκληματικής οργάνωσης που ερευνάται.¹⁷⁷

4.1.5 Αυστραλία

Στην Αυστραλία από τα τέλη της δεκαετίας του 90' άρχισε να εφαρμόζεται το μοντέλο αστυνόμευσης που βασίζεται στην επεξεργασία πληροφοριών. Οι καινούργιες δομές στο αστυνομικό σύστημα, είχαν ως προτεραιότητα την ενοποίηση των πληροφοριακών δεδομένων σε ενιαία βάση και την καλύτερη επίτευξη των στόχων των αστυνομικών υπηρεσιών, μέσα από την διάχυση επεξεργασμένων πληροφοριών. Ανάλογα μοντέλα με το Compstat εφαρμόστηκαν σε διάφορες παρεμφερείς μορφές, όπως το Operations and Crime Reviews (OCR) στην αστυνομία της Νέας Νότιας Ουαλίας, το οποίο αποτέλεσε μηχανισμός κεντρικής καθοδήγησης της αστυνομίας για την μείωση του εγκλήματος.¹⁷⁸

Στα πλαίσια διατήρησης μίας ενοποιημένης βάσης πληροφοριών για όλη την χώρα, έχει ιδρυθεί από το 2003 η Australian Crime Commission, της οποίας κύρια αποστολή αποτελεί η βελτίωση της ικανότητας των Αρχών Επιβολής του Νόμου να καταπολεμήσουν σοβαρές και οργανωμένες μορφές εγκλήματος. Με βάση τα δεδομένα που συλλέγονται πραγματοποιεί στρατηγικές και επιχειρησιακές αναλύσεις, προτείνει τον καθορισμό εθνικών προτεραιοτήτων για τις Αρχές επιβολής του Νόμου, και συμμετέχει στην διεξαγωγή ερευνών για εγκλήματα που έχουν εθνική διάσταση.¹⁷⁹

4.2. Ευρωπαϊκό Επίπεδο

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπάρχουν κράτη των οποίων οι αστυνομικοί οργανισμοί έχουν μεγάλη πείρα στην ανάλυση εγκληματολογικών πληροφοριών και τη χρησιμοποιούν για πολλά χρόνια σε όλα τα επίπεδα δράσης (στρατηγικά, επιχειρησιακά, κεντρικά, περιφερειακά). Η οργάνωση και η αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών τους, κυρίως στην αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος, στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στα προϊόντα των μονάδων ανάλυσης, των οποίων η οργάνωση χαρακτηρίζεται από επαρκές και ειδικευμένο προσωπικό, σύγχρονο

¹⁷⁷ Βλ. Strang J. S., «Project SLEIPNIR: An Analytical Technique for Operational Priority Setting», 2005 International Conference on Intelligence Analysis, txt at: <http://analysis.mitre.org>, 13-3-2005.

¹⁷⁸ Ratcliffe J., 2003, p. 2.

¹⁷⁹ Australian Institute of Criminology, Specialized Commonwealth Agencies Against Organized Crime, txt. at: www.aic.gov.au, 17-8-2005.

τεχνολογικό εξοπλισμό και καλή διασύνδεση και συνεργασία με την ηγεσία και τις περιφερειακές αστυνομικές υπηρεσίες (Ηνωμένο Βασίλειο, Γερμανία, Βέλγιο, Ολλανδία, Σουηδία).¹⁸⁰

Το υφιστάμενο ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο, αλλά και η πολιτική βούληση από τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης υποστηρίζουν την ανάπτυξη και χρήση των μεθόδων της ανάλυσης από τις Αρχές Επιβολής του Νόμου. Με βάση τις συζητήσεις που έλαβαν χώρα στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε τον Οκτώβριο του 1999 προτάθηκε η δημιουργία μιας συνολικής στρατηγικής πρόληψης της εγκληματικότητας, η οποία θα αφορά στη γενική εγκληματικότητα και στο οργανωμένο έγκλημα. Η στρατηγική αυτή προσδιορίζει έντεκα στόχους ανάμεσα στους οποίους περιλαμβάνεται *η ενδυνάμωση της συλλογής και ανάλυσης των πληροφοριών για το οργανωμένο έγκλημα*. Επίσης, στο «Πρόγραμμα της Χάγης»,¹⁸¹ που αποτελεί συνέχεια του Προγράμματος του Τάμπερε, επαναλαμβάνεται η ίδια προτεραιότητα, προβλέποντας επιπρόσθετα (στο κεφάλαιο 2.3 που αφορά την Αστυνομική Συνεργασία) ότι *από την 1-1-2006 οι αναλυτικές εκθέσεις της Europol για την κατάσταση του οργανωμένου εγκλήματος, θα πρέπει να αντικατασταθούν από «αξιολογήσεις απειλών»*. Αυτό σημαίνει ότι τα κράτη-μέλη αντίστοιχα θα πρέπει να αλλάξουν τις δομές τους και να αποκτήσουν τεχνογνωσία ώστε να παράγουν «εθνικές εκθέσεις με εκτιμήσεις απειλών» κάτι το οποίο απαιτεί εξειδικευμένο προσωπικό ενταγμένο σε μονάδες ανάλυσης που παράγουν υψηλής ποιότητας στρατηγικές και επιχειρησιακές αναλύσεις. Τέλος, το Ηνωμένο Βασίλειο έχει ήδη δηλώσει ότι ως πρωτοβουλία κατά τη διάρκεια της προεδρίας του στην Ε.Ε. (1^η Ιουλίου- 31 Δεκεμβρίου), θα προτείνει σε συνεργασία με την Europol ένα «Ευρωπαϊκό Μοντέλο Διαχείρισης Εγκληματολογικών Πληροφοριών» (European Criminal Intelligence Model) βασισμένο στις αρχές και τις πρακτικές του εθνικού τους Μοντέλου Διαχείρισης Εγκληματολογικών Πληροφοριών (National Intelligence Model).¹⁸²

¹⁸⁰ Το Ηνωμένο Βασίλειο αποτελεί την χώρα όπου έχει αναπτυχθεί περισσότερο η ανάλυση εγκληματολογικών πληροφοριών. Στο Πανεπιστήμιο του Μάντσεστερ από το εκπαιδευτικό έτος 1998-199 λειτουργεί τμήμα ανάλυσης του εγκλήματος σε επίπεδο πανεπιστημιακού τίτλου σπουδών, μεταπτυχιακού ή διδακτορικού. Επίσης έχει δημιουργηθεί μία εθνική Υπηρεσία Ανάλυσης Πληροφοριών (National Criminal Intelligence Service-N.C.I.S.) η οποία αποτελεί τον κεντρικό πυρήνα ενός μοντέλου ανταλλαγής πληροφοριών, το οποίο περιλαμβάνει τρία επίπεδα: τοπικό, εθνικό και διεθνές. Στο τοπικό επίπεδο, σε κάθε Νομό λειτουργεί μία Διοικητική Μονάδα (Basic Command Unit) η οποία καθορίζει την χρήση των πόρων της αστυνομίας στα πλαίσια μίας πολιτικής που στηρίζεται στην επεξεργασία πληροφοριών. Σε εθνικό και υπερεθνικό επίπεδο η N.C.I.S. αποτελεί τον κεντρικό φορέα που κατευθύνει τις αστυνομικές υπηρεσίες στο Ηνωμένο Βασίλειο, αλλά και τον σύνδεσμο ανταλλαγής πληροφοριών με άλλες χώρες καθώς και με την Europol. Για περισσότερα βλ. Gill P., Security Intelligence in the United Kingdom. Intelligence Led Policing. "Rounding up the usual suspects again?", χ.χ.,txt. at. www.psa.ac.uk, 12-2-2005.

¹⁸¹ Υιοθετήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 4-5- Νοεμβρίου 2004.

¹⁸² Έρευνα στην ιστοσελίδα www.nusonline.co.uk, στην θεματική ενότητα «crime prevention», η οποία έλαβε χώρα την 19-8-2005.

Πρωταγωνιστικό ρόλο στην ανάλυση εγκληματολογικών πληροφοριών στην Ευρώπη έχει ο διεθνής **οργανισμός Europol**, ο οποίος έχει χαρακτηριστεί ως το «ευρωπαϊκό κέντρο ανάλυσης» για το οργανωμένο έγκλημα, καθώς διαθέτει εξειδικευμένο προσωπικό και τελευταίας τεχνολογίας εξοπλισμό.¹⁸³ Η μονάδα ανάλυσης της Europol αποτελεί την καρδιά του οργανισμού, η οποία συνδράμει στις έρευνες των κρατών - μελών με την παροχή χρήσιμων στοιχείων που προκύπτουν από την διενέργεια στρατηγικών και επιχειρησιακών αναλύσεων. Το έργο των αναλυτών στηρίζεται στην συλλογή, αξιολόγηση και εκμετάλλευση πληροφοριών οι οποίες παρέχονται από τα κράτη- μέλη. Αυτές οι πληροφορίες αποθηκεύονται σε ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων του οργανισμού, οι οποίες χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για τους σκοπούς της ανάλυσης και ονομάζονται Αναλυτικοί Φάκελοι Εργασίας (Analysis Work Files). Ο τρόπος εκμετάλλευσης αυτών των φακέλων καθορίζεται αυστηρά στην σύμβαση της Europol, καθώς περιέχουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, ενώ η πρόσβαση σε αυτούς επιτρέπεται μόνο στο προσωπικό του οργανισμού που έχει καθήκοντα ανάλυσης.¹⁸⁴ Μέχρι το έτος 2003 ο αριθμός των αναλυτικών φακέλων εργασίας ήταν 18, οι οποίοι αφορούν διάφορες ειδικότερες μορφές του οργανωμένου εγκλήματος.

Σε στρατηγικό επίπεδο η μονάδα ανάλυσης της Europol εκπονεί μία σειρά από εκθέσεις που αφορούν στο οργανωμένο έγκλημα και ιδίως την διακίνηση ναρκωτικών, την παράνομη μετανάστευση και το εμπόριο ανθρώπων. Ωστόσο, το σημαντικότερο προϊόν της, αποτελεί η Έκθεση για το Οργανωμένο Έγκλημα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η έκθεση αυτή γίνεται σε ετήσια βάση, απευθύνεται προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και περιγράφει την κατάσταση του οργανωμένου εγκλήματος στην Ε.Ε. Όπως προαναφέρθηκε, η Έκθεση αυτή από το 2006 θα αντικατασταθεί από «αξιολόγηση απειλής», προσπαθώντας να περιγράψει τον χαρακτήρα και την επίδραση του οργανωμένου εγκλήματος στην Ε.Ε. Σε επιχειρησιακό επίπεδο, παρόλο που η Europol δεν διαθέτει άμεσες επιχειρησιακές αρμοδιότητες, οι αναλυτές της υποβοηθούν το έργο των Αρχών Επιβολής του Νόμου των κρατών - μελών παρέχοντας αναλυτική υποστήριξη σε πολύπλοκες υποθέσεις οργανωμένου εγκλήματος που μπορούν να ερευνώνται από τις Αρχές Επιβολής του Νόμου ενός ή περισσότερων κρατών- μελών (Member State Operational Project with Europol Support- M.S.O.P.E.S.).¹⁸⁵

¹⁸³ Στεργιούλης Ε., «Europol: Ετήσια Έκθεση Δραστηριοτήτων για το έτος 1999», Ποινική Δικαιοσύνη, Οκτώβριος 2000, σελ.1050.

¹⁸⁴ Οι Αναλυτικοί Φάκελοι Εργασίας δεν περιέχουν στοιχεία μόνον για πρόσωπα που είναι ύποπτα ή έχουν καταδικαστεί άλλα και για άλλα πρόσωπα όπως θύματα, μάρτυρες κ.λπ. Βλ. άρθρο 10 της Ιδρυτικής Σύμβασης του οργανισμού της Europol.

¹⁸⁵ Βλ. Europol, Europol Intelligence Handling, 2003.

4.3. Η Ανάλυση Εγκληματολογικών Πληροφοριών στην Ελλάδα

Η χώρα μας, ιδιαίτερα μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες, βρίσκεται σε ένα μεταβατικό στάδιο όσον αφορά την χρήση της ανάλυσης εγκληματολογικών πληροφοριών από τις Εθνικές Αρχές Επιβολής του Νόμου. Αποτελεί γεγονός ότι σε σύγκριση με άλλα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης η εφαρμογή της μεθοδολογίας της ανάλυσης είναι περιορισμένη καθώς εκπονούνται ελάχιστες αναλυτικές εκθέσεις (στρατηγικής κυρίως φύσης) από τις επιτελικές υπηρεσίες των Διοικητικών Αρχών, ενώ οι υπηρεσίες «πρώτης γραμμής» περιορίζονται στην εκμετάλλευση ή περιορισμένη επεξεργασία πληροφοριών, στα πλαίσια του προανακριτικού τους έργου.

Σήμερα στην Ελλάδα υφίστανται τέσσερις βασικές Διοικητικές Αρχές οι οποίες διαχειρίζονται και επεξεργάζονται εγκληματολογικές πληροφορίες. Αυτές είναι η Ελληνική Αστυνομία, το Λιμενικό Σώμα, η Υπηρεσία Πρόληψης Ειδικών Εγκλημάτων (πρώην ΣΔΟΕ) και η Τελωνειακή Υπηρεσία. Παρακάτω περιγράφεται συνοπτικά ο ρόλος αυτών των Αρχών, ενώ γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στις Υπηρεσίες που χρησιμοποιούν την μεθοδολογία της ανάλυσης σε ξεχωριστό κεφάλαιο.

4.3.1. Οι Εθνικές Διοικητικές Αρχές που διαχειρίζονται Εγκληματολογικές Πληροφορίες

Στην Ελληνική Αστυνομία βασικό ρόλο για τη συλλογή, επεξεργασία και διάχυση πληροφοριών έχει το Αρχηγείο αυτής, το οποίο αποτελείται από κεντρικές επιτελικές υπηρεσίες. Στον Κλάδο Ασφάλειας και Τάξης του Αρχηγείου πραγματοποιείται σε κεντρικό επίπεδο η διαχείριση πληροφοριών για την εγκληματικότητα οι οποίες συγκεντρώνονται σε εθνικές βάσεις δεδομένων.¹⁸⁶ Οι Δ/νσεις του Κλάδου που έχουν ρόλο στην συγκέντρωση και επεξεργασία πληροφοριών για την εγκληματικότητα είναι οι εξής: α) Δ/νση Δημόσιας Ασφάλειας, β) Δ/νση Κρατικής Ασφάλειας, γ) Δ/νση Αλλοδαπών δ) Δ/νση Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας και ε) η Δ/νση Γενικής Αστυνόμευσης. Για τα θέματα τρομοκρατίας την αποκλειστική αρμοδιότητα για την διαχείριση τέτοιων πληροφοριών έχει η Δ/νση Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας (Δ.Α.Ε.Ε.Β.) η οποία υπάγεται απ' ευθείας στον Αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας.¹⁸⁷

¹⁸⁶ Με την υπ' αριθμ. 3002/10/73-ξδ/13.12.1999 απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης αποφασίστηκε η δημιουργία στο Υπουργείο κεντρικής βάσης δεδομένων και η σύσταση Εθνικού Συστήματος Εγκληματολογικών Πληροφοριών, στο οποίο θα καταχωρούνται αρχικά από τις Δ/νσεις Ασφάλειας και τις Αστυνομικές Δ/νσεις των Νομών, στοιχεία και πληροφορίες τα οποία έχουν σχέση με εγκληματικές πράξεις και δράστες.

¹⁸⁷ Πέρα από τις παραπάνω βάσεις πληροφοριών αξιολόγα ειδικευμένα αρχεία δεδομένων διατηρεί η Δ/νση Εγκληματολογικών Πληροφοριών. Ενδεικτικά αναφέρονται: το αυτοματοποιημένο σύστημα αναγνώρισης δακτυλικών αποτυπωμάτων, το αυτόματο σύστημα αρχειοθέτησης και επίδειξης φωτογραφιών, με αναλυτή

Στο **Λιμενικό Σώμα** κεντρικό σημείο για τη συλλογή, επεξεργασία και διάχυση πληροφοριών αποτελεί η Δ/ση Ασφάλειας του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας, η οποία διαθέτει τα παρακάτω Τμήματα: α) Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας. β) Κρατικής Ασφάλειας και γ) Δίωξης Ναρκωτικών.

Η **Υπηρεσία Πρόληψης Ειδικών Εγκλημάτων** (πρώην Σ.Δ.Ο.Ε.), η οποία έχει αρμοδιότητες πρόληψης, δίωξης και καταστολής του οικονομικού εγκλήματος, με βάση τους κανονισμούς που την διέπουν διαθέτει την Κεντρική Υπηρεσία (Κ.Υ.) ή οποία είναι αρμόδια για τη συλλογή και διανομή επεξεργασμένων πληροφοριών προς τις περιφερειακές της Διευθύνσεις.

Στην **Τελωνειακή Υπηρεσία**, η 33^η Δ/ση του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών έχει κεντρικό ρόλο στη διαχείριση πληροφοριών που συλλέγει από τη δράση των τελωνειακών υπηρεσιών της χώρας. Ειδικότερα το 5^ο Τμήμα της έχει αναλάβει τη διαχείριση του συστήματος A.F.I.S. στην Ελλάδα (Antifraud Information System) η οποία αποτελεί μία βάση πληροφοριών Ευρωπαϊκής Ένωσης όπου καταγράφονται οι υποθέσεις απάτης.¹⁸⁸

Σε **Διυπουργικό επίπεδο**, η ανταλλαγή και επεξεργασία πληροφοριών έχει αναπτυχθεί για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και της εμπορίας ναρκωτικών.

Σύμφωνα με τον Ν. 2331/95 θεσπίστηκε η λειτουργία της **Επιτροπής του άρθρου 7**, αρμοδιότητα της οποίας είναι η αποδοχή και η διερεύνηση οποιασδήποτε καταγγελίας, η οποία σχετίζεται με νομιμοποίηση εσόδων που προέρχονται από εγκληματικές πράξεις. Αυτή η επιτροπή αποτελεί μία ανεξάρτητη διοικητική Αρχή, στην οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι της Τράπεζας της Ελλάδος, της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, του Υπουργείου Ανάπτυξης, της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης. Ωστόσο οι δυνατότητες της στην οικονομική ανάλυση είναι περιορισμένες, καθώς εξαρτάται άμεσα από την θέληση των τραπεζών να καταγγείλουν και να παρέχουν ποιοτικές πληροφορίες για περιπτώσεις στις οποίες υπάρχει η υπόνοια ξεπλύματος «βρώμικου» χρήματος.

Τέλος, από το 1990 λειτουργεί το **Συντονιστικό Όργανο Δίωξης Ναρκωτικών** (Σ.Ο.Δ.Ν.), με έδρα το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης.¹⁸⁹ Το προσωπικό του προέρχεται από τα τρία συναρμόδια Υπουργεία (Υπουργεία Δημόσιας Τάξης, Οικονομικών και Εμπορικής Ναυτιλίας) και ανάμεσα στις αρμοδιότητες του συμπεριλαμβάνεται: α) η ανταλλαγή πληροφοριών, ειδήσεων ή στοιχείων μεταξύ των υπηρεσιών, που έχουν σχέση με συγκεκριμένες

αλληλουχιών βάσεων D.N.A., και το σύστημα συγκριτικών εξετάσεων ιχνών καλύκων και Βολίδων. Για περισσότερα βλ. την κεντρική ιστοσελίδα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης: www.mopo.gr, στο κεφάλαιο που αφορά τις ειδικές υπηρεσίες.

¹⁸⁸ Για περισσότερα βλ. www.gsis/customs/afis.htm, 21/8/2005.

¹⁸⁹ Ιδρύθηκε βάσει του Π.Δ. 126/90.

υποθέσεις δίωξης ναρκωτικών, τόσο σε εθνικό, όσο και σε διεθνές επίπεδο και β) η παροχή άμεσης συνδρομής, κατά λόγο αρμοδιότητας, στα στάδια της έρευνας και προανάκρισης καθώς και η διάθεση, στην επιληφθείσα αρχή, κάθε δυνατού μέσου ή στοιχείου ικανού να διευκολύνει την εξιχνίαση μιας υπόθεσης.

Όπως γίνεται φανερό, στη χώρα μας έχει αναπτυχθεί ένα δίκτυο πληροφοριών το οποίο - με εξαίρεση το ζήτημα των ναρκωτικών - συνίσταται από ανεξάρτητα μεταξύ τους διωκτικά σώματα που διατηρούν τις δικές τους αυτόνομες βάσεις δεδομένων. Σε σύγκριση με άλλες χώρες, που έχουν αναπτύξει την ανάλυση, στη χώρα μας δεν υφίσταται ένα ενιαίο περιβάλλον συγκέντρωσης και επεξεργασίας των εγκληματολογικών πληροφοριών που να προέρχονται από τη δράση των προαναφερθέντων εθνικών διωκτικών αρχών. Έτσι ο μεγάλος όγκος δεδομένων που υπάρχει σε πολλές και διάφορες υπηρεσίες δεν είναι άμεσα εκμεταλλεύσιμος. Σοβαρό πρόβλημα υπάρχει επίσης με την έλλειψη ολοκληρωμένης μηχανοργάνωσης των αρχείων των διωκτικών αρχών, καθόσον σήμερα συνυπάρχουν τόσο ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων, όσο και βάσεις σε έντυπη μορφή, με αποτέλεσμα η αναζήτηση μίας πληροφορίας να καθίσταται χρονοβόρα.¹⁹⁰ Πρέπει τέλος να επισημανθεί ότι είναι ακόμη περιορισμένες οι προσπάθειες αναζήτησης και συγκέντρωσης «ανοικτών» πηγών πληροφοριών, όπως δημοσιεύματα, πανεπιστημιακές εκθέσεις κ.λπ. οι οποίες μπορούν να φανούν ιδιαίτερα χρήσιμες για το σχεδιασμό δράσης των Αρχών Επιβολής του Νόμου. Τα ανωτέρω προβλήματα δυσχεραίνουν ιδιαίτερα την ικανότητα των προαναφερόμενων Αρχών να μελετούν και να ερευνούν το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον τους με την χρήση των αναλυτικών μεθόδων, προκειμένου να προβαίνουν σε ορθολογικές αποφάσεις για την εφαρμογή της Αντεγκληματικής πολιτικής.

4.3.2. Υπηρεσίες που Χρησιμοποιούν την Μεθοδολογία της Ανάλυσης

Με βάση την κείμενη νομοθεσία στην Ελληνική Αστυνομία υφίσταται μία σειρά από κεντρικές και περιφερειακές υπηρεσίες που έχουν καθήκοντα ανάλυσης πληροφοριών.¹⁹¹

¹⁹⁰ Χαρακτηριστικό παράδειγμα της έλλειψης μηχανοργάνωσης αποτελεί το γεγονός ότι οι αστυνομικοί έλεγχοι που πραγματοποιούνται σε πρόσωπα που προσάγονται για εξακρίβωση ή για να διαπιστωθεί εάν διώκονται στηρίζεται ακόμα στην έρευνα έντυπων αρχείων της Δ.Ε.Ε., καθώς δεν είναι επικαιροποιημένη η ηλεκτρονική βάση γενικών αναζητήσεων.

¹⁹¹ Οι υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας που έχουν καθήκοντα ανάλυσης πληροφοριών είναι οι εξής:

- Το Τμήμα Ανάλυσης Εγκληματικότητας της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας/ Α.Ε.Α. (άρθρο 6, Π.Δ. 14/2001)
- Το Τμήμα Διαχείρισης Πληροφοριών και Στρατηγικής στην Υποδιεύθυνση Αντιμετώπισης Οργανωμένου Εγκλήματος της Δ/σης Ασφάλειας Αττικής (άρθρο 14, Π.Δ. 1/2001)
- Το Τμήμα Ανάλυσης και Τεκμηρίωσης Πληροφοριών στην Υποδιεύθυνση Δίωξης Ναρκωτικών της Δ/σης Ασφάλειας Αττικής (άρθρο 18, Π.Δ. 1/2001)
- Το Τμήμα Επιχειρησιακού Σχεδιασμού στην Υποδιεύθυνση Εσωτερικών Λειτουργιών της Δ/σης Ασφάλειας Αττικής (άρθρο 22, Π.Δ. 1/2001)
- Το Τμήμα Διαχείρισης Πληροφοριών και Στρατηγικής στην Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων Ελληνικής Αστυνομίας (άρθρο 2, Π.Δ. 179/99)

Ωστόσο η μεθοδολογία που έχει περιγραφεί στα προηγούμενα κεφάλαια έχει χρησιμοποιηθεί σε ελάχιστες από αυτές καθώς οι περισσότερες δεν διαθέτουν το κατάλληλο ειδικευμένο προσωπικό και τα μέσα για την εκτέλεση της αποστολής τους.

Σήμερα τα θέματα ανάλυσης εγκληματολογικών πληροφοριών τα χειρίζονται στοιχειωδώς, οι Δ/νσεις του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας και οι κεντρικές υπηρεσίες της Δ/σης Ασφάλειας Αττικής και Θεσσαλονίκης. Με βάση τις πληροφορίες που συλλέγουν οι προαναφερόμενες υπηρεσίες από τις 53 Αστυνομικές Διευθύνσεις της χώρας, καθορίζονται οι στόχοι της αντεγκληματικής πολιτικής οι οποίοι έχουν εφαρμογή σε ολόκληρη την ελληνική επικράτεια.¹⁹² Η διαδικασία αυτή στηρίζεται στις αρχές του *Intelligence Led Policing*, ωστόσο οι εκτιμήσεις που γίνονται για τους στόχους που τίθενται δεν αποτελούν αποτέλεσμα ανάλυσης, αλλά στηρίζονται περισσότερο σε ποσοτικά δεδομένα (όπως στατιστικές εγκληματικότητας) παρά σε ποιοτικές έρευνες. Επίσης, μέχρι σήμερα παραμένει περιορισμένη η συνεργασία σε μία μόνιμη βάση με άλλους «εξωτερικούς» φορείς που μπορούν να έχουν συμμετοχή στον καθορισμό και στην υλοποίηση της αντεγκληματικής πολιτικής, όπως πανεπιστημιακά ιδρύματα, μη κυβερνητικές οργανώσεις, οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης κ.λπ..¹⁹³

Η μοναδική υπηρεσία του Αρχηγείου που έχει αποκλειστικά καθήκοντα ανάλυσης και επεξεργάζεται πληροφορίες για την εγκληματικότητα με βάση την μεθοδολογία που προαναφέρθηκε είναι το νεοσύστατο Τμήμα Ανάλυσης Εγκληματικότητας της Δ/σης Δημόσιας Ασφάλειας. Στις αρμοδιότητες του Τμήματος περιλαμβάνονται:

- η συλλογή, επεξεργασία και ανάλυση των στατιστικών στοιχείων που αφορούν εγκλήματα αρμοδιότητας της Δ/σης Δημόσιας Ασφάλειας,
- η ανάλυση και μελέτη των αιτιών του εγκλήματος και η συνεργασία με τους συναρμόδιους κρατικούς και ιδιωτικούς φορείς για την αντιμετώπιση της εγκληματικότητας,
- η παρακολούθηση των επιστημονικών εξελίξεων στους κλάδους του ποινικού δικαίου και της εγκληματολογίας καθώς και η μέριμνα για την αξιοποίηση τους,

-
- Το Τμήμα Πληροφοριών στη Δ/ση Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας (άρθρο 29, παρ. 6, Π.Δ. 14 2001)
 - Το Τμήμα Πληροφοριών στο Ολυμπιακό Κέντρο Πληροφοριών της Δ/σης Ασφάλειας Ολυμπιακών Αγώνων (άρθρο 5 Π.Δ. 2/2003)

¹⁹² Κάθε έτος εκδίδεται από το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας η ετήσια Διαταγή για την Αντεγκληματική πολιτική. Με βάση αυτή τη διαταγή καθορίζονται στόχοι και προτεραιότητες για τις περιφερειακές υπηρεσίες.

¹⁹³ Μέχρι σήμερα οι «εξωτερικές» συνεργασίες περιορίζονται στην λειτουργία επιτροπών όπου συμμετέχουν πανεπιστημιακοί καθηγητές και στελέχη άλλων Υπουργείων. Ενδεικτικά αναφέρονται: η Ομάδα Διοίκησης Έργου για τον Σχεδιασμό Αντεγκληματικής Πολιτικής (Ο.Δ.Ε.Σ.Α.Π.) και η Ομάδα Διοίκηση Έργου για τα Συμβούλια Πρόληψης της Εγκληματικότητας (Ο.Δ.Ε.Σ.Π.Ε.).

- η εκπόνηση σχεδίων αντεγκληματικής δράσης σε συνεργασία με τις συναρμόδιες αρχές και επιστημονικούς και κοινωνικούς φορείς,
- η καθοδήγηση των περιφερειακών υπηρεσιών σε θέματα ανάλυσης του εγκλήματος.

Ένα αξιόλογο προϊόν ανάλυσης που εκπονεί αυτή η υπηρεσία σε ετήσια βάση, είναι η έκθεση για το οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα. Η έκθεση συντάσσεται με βάση τις αρχές της στρατηγικής ανάλυσης και τις κατευθύνσεις της Ευγορ1 και καταγράφει την κατάσταση του οργανωμένου εγκλήματος στην χώρα μας.

Οι ελληνικές Αρχές είχαν την ευκαιρία να αναπτύξουν σε μεγάλο βαθμό την χρήση της ανάλυσης εγκληματολογικών πληροφοριών κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας των Ολυμπιακών Αγώνων. Κατά το σχεδιασμό και την υλοποίηση της «Ολυμπιακής Ασφάλειας» για πρώτη φορά στο περιβάλλον της ελληνικής αστυνομίας, ο επιχειρησιακός σχεδιασμός και η στρατηγική στην αστυνόμευση άρχισαν να βασίζονται στην επεξεργασμένη πληροφορία. Με την δημιουργία της Δ/σης Ασφάλειας Ολυμπιακών Αγώνων συστάθηκε το **Ολυμπιακό Κέντρο Πληροφοριών** το οποίο διαχειρίστηκε και ανέλυσε πληροφορίες για ζητήματα Εθνικής και Διεθνούς ασφάλειας, χρησιμοποιώντας τις μεθόδους της ανάλυσης, με την χρήση σύγχρονου τεχνολογικού εξοπλισμού. Με τη σύσταση αυτής της υπηρεσίας δημιουργήθηκε ένα κοινός φορέας στον οποίο διοχετεύονταν και αναλύονταν πληροφορίες που προέρχονταν σχεδόν από όλες τις εθνικές διωκτικές αρχές της χώρας αλλά και από διεθνείς οργανισμούς. Τα τελικά προϊόντα της ανάλυσης, τα οποία αφορούσαν εκτιμήσεις απειλών και τρωτότητας, είχαν σκοπό να υποβοηθήσουν τις υπηρεσίες που εμπλέκονταν στην ασφάλεια των Ολυμπιακών Αγώνων, για να γνωρίζουν το διεθνές και εσωτερικό περιβάλλον ασφάλειας προκειμένου να σχεδιάσουν την μελλοντική τους δράση.¹⁹⁴

Μία σημαντική προσπάθεια εκμετάλλευσης της τεχνογνωσίας που αποκτήθηκε από την Ασφάλεια των Ολυμπιακών Αγώνων αποτελεί η πρόσφατη ίδρυση του Κέντρου Μελετών Ασφάλειας (ΚΕ.ΜΕ.Α.). Βάσει του ιδρυτικού του Νόμου που πρόσφατα ψηφίστηκε στη Βουλή, στους σκοπούς του ΚΕ.ΜΕ.Α. περιλαμβάνονται καθήκοντα ανάλυσης, καθώς θα προβαίνει στην μελέτη του εγκληματικού φαινομένου και των ποιοτικών και ποσοτικών μεταβολών της εγκληματικότητας στην ελληνική Επικράτεια, στη γεωγραφικής κατανομής της, καθώς και στο σχεδιασμό μεθόδων και πρακτικών στην άσκηση της αντεγκληματικής πολιτικής. Παράλληλα, θα αναπτύσσει συνεργασία σε εθνικό και διεθνές επίπεδο με οργανισμούς και υπηρεσίες, ερευνητικά και εκπαιδευτικά κέντρα και ιδρύματα, κοινωνικούς, επιστημονικούς και παραγωγικούς φορείς, δημόσιους και ιδιωτικούς, καθώς και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις. Η

¹⁹⁴ Δ/ση Ασφάλειας Ολυμπιακών Αγώνων, Σχεδιασμός Ολυμπιακής Ασφάλειας, Απρίλιος 2004, txt at:www.mopo.gr, 21/8/2005.

τελευταία αρμοδιότητα αποτελεί σημαντικό βήμα στην καθιέρωση συνεργασίας των Διοικητικών Αρχών με άλλους φορείς που μπορούν να έχουν ρόλο στην Αντεγκληματική πολιτική.

4.3.3. Εκτιμήσεις

Συμπερασματικά, η ανάλυση εγκληματολογικών πληροφοριών δεν είναι κάτι άγνωστο για την χώρα μας. Ωστόσο, η χρήση της μέχρι σήμερα είναι περιορισμένη σε συγκεκριμένες υπηρεσίες και για συγκεκριμένους στόχους. Παρόλο που οι διοικητικές αρχές της χώρας μας και ειδικά η Ελληνική Αστυνομία διαθέτουν ένα τεράστιο πληροφοριακό δίκτυο διαπιστώνεται μία έλλειψη στην κατάλληλη εκμετάλλευση του, καθώς δεν υπάρχουν οι κατάλληλες δομές και μηχανισμοί που θα υποστηρίζουν την ανάλυση της οποίας τα πορίσματα θα καθοδηγούν και θα μεθοδεύουν τις μελλοντικές πολιτικές αστυνόμευσης.

Αυτή η κατάσταση δημιουργεί και μία σημαντική έλλειψη στη Διοίκηση (management) των οργανισμών των εθνικών διοικητικών αρχών. Η σύγχρονη αστυνόμευση απαιτεί οι αποφάσεις που λαμβάνονται για αυτήν να στηρίζονται στην αντικειμενική γνώση του εγκληματικού περιβάλλοντος. Σήμερα ελάχιστες είναι οι έρευνες και μελέτες από τους προαναφερόμενους οργανισμούς που δίνουν μία πραγματική εικόνα για την εγκληματικότητα με αποτέλεσμα οι αποφάσεις που λαμβάνονται για τις πολιτικές αστυνόμευσης να βασίζονται σε ελλιπή ενημέρωση, ενώ πολλές φορές δεν έχουν ουσιαστική επίδραση και αποτέλεσμα στους δείκτες εγκληματικότητας.¹⁹⁵

Επιπρόσθετα, όπως έχει προαναφερθεί, διαπιστώνεται έλλειψη και στην συνεργασία με εξωτερικούς φορείς που μπορούν να έχουν λόγο στην αντεγκληματική πολιτική, αλλά και να παρέχουν περισσότερες ποιοτικές πληροφορίες για το εγκληματικό περιβάλλον. Ιδιαίτερα στα πλαίσια της συνεργασίας με την κοινότητα μπορούν να καθιερωθούν σημαντικοί δίαυλοι επικοινωνίας των πολιτών με την αστυνομία, με τους πρώτους να παρέχουν ποιοτικές πληροφορίες για την κατάσταση της εγκληματικότητας και την επίδραση της στο κοινό (παράγοντες που την ευνοούν, φόβος εγκλήματος κ.λπ.). Ένα σημαντικό βήμα σε αυτό το επίπεδο έχει γίνει ήδη με την θέσπιση και λειτουργία των τοπικών Συμβουλίων Πρόληψης Εγκληματικότητας.¹⁹⁶ Η επιτυχία όμως του θεσμού θα εξαρτηθεί και από την δυνατότητα των τοπικών αστυνομικών υπηρεσιών να «αφουγκράζονται» το κοινό και να είναι σε θέση να προσαρμόζουν τις δράσεις τους με γνώμονα τις πραγματικές ανάγκες που προκύπτουν. Ωστόσο,

¹⁹⁵ Καμπανάκης Ι., «Οι άγνωστες “λέξεις” τις ΕΛ.ΑΣ.», Νέα Αστυνομία, τευχ. 35ο, Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2005, σελ. 33.

¹⁹⁶ Σύμφωνα με τον σχετικό ιδρυτικό Νόμο (Ν. 2713/1999), κύρια αποστολή τους αποτελεί η καταγραφή και μελέτη της εγκληματικότητας σε τοπικό επίπεδο...στην ανάπτυξη μίας εναλλακτικής και αποκεντρωμένης αντεγκληματικής πολιτικής, προσαρμοσμένης στις ιδιαίτερες ανάγκες και απαιτήσεις των τοπικών κοινωνιών.

μέχρι σήμερα, καμία τοπική αστυνομική υπηρεσία δεν διαθέτει το κατάλληλο προσωπικό και τα ανάλογα μέσα που να ασχολούνται αποκλειστικά με την μελέτη και κατανόηση του εγκληματικού περιβάλλοντος.

Επίλογος

Προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι σύγχρονες μορφές εγκληματικότητας, οι αστυνομικοί οργανισμοί απαιτείται να αναθεωρήσουν τις παλιές τους πρακτικές και να μετεξελιχθούν οργανωτικά, υιοθετώντας νέες πολιτικές με σκοπό την ουσιαστική συμβολή τους στη γενικότερη αντεγκληματική πολιτική. Είναι αδήριτη η ανάγκη μιας επιστημονικής υποστήριξης στη εφαρμογή μιας σύγχρονης αστυνόμευσης που στην καθημερινή της λειτουργία θα αξιοποιεί ορθολογικά τα μέσα που διαθέτει.

Η ανάλυση πληροφοριών αποτελεί ένα ουσιαστικό βήμα προς αυτήν την κατεύθυνση, καθώς βασική προτεραιότητα της είναι η καθοδήγηση της αστυνομίας μέσα από την καλύτερη γνώση του εγκλήματος, στοχεύοντας στη μείωση του ρίσκου των αποφάσεων που λαμβάνονται για το μελλοντικό σχεδιασμό της δράσης της. Με την ανάλυση επιδιώκεται να αποκτήσει η αστυνόμευση μία «επιστημονική» αντικειμενικότητα η οποία οφείλεται στη γνώση που δημιουργεί η επεξεργασία των πληροφοριών για το έγκλημα. Για αυτό το λόγο αξιοποιούνται τεχνικές που προέρχονται από τα μεθοδολογικά ερευνητικά εργαλεία των κοινωνικών επιστημών και ιδίως της εγκληματολογίας.¹⁹⁷

Ωστόσο, προκειμένου η ανάλυση πληροφοριών να έχει την ικανότητα να παρέχει αντικειμενική γνώση για το εγκληματικό περιβάλλον, πρέπει να τηρούνται **συγκεκριμένες προϋποθέσεις**: Καταρχήν απαιτείται η δημιουργία των κατάλληλων οργανωτικών και διοικητικών δομών στους αστυνομικούς οργανισμούς, που θα υποστηρίξουν την ανάπτυξη της επεξεργασίας πληροφοριών. Από την μία πλευρά θα πρέπει να εξασφαλίζεται η δυνατότητα διαρκούς ροής ακατέργαστων δεδομένων για την εγκληματικότητα προς τις υπηρεσίες που έχουν επιφορτιστεί με το έργο της ανάλυσης. Από την άλλη, τα πορίσματα και η γνώση που θα δημιουργούνται θα πρέπει να κατευθύνονται στους κατάλληλους αποδέκτες οι οποίοι με τις αποφάσεις και τις ενέργειες τους θα μπορούν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση των προβλημάτων εγκληματικότητας.

Όμως, η αξιοποίηση των πληροφοριών δεν πρέπει να περιορίζεται μόνο στα πλαίσια των δραστηριοτήτων της αστυνομίας, καθώς στη γενικότερη αντεγκληματική πολιτική έχουν λόγο περισσότεροι φορείς. Τα πορίσματα της ανάλυσης μπορούν να αποτελέσουν το έναυσμα για την καλύτερη συνεργασία της αστυνομίας με αυτούς τους φορείς, οι οποίοι μπορούν να αξιοποιήσουν μαζί τις επεξεργασμένες πληροφορίες για τα προβλήματα εγκληματικότητας που

¹⁹⁷ Ενδεικτικά αναφέρονται: οι μέθοδοι των διασυνδέσεων σχέσεων, η χαρτογράφηση του εγκλήματος, οι στατιστικές αναλύσεις κ.λπ.

θα συμβάλλουν στην υιοθέτηση μιας κοινής πολιτικής πρόληψης, η οποία θα επηρεάζει τους αιτιώδεις παράγοντες της εγκληματογένεσης σε μία πιο ευρεία κλίμακα. Μέσα σε αυτούς τους φορείς πρέπει να συμπεριληφθεί και η επιστημονική κοινότητα η οποία έχει ουσιώδη ρόλο στη βελτίωση των αναλυτικών μεθόδων που χρησιμοποιούνται από τους αστυνομικούς οργανισμούς και στην άσκηση δημιουργικής κριτικής για τον τρόπο που αξιοποιούνται οι πληροφορίες για το έγκλημα.

Πρέπει τέλος, να επισημανθεί ότι καθώς η εκμετάλλευση των πληροφοριών για το έγκλημα υπερβαίνει τους δικονομικούς περιορισμούς που προβλέπονται στο στάδιο της ανάκρισης εγκλημάτων, καθίσταται αναγκαία η κατοχύρωση εγγυήσεων προστασίας των ατομικών δικαιωμάτων που ενδέχεται να θιγούν από την αυθαίρετη εκμετάλλευση προσωπικών δεδομένων.¹⁹⁸ Κάθε πληροφορία που συλλέγεται από τους αστυνομικούς οργανισμούς θα πρέπει να αξιοποιείται στα πλαίσια των κανόνων που ορίζονται για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, ειδάλλως ελοχεύει ο κίνδυνος αθώοι πολίτες να αποτελέσουν αντικείμενο αστυνομικών ερευνών ως «ύποπτοι», στερούμενοι με αυτόν τον τρόπο βασικών ατομικών δικαιωμάτων¹⁹⁹ που θα μπορούσαν να έχουν με την ιδιότητα του κατηγορουμένου κατά την ποινική διαδικασία.

¹⁹⁸ Ιδιαίτερα στην επιχειρησιακή ανάλυση, κατά την οποία εξετάζονται συγκεκριμένα πρόσωπα, που μπορεί να μην είναι κατηγορούμενοι για εγκληματικές πράξεις.

¹⁹⁹ Που καλύπτονται από το «τεκμήριο της αθωότητας».

Βιβλιογραφία

- Anderson A., Den Boer M., Cullen P., Gilmore W., Raab C., Walker N.** *Policing the European Union. Theory, Law, and Practice*, Claredon Studies in Criminology, Oxford, 1996.
- Australian Institute of Criminology** Specialized Commonwealth Agencies Against Organized Crime, txt. at: www.aic.gov.au, 17-8-2005.
- Boba R.** «Analysis in Policing», March 2000, txt at: www.cops.usdoj.gov.
- Braga A.** *Problem- Oriented Policing and Crime Prevention*, Criminal Justice Press, New York, 2002.
- Bruce C.** Identifying Crime Patterns, 2002, txt. at. www.iaca.net, 20-1-2005
- Bruggeman W.** «Υπερεθνικό Έγκλημα: Οργανωμένο Έγκλημα, πρόσφατες τάσεις και μελλοντικές προοπτικές», (μτφρ. Στεργιούλης Ε.) Ποινική Δικαιοσύνη, Ιανουάριος- Φεβρουάριος 1998, σσ. 111-115.
- Clarke R.- Eck J.** *Become a Problem Solving Crime Analyst*, Jill Dando Institute of Crime Science, University College London, 2003.
- Cohen L.- Felson M. (1979)** «Social Change and Crime Rate Trends: A Routine Activity Approach» American Sociological Review Vol. 44, 588-608.
- Cohn A.W.** *The Future of Policing*, Sage Publications, London, 1978.
- Cope N. (2004)** «Intelligence Led Policing or Policing Led Intelligence? Integrating Volume Crime Analysis into Policing», British Journal of Criminology, no. 44, pp. 188-203
- Cusson M.** *Σύγχρονη Εγκληματολογία*, (μτφρ. Σαγκουνίδου-Δασκαλάκη), Νομική Βιβλιοθήκη, Χ.Χ.
- Δασκαλάκης Η.** *Η Εγκληματολογία της Κοινωνικής Αντίδρασης*, Αθήνα-Κομοτηνή, Σάκκουλας, 1985.
- Delmas M.** *Πρότυπα και Τάσεις Αντεγκληματικής Πολιτικής*, (μτφρ. Ζαραφωνίτου Χρ.), Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, Χ.Χ.
- Δ/νση Ασφάλειας Ολυμπιακών Αγώνων** Σχεδιασμός Ολυμπιακής Ασφάλειας, Απρίλιος 2004, txt at: www.mopo.gr, 21/8/2005

- Ericson R., Haggerty K.** *Policing the Risk Society*, Clarendon Press, Oxford, 1997.
- Europol Analysis Unit** *Analytical Guidelines, Europol*, The Hague, 2000.
- Europol Analysis Unit** *Strategic Intelligence Analysis Course. Reading Material*, Europol, The Hague, χ.χ.
- Europol Analysis Unit** *Operational Intelligence Analysis Course. Reading Material*, Europol, The Hague, 2000
- Europol** *Europol Intelligence Handling*, Office for Official Publications of the European Communities, 2003.
- Fahlman R.** «Intelligence Led Policing and the Key Role of Criminal Intelligence Analysis. Preparing for the 21st Century», στο Interpol (Ed.): *75 Years of International Police Cooperation*, London, Kensington Publications, 1998, pp. 45-50.
- Φαρσεδάκης Ι.** Ανακριτική. Δικαιώματα του Ανθρώπου και Εγκληματογένεση, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 1984.
- Gill P.** «Security Intelligence in the United Kingdom. Intelligence Led Policing. "Rounding up the usual suspects again?"», χ.χ.,txt. at. [www.psa.ac.uk.](http://www.psa.ac.uk/), 12-2-2005.
- Goldstein H.** *Problem- Oriented Policing*, New York, McGraw Hill, 1990.
- Green J.** «Community Policing in America: Changing the Nature, Structure and Function of the Police», *Criminal Justice*, Vol. 3, 2000, pp. 299-314.
- Harris D. R.** *Basic Elements of Intelligence. A Manual for Police Department Intelligence Units*, C.A.C.I., Virginia, 1976.
- Hauer. R.** *Psychology of Intelligence Analysis*, History Staff Center for the Study of Intelligence, Central Intelligence Agency, London, 1999.
- Hough M., Tilley N. (1998)** *Auditing Crime and Disorder: Guidance for Local partnerships, Crime Detection and Prevention Series, Paper 91*. London.
- Hill B.** «Crime Analysis and Community Based Policing: Mere Reflections in the Same Mirror», 2003, txt. at, www.iaca.net, 26-2-2005.
- Χλούπης Γ.** *Διασυννοριακό και Υπερεθνικό Οργανωμένο Έγκλημα*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2005.

- Innes M., Fielding N, Cope N.** «The Appliance of Science? The Theory and Practice of Crime Intelligence Analysis», British Journal of Criminology, no. 45, 2005, pp. 39-57.
- International Association of Law Enforcement Intelligence Analysts** «Law Enforcement Analytic Standards», November 2004, txt at: www.ialeia.org, 14-4-2005.
- International Association of Law Enforcement Intelligence Analysts** *Exploring Crime Analysis: Readings on Essential Skills*, BookSurge, North Charleston, 2004.
- Jones T.- Newburn T. (2002)** The Transformation of policing. Understanding Current Trends in Policing Systems, British Journal of Criminology, no. 42, pp. 129-146
- Καμπανάκης Ι.** «Οι άγνωστες "λέξεις" τις ΕΛ.ΑΣ.», Νέα Αστυνομία, τευχ. 35ο, Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2005, σελ. 33.
- Κουράκης Ν.Ε.** «Βάσεις και Τάσεις της Σύγχρονου Αντεγκληματικής Πολιτικής», στο: Κουράκης Ν.Ε. (επιμ.), *Αντεγκληματική Πολιτική. Εικοσιέξι μελέτες για τα θεωρητικά της ζητήματα και τις αστοχίες κατά την εφαρμογή της*, Αθήνα-Κομοτηνή, Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1994, σελ. 469-480.
- Lamm W. D. (2003)** «The sequence of Analysis in Solving Problems», Crime Prevention Studies, vol. 15, pp. 233-250.
- Λαμπιρη-Δημάκη Ι., Παπαχρήστου Θ.Κ.** *Κοινωνικές έρευνες με στατιστικές μεθόδους*, Αθήνα-Κομοτηνή, Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1995..
- Λαμπροπούλου Ε.** «Κοινοτισμός και Κοινοτική Πρόληψη. Το "νέο παράδειγμα" στην αντεγκληματική πολιτική;», στο: Μαγγανάς Αντ. (επιμ.), *Τιμητικός Τόμος για την Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου*, τ. Α', Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2003, σελ.777-797.
- Λαμπροπούλου Ε.** *Κοινωνικός Έλεγχος του Εγκλήματος*, Αθήνα, Παπαζήσης, 1994
- Lefebvre S.** «A Look at Intelligence Analysis», Presentation TC99, February 27, 2003, International Studies Association, 44 Annual International Convention , Portland, Oregon, txt at. www.isanet.org, 15-5-2005.
- Mc Dowell D.** *Strategic Intelligence end Analysis: Selected Writings*, The Intelligence Studies Center, Australia, 2000.

- Mc Dowell D.** *Strategic Intelligence end Analysis: Guidelines on Methodology and Application*, The Intelligence Studies Center, Australia, 1997.
- Muller-Wille B.** *Shaping an intelligence community within the E.U.*, Institute for Security Studies, Paris, 2004.
- Nachmias D.-Nachmias C.** *Research Methods in the Social Sciences*, St. Martins Press, New York, 1987
- National Criminal Intelligence Service** *The National Intelligence Model*, London, 2000.
- Ξένου Μ.** «Η Χρήση της Χαρτογράφησης της Εγκληματικότητας Μέσω Ηλεκτρονικού Υπολογιστή από τις Αστυνομικές Αρχές», Ποινική Δικαιοσύνη, Απρίλιος 2000, σσ.453-455.
- Παπαθεωδώρου Θ.** *Δημόσια Ασφάλεια και Αντεγκληματική Πολιτική*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2002.
- Peterson M.B.- Fahlman R.C- Ridgeway R.G, Erwin P- Kuzniar M.T.** *Successful Law Enforcement Using Analytic Methods*, International Association of Law Enforcement Analysts, South Florida, 1996.
- Quade E.S.** *Analysis for Public Decisions*, North Holland Editions, New York, Amsterdam, Oxford, 1982.
- Ratcliffe J.** «"Intelligence-Led Policing". Trends and Issues in Crime and Criminal Justice», Australian Institute of Criminology, no. 248, April 2003.
- Repetto, T.A. (1976)** «Crime Prevention and the Displacement Phenomenon». Crime and Delinquency, No. 22 pp.166-177.
- Riccio L.** Police Data as a Guide for Measuring Productivity, στο Cohn A.W. (ed.) *The Future of Policing*, Sage Publications, London, 1978, pp.87- 118.
- Saywell S.- Baeden P.** Crime Mapping From an Intelligence Perspective, Presented at Crime Mapping. Adding Value to Crime Prevention and Control, September 2000, txt at. www.aic.gov.au, 20-3-2005.
- Στεργιούλης Ε.** «Europol: Ετήσια Έκθεση Δραστηριοτήτων για το έτος 1999», Ποινική Δικαιοσύνη, Οκτώβριος 2000, σσ.1048-1051.
- Steward J.** Intelligence Analysis of Transnational Crime: Assessing Canadian Preparedness, The journal of Conflict Studies, Vol 16, No.1, 1997.

- Strang J. S.** «Project SLEIPNIR: An Analytical Technique for Operational Priority Setting», 2005 International Conference on Intelligence Analysis, txt at: <http://analysis.mitre.org>., 13-3-2005.
- Tilley N.** «Problem Oriented Policing, Intelligence Led Policing and the National Intelligence Model», x.x., 0-9455607-1-X, txt. at. www.jdi.ucl.ac.uk, 10-2-2005.
- Turner H. J.** *The Structure of Sociological Theory*, The Dorsey Press, Illinois, 1978.
- Τσουραμάνης Χρ.** *Ανάλυση Εγκλημάτων. Εγκληματολογική Προσέγγιση*, Αθήνα- Κομοτηνή, Σάκκουλας, 1990.
- Ζαραφωνίτου Χρ.** *Η Προστασία του Περιβάλλοντος από περιβαλλοντική Σκοπιά*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 1996.
- Ζαραφωνίτου Χρ.** *Εμπειρική Εγκληματολογία*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 1995.